

СПИСАНИЕ ЗА БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ

Българин

БРОЙ 1-2 | 2008 ЦЕНА 60 Kč

Васил Самоковлиев

Преводачът е духовен мост

Стефан Цанев

„Български хроники“

*Българската общност в Прага –
адаптация и интеграция*

130 години
от Освобождението

**Наталия
Симеонова**

Добрата руса фея

Diana s.r.o., výhradní dovozce špičkových bulharských vín a zelenin

Мили читатели,

Пролетта дойде, а с нея - и първият брой на "Българи". Изминалите месеци бяха наситени със събития и затова пред вас е двоен брой на списанието. Казват, че за медиите добрата новина е лошата новина. С такива наистина можем да се "похвалим".

Пролетното пробуждане беше тази година много мъчително за България. Последният февруарски ден изгоряха като факли девет невинни пътници при жестоката катастрофа във влака София-Кардам. Между тях беше и един от големите български археолози проф. Рашо Рашев. През април в София бяха застреляни известният със скандалите си книги за престъпния свят писател Георги Стоев и Борислав Георгиев – изпълнителен директор на енергийната компания "Атом-енергоремонт". Бе убит и един от подземните босове на Сандански Георги Вранчев – Вранчо.

България все по-често е давана като пример за срастване на мафията с държавата. Световните медии пишат за криминализацията на държавата и за това, че корупцията и престъпността е проникнала на всички нива. Във връзка със сложната политическа ситуация премиерът Станишев направи поредните промени в правителството. Доколко козметични са те, ще покаже

бъдещето. Събитията в България ме карат да си припомня думите на известния наш народопсихолог проф. Марко Семов, който казваше: "Ние сме народ, който винаги е бил по-голям от политиките си".

Напрегната беше ситуацията и в Прага – поне що се отнася до националните малцинства. В края на март те бяха изправени пред първото голямо изпитание. Пред Дома им на улица "Воцелова" Народната партия свика демонстрация в памет на чехите, които са страдали и загинали от ръцете на националните малцинства. Демонстрацията беше позволена (неизвестно защо), а впоследствие и разпусната от представители на Пражкото кметство. С каква ненавист са изпълнени братята македонци към нас, българите, става ясно от поредното оскверняване на български паметник в Македония. Явно е прав големият български писател Стефан Цанев, който в интервю за настоящия брой на списание "Българи" казва, че "поуката от историята е, че никой не си взема поука".

Що се отнася до българската общност в Чехия, тя е в период на активна дейност. Българският народен календар е изпълнен със зимни и пролетни празници. Много от тях бяха отпразнувани в Прага, Бърно и Острава, и са отразени на страниците на списанието. Първата кулинарната надпревара Прага

2008 събра заедно много българи и успя да събуди някои от тях от дългия летаргичен сън в Чехия. Социологическото проучване на Румяна Георгиева, което публикуваме, показва, че за нашата общност в Прага "българщината" представлява на първо място съвкупност от традиции и обичаи" и едва след това принадлежност към българската държава." Споделям преобладаващото мнение. В настоящия брой ще се срещнете и с известната журналистка Наталия Симеонова. Добрата руса фея помага на хората да открият своя път и своята истина и ги дарява с море от любов. Ще имате възможност да се докоснете до мъдростта на преводача Васил Самоковлиев, който се чувства като духовен мост между балканската и чешката култура.

Българското училище в Прага стана на 60 години и във връзка с юбилея му издаваме и приложение към списанието - като подарък за всички учители, ученици и родители. И понеже през май празнуваме един от най-светлите български празници – Денят на българската просвета и култура и на славянската писменост, нека си изпеем или поне изтананикаме позабравения вече химн на Стоян Михайловски и Панайот Пипков "Върви, народе, възродени/към светли бъднини, върви"

Мария Захариева

4 – 17 Накратко

18 – 19 Политика Народното събрание одобри промени в кабинета | Демонстрацията на националистите пред ДНМ претърпя фиаско

20 In memoriam Проф. Рашо Рашев | Георгий Гачев

21 – 33 Българите в Чехия Към позабравените културни връзки | Български културен институт | 130 години от Освобождението в Острава, Бърно и Прага | Трифон Зарезан – хора и диско | Трифон Зарезан посети Прага за шести пореден път | Пътешествие към духовното | „Възраждане“ и българските традиции | Първа българска кулинарна надпревара – Прага 2008

34 – 39 Култура Стефан Цанев: Моята мисия е да накарам българите да четат историята | Боянският майстор

40 – 43 Интересно Адаптация и интеграция на българската общност в Прага | Варна – най-добрият град за живеене в България

44 – 47 Личности Васил Самоковлиев: Преводачът е духовен мост между две култури

48 – 49 Българската диаспора Оскверниха паметника на Тодор Александров в Македония

50 – 53 Интервю Наталия Симеонова: "Море от любов" помага на хората да намерят хармонията в живота си

54 – 59 Годишнини 135 години от обесването на Васил Левски | За Освобождението 130 години по-късно – без емоции!

60 – 61 Памет Вестник „Бул-хаир“

В съвместна декларация на 19 март България, заедно с Унгария и Хърватия, призна обявената на 17 февруари независимост на Косово.

„Декларацията за независимост на Косово бе приета след неуспеха на всички опити на международната общност за намиране на договорено решение между Белград и Прищина за статута на Косово. При тези обстоятелства статуквото повече не можеше да бъде поддържано

и промяната му стана неизбежна“, се посочва в изявлението на трите съседни на Сърбия държави. Допълва се,

че „случаят на Косово произтича от уникалните обстоятелства, свързани с разпадането на бивша Югославия, както и с продължителния период на международно управление“.

В същото време България, Унгария и Хърватия изразяват своя интерес от развитието на връзки със Сърбия, „която да поддържа добри отношения със своите съседи, да се радва на икономически растеж и да запази своята европейска ориентация“. Правителствата заявяват, че очакват да продължи развитието на добросъседските им отношения със Сърбия, както и укрепването на традиционните им връзки с нейния народ. Трите страни подчертават, че подкрепят по-нататъшното укрепване на връзките между Сърбия и ЕС.

Държавата изработи Национална стратегия по миграция и интеграция, чиято цел е да върне обратно българите от чужбина. Емигрантите, които решат да се върнат в родината си, ще се ползват с редица

облекчения при настаняването си. Те ще бъдат заселвани в избрани от тях региони, където могат да започнат

бизнес или работа. Ще имат възможност да заплатят и по-ниски такси по установяването си в България, а децата им и те самите ще се ползват с всички права за безплатно обра-

зование. Планът обхваща периода от 2008 до 2015 г., а целта му е да информира българите в чужбина за възможностите, които България отваря пред тях. Засега най-висок интерес към завръщане проявяват работещите в банковия сектор и инженерите. За да се привлечат обратно емигрантите в много от българските посолства ще бъдат открити „социални бюра“. Трудовите аташета ще имат грижата да разпространяват данни за безработицата, икономиката и възможностите за бизнес у нас на заинтересованите. Вече има подобни институции в Атина, Берлин, Лондон и Мадрид.

Висококвалифицирани специалисти продължават да напускат България.

Този процес е известен като изтичането на мозъци. Причината за това е, че научният сектор е неконкурентноспособен. „По-рано десет човека кандидатстваха за едно място, сега са един до двама души“, обяснява д-р Николина Сретенова. „За подрастващото поколение е риск да остане тук в България. А емигрането не е“, притеснени са българските учени.

Цените на горивата, житото и олиото са се вдигнали двойно през изминалата година. Поскъпването е в световен мащаб, отчетоха от

Софийската стокова борса. Бензинът е поскъпнал със 74%, а нафтата - със 76%. При газьола увеличението е с 83%.

Причина за ръста е увеличението на суровия петрол. Хлебната пшеница на борсите в Чикаго и Минесота поскъпна 2,5 пъти. В България скокът е с 90% за една година. В момента у нас сделки се сключват за 500 лв. на тон. У нас олиото скочи със 100% - еднолитрова бутилка в началото на 2007 г. беше 1,28 лв., а сега е 2,50 лв. 2008 г. стартира с най-ниските нива на запаси пшеница от 30 години насам.

Даниела Доковска е първата жена в историята на България, която оглави Висшия адвокатски съвет. За нея гласуваха 239 от 270 делегати на

12-хилядната адвокатска гилдия. Тя е известна като защитник на личности като Тодор Живков, Александър

Лилов, Чудомир Александров, Огнян Дойнов, Едвин Сугарев, Стефан Софийски, ген. Атанас Атанасов. Доковска завърш-

ва музикалното училище и постъпва в Държавната консерватория, но травма на ръката я принуждава да смени професията си и тя записва „Право“ в Софийския университет. „Искам да видя как в българското общество силата на правото ще надделее над правото на силата“, казва Даниела Доковска.

Специален детски съд ще решава на кого ще бъде присъдено детето след развод. За създаването на новата институция настояват неправителствени организации и депутати от комисията за младежта и спорта. Така ще има възможност делата да се гледат по-бързо и да не се точат над 1,5 г. Юристите уточниха, че детският съд няма да се занимава с всички бракоразводни дела, а само с тези, при които родителите не могат да се споразумеят за детето. Там ще се обсъждат и престъпления, извършени върху деца или от деца.

„Домът в Могилино ще бъде закрит“, съобщи социалният министър Емилия Масларова на семинар „Приоритети на социалната политика през 2008 г.“ Тя добави, че вече е уточнен теренът в Русе, където ще бъдат построени защитени жилища и децата от Могилино ще бъдат преместени там. Масларова каза, че правителството ще се опита да изпълни обещанието си - 500 лева да бъде средната работна заплата официално, а минималната - 220 лева. „Предстои средната пенсия да стане 196 лева, а минималната - 112 лева, което означава увеличение с 9.5%“, подчерта още тя.

67-годишният Асен Илиев, който е лежал за изнасилване на деца, хладнокръвно ексекутирал през март момиче в Трън, ранил още две деца и се застрелял. 15-годишната Лиляна Тодорова починала

на място. Връстничката й Клара и 13-годишният Емил са били настанени в пернишката болница. Трите деца са сираци от дома в Трън. Загиналата Лиляна е улучена със седем сачми от ловната пушка на убиеца в гърдите. Убитата Лили е била основен свидетел по дело срещу педофила. Обвинителен акт срещу него бе внесен малко преди трагедията. Той е по чл.152 от НК - за блудство. Илиев е разследван за изнасилване. Но тъй като не са събрани достатъчно доказателство, обвинението е променено в блудство. Следователи предполагат, че мъжът е разстрелял момичето, за да не му позволи да говори в съда срещу него.

85-годишният отец Пахомий, апостолът на Зографския манастир, почина през март. В продължение на 40 години той успява да опази от чуждопоклонничеството Светата обител в Атон и съхранява над 20 000 тома ръкописи в манастирската библиотека. Не позволява управата на Света гора да подмени печата с надпис „Славянобългарски манастир“ и предотвратява превземането на Светата обител от румънски монаси. Гръцки полицаи го арестуват, след като разкриват, че в Зографския манастир е останало само копие, а оригиналът на „История славянобългарская“ е в България. През май 2005 година монахът получава орден „Св. св. Кирил и Методий“.

Архимандрит Антоний стана най-младият епископ в България. Той беше хиротонисан в сан и замина за Смолян като викарий на Пловдивския митрополит Николай. Така се сбъдва дългогодишната мечта на родопчани да имат свой владика. 30-годишният архимандрит е завършил Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

След завършването на Богословския факултет е назначен за ефимерий и преподавател в Пловдивската духовна семинария. В края на 2006 г. става архимандрит, а от миналата година е протосингел на

Пловдивската митрополия и игумен на Кукленския манастир.

360 бетонни колони, дълги 18 метра, ще спират свлачището Кабакум по панорамния път за Златни пясъци. Изпълнителите на проекта са от софийската фирма „Стройинжент“. Те ще изкопаят 360 дупки по 1500-метровото трасе над

плажа Кабакум до спирка „Журналист“. В тях ще се положи дебела стоманена арматура и ще се излее бетон. От „Стройинжент“ коментираха, че колоните ще спрат свлачището, което действа повече от 20 години. Срокът за изпълнение е в началото на туристическия сезон през 2009 година, когато пътят вече ще бъде възстановен и проходим.

Размазаният джип на Максим Стависки ще бъде поставен на фаталния завой край Ропотамо, където световният шампион уби младеж и рани 18-годишната Мануела.

МВР ще помоли собственика на колата „София-ауто“ да я предостави за каузата. Джипът-паметник ще стане част от кампанията на вътрешното министерство срещу катастрофите. Край много шосета-убийци в страната вече има поставени смачкани автомобили. Само по пътя София-Кулата колите-страшилища са 5.

През февруари 2008 в БНБ се състоя официалната церемония по **пускането в обръщение на сребърна възпоменателна монета на тема „130 години от Освобождението на България“**. На церемонията присъстваха министърът на културата проф. Стефан Данаилов, който е и председател на Националния комитет за честване на 130 години от Освобождението на България, и Управителят на БНБ Иван Искров. Автори на художествения проект на сребърната възпоменателна монета са Елена Тодорова и Иван Тодоров, а консултант на художествения проект е проф. д-р Георги Марков. Новата монета е с номинална стойност „10 лева“ и ще бъде с тираж 10

000 броя. Тя влиза в обръщение на 21 февруари 2008 г.

Рейтингът на Столичната община е вече BB+ (положителна перспектива) според международната рейтингова агенция Standart&Poors. Мотивите са бърз растеж, привличане на инвестиции и политическа подкрепа на кмета от общинския съвет. Рейтингът ще се вдигне още веднъж до края на годината, ако общината успее да си събере данъците, да използва ефективно парите за капиталови разходи, както и ако не тегли големи кредити. Като слабост в доклада на рейтинговата агенция се изтъква натискът на губещи дружества върху общинската икономика. „През 2007 г. кметството постигна най-добри бюджетни показатели от 2001 г. насам“, пише още в доклада на S&P.

Българката Кристалина Георгиева стана вицепрезидент на Световната банка. Тя е назначена лично от президента на банката Робърт Зелик и встъпи в длъжност от 10 март.

За първи път българка заема такава висока длъжност в СБ. Тя започва работа в банката през 1993 г. като икономист

по околната среда и се издига до поста директор стратегии. Изнасяла е лекции в едни от най-престижните университети в света.

През февруари комисарят по земеделие и развитие на селските райони Мариан Фишер Боел е подписала решение за одобрение на българската програма за развитие на селските райони за периода 2007–2013. Предвидените за усвояване средства за периода са 3,242 млрд. евро, от които 2,609 млрд. евро от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и 633 млн. евро от държавния бюджет.

Близо 2 млн. души са преминали през летище Бургас през миналата година, съобщиха от „Фрапорт“. Точно 1,949 млн. пасажери е обслужило

бургаското летище. Това е увеличение на пътничеството със 7,3% спрямо предишната година. Аеропортът в морската столица е обслужил 1,493 млн. пътници, което е спад с 2,6% от 2006 г.

Летище Варна инвестира над 600 хил. евро в оборудване. До началото на летния туристически сезон то ще разполага със 7 нови самоходни стълби. Първите две от тях вече са доставени. Те имат специални покривала, които предпазват пътниците при лошо време. Съоръженията са произведени по съвременна технология и имат широка площадка, осигуряваща още по-голяма безопасност за пасажерите при слизане и качване от самолета.

Японската банка за международно сътрудничество отпуска 226 млн. евро за строителството на новите контейнерни терминали във Варна и Бургас. Три японски и две български фирми ще консултират мащабното строителство. То трябва да приключи до октомври 2014 г. Изборът на концесионери ще се извърши през първото тримесечие на 2010 г. Новото пристанище във Варна ще бъде с дължина на кейовата стена 500 метра, ширина 400 метра, включително и жп-товаро-разтоварна площадка. Дълбочината ще бъде 12,5 метра, което ще наложи дренажни работи над 420 хил. кубика. 160 млн. евро от японския заем се заделят за новия терминал във Варна, а останалите пари са за Бургас.

„България продължава да бъде добър залог в дългосрочен план, но ентузиазмът за вили по Черноморието и ски курорти като Банско намалява, тъй като разочаровани чужденци се оплакват от лошото строителство и проблеми

източване на пари е била разбита от варненските полицаи съвместно

с намирането на купувачи или рентниери на техните имоти“, пише „Индипендънт“.

Престъпна група за

с колегите им от „Сикрет сървис“. Полиция от варненското звено на БОП е съдействал на престъпната група. Лидерът на групата - 26-годишният Исса Мехмед, който е българин с турски произход, не е криминално проявен, има икономическо образование и никога не е живял в Щатите. За престъпните си цели обаче той използвал информация от други хакери чрез интернет форум. Самият достъп до него струвал 50 000 долара. Групата имала четирима помагачи в България и още десетина в Америка. Срещу тримата задържани у нас са повдигнати обвинения за организиране и участие в престъпна група за пране на пари в особено големи размери, каза прокурор Якимова

Държавният департамент на САЩ излезе с положителен за България доклад във връзка с трафика на наркотици. България е транзитна страна и едновременно производител на наркотици. В доклада е отбелязано, че българското правителство взема успешни мерки в борбата с наркотиците. Стратегически разположена на балканските транзитни маршрути, България е уязвима за нелегалния трафик на дрога, хора, контрабанда и пари, пише в доклада. Като сериозен проблем се посочва корупцията в правителството. През годината 131 правителствени представители, от които 43 полицейски офицери, бяха освободени във връзка с обвинения в корупция. От януари до октомври 2007 г. прокуратурата внесе в съда обвинителни актове срещу 24 полицаи, замесени в притежание, производство и дистрибуция на наркотици.

Гигантският проект, осъществяван от руската „Газпром“ и италианската Eni, ще транспортира 30 млрд. куб. м газ годишно, което ще превърне България в страна портал за доставките на газ в Юго-източна Европа. Новият газопровод ще се конкурира с газопровода „Набуко“, който трябва да доставя газ от Азия в Европа, като по този начин ще поддържа конкурентно ниски цени. България и Русия ще притежават по 50% от българския участък на „Южен поток“, което на-

истина е „братска сделка“. Нараства и достъпът на България до газ.

В Стара Загора слагат край на водния режим в, който продължи над 20 години. За основен ремонт и подмяна на водната мрежа са осигурени 11,2 млн.

гурени 11,2 млн. евро. От тях 9 млн. евро са кредит от ЕБВР, 250 хил. евро са безвъзмездна помощ за подпомагане на

финансовия мениджмънт на дружеството, а 1,9 млн. евро са собствени средства. Проектът ще се реализира до края на годината.

През 2008 г. се очаква спад на цените на недвижимите имоти в България, след продължителното им нарастване през изминалите години. „Цените на жилищата ще намаляят с 25%“, твърди управителят на агенцията за недвижими имоти

„Орвилекс“. Разминаването между среднестатистическите доходи на населението и цените на наемите и имо-

тите е доста сериозна. 20-25 на сто от жилищата, обявени за даване под наем, остават незаети. Според изследване на „Орвилекс“ за периода 2004-2007 г. се наблюдава около 300% ръст в цените на недвижимите имоти. Панелните жилища също достигнаха високи стойности. Според брокери предстои успокояване на пазара и само за наистина луксозните жилища цената може да достигне 3000-3500 евро за кв. метър.

Глоби за общо 1,865 млн. лв. наложи Комисията за защита на конкуренцията на производители на олио. Санкцията за 14 фирми е заради картелно споразумение между компаниите, които тайно договаряли цените на растителния продукт. В резултат през миналата година олиото поскъпна с рекордните 78%, обяви преди дни Националният статистически институт. Това е най-голямото увеличение на цена-

та на хранителен продукт през 2007 г. след скока на кайсиите със 133%. Цените на олиото са обсъждани на заседания на Съюза на производителите на растителни масла и маслопродукти в България, сочи проверка

на КЗК. Заради това сдружението е глобено с 5000 лв. На срещи през 2006 г. и 2007 г. представители на различни

фирми са се споразумели да фиксират изкупна цена на слънчогледа на нива съответно около 300-320 и 550-600 лв./т. Фирмите са обменяли помежду си и търговски тайни, което създава условия за координиране на пазарните им действия, сочи проверката на КЗК.

Петър Бодуров е създал ракетен двигател, с който могат да се забиват носещи колонии на небостъргачи, както и да се укрепват свлачища и земетръсни райони.

Изобретението е защитено пред Патентно ведомство в България. Получило е и награда за бизнес план в САЩ. За разлика от другите ракетни двигатели, които са за еднократна употреба, българският може да бъде използван много пъти и за различни операции.

Край Карлово пламна в движение влак с 12 вагона - ден след трагедията с горящия пътнически влак край Червен бряг. Огънят е лумнал малко преди гара Стряма и е обхванал локомотива. Машинистът и помощникът му са успели да го придвижат до гарата, без да спират аварийно. На перона са потушили пламъците с прахови пожарогасители. Пострадали няма.. Композицията е превозвала меден концентрат. По първоначални данни огънят е тръгнал от техническа неизправност в изглаждащия реактор. Влакът е собственост на БДЖ АД.

10 млрд. евро ни трябва за пътна и железопътна инфраструктура до 2015 г., за да се дотигне нивото на пътищата в ЕС, сочи доклад на Министерството на транспорта, представен на конференция в София. Годишно изразходваните

средства за строителство и рехабилитация на пътища трябвало да са 1,312 млрд. евро, предаде investor.bg. В посочената сума влизат и средствата по Оперативна програма „Транспорт“, които са малко над 2 млрд. евро, както и средствата по проекти, реализиращи се чрез публично-частно партньорство. През 2007 г. за пътища са изразходвани 350 млн. евро.

Нови коли за 2,08 млн. лева си поръчаха депутатите в края на февруари. Обявата се появи в Държавен вестник. От външно министерство пуснаха обява за обществени поръчки на стойност 9 млн. лева. От съобщението в Държавен вестник става ясно, че само за ракия, бяло и червено вино и други напитки за протоколни нужди ще отидат 100 000 лв. Същата сума е заделена и за доставка на нови мебели за родната дипломатия.

Други 160 000 лв. са предвидени за покупка на климатици. Външно иска да се оборудва и с нови компютри, лаптопи и принтери. Според обявата в Държавен вестник те ще струват на данъкоплатците 3,2 млн. лева. Отделно към сградата на „Ал. Жендов“ скоро се очаква да потегли и доставка от ксерокси, факсове и техника за унищожаване на документи, а също UPS устройства. Поръчката е на обща стойност 280 000 лева. СOT за 100 000 лева, системи за видеонаблюдение за 300 000 лева и сейфове за 80 000 лева са другите основни пера, по които ще текат пари от бюджета на МВНР.

Полицаяте откриха над 60 килограма дрога в машина за печене на фъстъци на предприемача Иван Терзиев-Беленски. 30 кг чист хероин и още 30 амфетамин за над 3 млн.евро са намерени след демонтаж на 4 машини за ядки в с. Бяла, където бизнесменът има неработеща фабрика.

Виден бизнесмен от Пазарджик е организаторът на канал за антики към Западна Европа и САЩ, разбит при спецакция на антимафиоти. Той имал бизнес с недвижими имоти и хотелски център и се предполага, че голяма част от

тях са закупени именно с пари от търговията с античните предмети. Името му обаче бе запазено в тайна. При 25 претърсвания в районите на Пазарджик, Враца, Монтана, Видин и Русе за иззети стотици килограми монети, огромен брой антики - части от колесници, статуетки, съдове, накити, земеделски сечива и върхове на копия. Намерени са и близо половин милион долара, 15 000 евро и 9000 лв. От ГДПОБ предполагат, че стойността на всички иззети предмети ще надхвърли 10 млн. лв.

Обяжданията от GSM ще поевтинеят двойно в България, предвижда решение на Комисията за регулиране на съобщенията, обсъдено с операторите. Това ще стане на четири стъпки, които ще се реализират до 1 юли 2009 г. В края на периода намалението ще бъде поне 41,1%, гласи решението на регулатора. От 1 юли 2009 г. цените на едро трябва да са 25 и 19 ст. на минута съответно за силния и слабия трафик, предвижда решението на КРС.

Пожарът във влака София-Кардам, при който в края на февруари изгоряха 9 души, „не е възникнал от късо съединение, няма технически причини, които биха могли да доведат до възникване на запалвания“, заяви инж. Кирил Ангелов, главен ревизор по безо-

пасността на НК „Железопътна инфраструктура“. Няма технически причини, които да предизвикат запал-

ване в кушет и спалните вагони на БДЖ. Това е становището на специалистите след извършения на 21 март специален експеримент. По всяка вероятност пожарът е предизвикан от външна намеса.

Украински наемни убийци са убили Георги Стоев, писател и хроникьор, известен като „летописец на мутрите“, пише вестник „Уикенд“. Наемниците са били поне трима, като двама от тях са стреляли по писателя, а един ги е чакал в паркиран в близост до хотел

България и ЕС

Жените в Европейската общност живеят средно до 80,9 г., а мъжете - до 74,6 г. пише в доклад на Евростат. За дамите най-ниската

граница на продължителност на живот е отбелязана в Румъния, Латвия и България - около 76 години, а най-

високата - в Испания и Франция - 84 години. Средната възраст, на която европейците сключват първи брак, е 28,8 г. за жените и 30,6 г. за мъжете. Отново най-ниска е възрастта в България, Румъния, Латвия, както и в Литва и Полша, а най-висока е в Швеция - над 30 години. България е страната, която води и по сравнително ранна средна възраст на първите раждания - 24,7 години, следвана непосредствено от Румъния с 24,8 г.

От Нова година българите и румънците не се нуждаят от визи за Украйна, както всички останали членове на ЕС, реши новото украинско правителство. Киев отстъпи пред ЕС, който настояваше за отмяната още от 1 януари 2007.

Канада премахва визите за ЕС, с изключение на България и Румъния. Министърът по въпросите на гражданството и имиграцията Даян Финли подчерта, че визите за пътуване до Канада остават само за гражданите на България и Румъния. Нейното министерство обещава да работи в сътрудничество със София и Букурещ, за да отпадне визовият режим за всички държави от съюза.

Правителството на Ирландия също е готово да отмени ограниченията на трудовия пазар за българи и румънци, но заедно с партньорите от ЕС.

Това заяви в интервю за БТА министърът по европейските въпроси на Ирландия Дик Роуч.

Строители и готвачи са добре дошли в Австрия, след като страната отвори от 1 януари пазара си на труда за граждани на България и Румъния. Квалифицирани работници от 50 различни области ще могат да работят в Австрия, уточни министърът на икономиката и труда Мартин Бартенщайн, цитиран от ДПА. Законодателството включва зидари, автомобилни механици, месари, строители, бояджии, дърводелци, готвачи, кранисти и други, както и завършили курсове по различни специалности в технически университети.

Бартенщайн обяви, че квотите ще бъдат премахнати, но оценките и индивидуалните разрешителни, издавани от оторизирани местни служби по труда, ще останат.

Европейското социално изследване, което се провежда в 28 страни в Европа установи, че българите са най-недоволни от живота си. България се нарежда на последните места в категориите удовлетворение от живота като цяло и задоволство от състоянието на икономиката. Българите изобщо не се доверяват на държавните институции и правителството. На въпроса дали харесват живота си отрицателно отговарят 40% от анкетираните в България, положително - 38%. От икономиката в страната са доволни само 9% от българите, а недоволните са 73%. В България и Полша е най-слабо доверието към правителството - само 11%. Едва 12% от участниците в проучването в България са изказали доверие към съдебната система, което ни нарежда на последно място в Европа. Доверие към парламента имат 10% от българите. Най-доволни от битието си са скандинавските страни - Дания, Финландия, Швеция.

В България почти всяка престижна професия може да ви убие.

Например - да пишеш книги за българската мафия (Георги Стоев - застрелян през март в София). Да ръководиш компания, която строи атомни електроцентрали (Борислав

Георгиев - застрелян също през март пред дома си в София). Да ръководиш футболен отбор (15 президенти на клубове бяха убити през последните 13 години, в това число трима от един и същи клуб за две години).

От 2001 г. насам в тази страна бяха извършени над 150 гангстерски убийства. Почти всеки, който е на висок пост, има пари и следователно има връзки с организираната престъпност; или е заел позиция срещу организираната престъпност и може да се превърне в нейна мишена. Въпреки обещанията си България не е осъдила нито един престъпник и не е уличила нито един високопоставен служител във вземане на подкупи. След като прие София и Букурещ, ЕС загуби основния си инструмент да ги накара да извършат реформи.

Еврокомисията може замрази 6,5 милиарда евро, които трябва да бъдат отпуснати на България между 2007 и 2013 г.

От доста години Европейският съюз алармира, че съществува проблем в борбата с престъпността в България и констатира след няколко месеца и години, че този проблем не е решен. Очевидно е, че някой трябва да понесе политическата отговорност. Не може да се каже, че само Румен Петков е „виновен“. Всеки министър е част от правителство, което е ръководено от премиер. Явно той не е „наблюдавал“ достатъчно вътрешния си министър. В България не се спазват правилата на пазарната икономика и сме свидетели на форма на криминализация на държавата. Ясно е, че във всички страни има корупция и престъпност. От България обаче се иска да установи нужната дистанция между корупцията и престъпността, от една страна, и правителството, от друга. За съжаление смятам, че общественото мнение у нас „следва“ общата некомпетентност на политическата класа и залита или към популизма, или към екстремизма (ФРАНСОА ФРИЗОН-РОШ - френски политолог).

Здравеопазване

Здравната вноска ще стане 9% от 1 юли, обяви министър Радослав Гайдарски пред национална конференция по проблемите в здравеопазването. Увеличени-

ето на сумата трябва да стане в средата на годината, за да се акумулират пари за допълнителните фондове,

обясни министърът. Той уточни, че кабинетът ще избира между два варианта, които ще стартират от 1 януари. Според първия сегашната вноска от 6% ще продължи да отива в НЗОК, а допълнителните 3% ще се насочват към частните здравноосигурителни фондове. Другата възможност е 9-процентната вноска да се разпределя между НЗОК и още 5-6 здравни каси. Само фондове, които отговарят на определени критерии, ще могат да се конкурират с НЗОК, подчерта проф. Гайдарски. Касите ще получават определена сума според броя на осигурените в тях пациенти.

В България през 2008 г. се плаща 2,20 лв. за преглед при личния лекар. За престой в болница - по 4,40 лв. на ден вместо по 3,60 лв. Болничната такса се плаща само за 10 дни престой в лечебно заведение. Причината за поскъпването на здравните такси е скокът на минималната работна заплата от 180 на 220 лв. Сумата за преглед при джипито е 1% от най-ниския месечен доход, а едnodневният болничен престой - 2 на сто. През тази година пенсионерите са освободени от потребителска такса. Пари за преглед не дават и хронично болните и децата до 18 г. За сметка на увеличените такси обаче Националната здравноосигурителна каса увеличава броя на направленията за преглед при специалист с 800 000.

Фармацевти напускат масово България. Едва между 80 и 120 са студентите, които получават

дипломи за фармацевти годишно. Те владеят по два езика. 90 на сто от тях са принудени да се издържат с 250 до 500 евро на месец. В същото време надницата на фармацевтите в Европейския съюз на места достига до 5000 евро. Всеки месец поне 10 души от бранша заминават за чужбина.

Българските медицински сестри получават в родината си средно по 300 лв. на месец, а във Великобритания са добре приети и взимат по около 1500 британски лири. Медицински работници се търсят и в Либия. На година там заминават по стотина сестри и доктори, обясниха от фирмите посредници.

Българинът вече ще може да си купува и аналгин от уличните автомати. Целта е да се улесни достъпът на пациентите до медика-

менти. В автоматите ще се продават само лекарства без рецепта като аналгин, аспирин и витамини,

съобщиха от здравното ведомство. Най-вероятно те ще бъдат разположени в хипермаркетите, по гарите и летищата, както е в останалите европейски страни. Зъболекарите в труднодостъпните райони пък ще получат право да продават в кабинетите си антибиотици, болкоуспокояващи и флуорни таблетки. Сред другите промени, които готви здравното ведомство, е и увеличаването на площта на аптеките.

Само 20 линейки обслужват София. Това означава, че един реанимобил обслужва 100 000 души. Колите са 70, но не ни достигат лекари и сестри, защото те масово напускат. „Бърза помощ“ в София се нуждае спешно от 40 лекари, 30 сестри и петима шофьори. Сега средната лекарска заплата в „Бърза помощ“ е 500-600 лв., а на медсестрите - 300-320 лв.

Образование

В България има данни за висока корупция по цялото трасе на образователния процес във висшите учебни заведения.

Списание „Comparative Education Review“, публикува данни от проучване на американския университет „Вандербилт“ в Нашвил, щата Тенеси, които поставят под въпрос стойността на дипломите от шест държави от Европа и Централна Азия, четири от които на Балканите. България е една от тях, предаде Дойче веле. Според социологическо изследване между 79% и 84% от студентите у нас са наясно с практиките за незаконно приемане чрез подкупи. Около 45% знаят, че официалната система „може да се заобиколи“, а около 36% - че изпитните резултати подлежат на „поправяне“. Около 20% от студентите в България са казали, че са използвали незаконни методи, за да постъпят във висше учебно заведение. Най-често фалшиви дипломи в България се намират в медицината, правото, икономиката, инженерните науки и някои други. Високата корупция в сферата на образованието може да има отрицателен ефект върху Болонския процес (програма за създаване на общоевропейско образователно пространство до 2010 година, в която участва и България с цел приравняване на българските и европейските дипломи).

Спецекипи от МОН ще разработят дигитални учебници по история, български език, музика и география за българските деца в чужбина. Това предвижда една от програмите в националната стратегия за връщане на българите от чужбина. Планът е изготвен до 2015 година по поръчка на премиера Сергей Станишев. Специалистите ще опитат да доближат максимално учебната програма до тази на връстниците им у нас. Ще бъдат предвидени и онлайн курсове по различни предмети и мултимедийни програми.

Туризъм

Небет тепе зае второ място сред 10-те уникални забележителности в Източна Европа в авторитетна класация на култовото списание „Форбс“. Пред него по рейтинг е само музеят „Петерхоф“ в Санкт Петербург, Русия. „Небет тепе в българския град Пловдив е уникално възвишение, част от забележително трихълмие - пишат във „Форбс“. - Извисява се на 203 метра над морското равнище. От там се разкрива перфектен изглед към целия град. На него се намира и про-

чутият Стар град Пловдив, където всеки може да се наслади на възхитителната възрожденска архитектура. Има останки

дори от тракийско време - от три хилядолетия преди Христа. На места все още има реликви и от римската епоха. Извисяват се крепостни стени и части от късно антично селище“.

България беше представена за първи път на държавно ниво на експото в Истанбул, което е в топ 10 на специализираните туристиче-

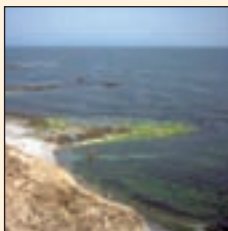
ски изложения в света. Културно-историческият туризъм бе основен акцент в българската презентация, поверена на

проф. Николай Овчаров. Наградата от Международния панаир на туризма и пътешествията в Източно Средиземно море бе връчена на областите Кърджали и Хасково, които участваха заедно във форума от 14 до 17 февруари. Там бяха отличени 21 от общо 500 щанда от 50 държави участнички. Номинациите са направени чрез анонимни анкетни карти, съобщават турски медии.

Македонците напуснаха професионалната туристическа борса „Ваканция и СПА“ в НДК, защото

на щанда им организаторите написали „Бивша югославска Република Македония“ вместо Република Македония. „Бивша югославска Република Македония“ е официалното название на държавата, с което фигурира по всички международни документи, заявиха организаторите. Така централен щанд от 40 кв. м на първия етаж в НДК остана празен, България и изложбеният център загубиха пари. На туристическото изложение в НДК за 25-и път се представят туроператори, дестинации и региони.

До края на август 2007 г. близо 4 млн. чужденци са прекарвали почивката си в България, което е с почти 7% повече от броя им за същия период на 2006 г. С 30 на сто са нараснали през миналата година почиващите на Българското Черноморие туристи от други страни от ЕС. България - страна на рекордите ли? Не съвсем. Даже приходите от 1,3 млрд. евро за осемте месеца на 2007 г. не могат да обрисуват проблемите на чуждестранните туристи. Бетон и пак бетон - 1800 нови хотели и ресторанти. Според

Новаков само нов закон може да наложи ограничения върху застрояването. Кога обаче ще се приеме такъв,

е все още неясно. От дълги години той е предмет на дискусии, но все още нищо не се случва.

Хотелите край морето търсят усилено опитни готвачи и сервитьори. И този сезон се очертава дефицит на кадри. Заради недостига на обучени хора в морските курорти може да се наложи да се внася персонал от Китай и Тайланд. Фирмите от бранша са обявили ниски заплати. Официалната тарифа е 300-400 лв. на месец за готвач на месец и 350 лв. за сервитьор, но на практика не пада под 500 лв.

По Черноморието ще бъдат създадени доброволни отряди

за търсене и спасяване на хора в морето, съобщи транспортният министър Петър Мутафчиев. Сформирването на отрядите започва през юли. До 3 месеца ще стартира експериментално и новият ферибот Варна - порт Кавказ. Според него първите плавания ще бъдат с български кораб - „Шипка“, или „Героите на Одеса“. Най-вероятно за експлоатация на новата връзка ще бъде създадено и смесено българо-руско дружество със седалище у нас.

Бързи визи по интернет ще върнат руските туристи у нас. От една седмица външно министерство приема документи по мрежата, но само от туроператори в Москва. Заявките веднага скочиха до 100 на ден. До края на март ще издаваме бързи визи също и на сърби и украинци. Очаква се само за няколко месеца гостите у нас да се увеличат с 20 на сто.

Първите чужди туристи на родното Черноморие бяха посрещнати в средата на март с традиционните хляб и сол на летището във Варна. 400 гости кацнаха в морската ни столица с три чартърни полета от Берлин, Дюселдорф и Франкфурт. Повечето от тях са пенсионери, които избират страната ни, за да харчат социалните си осигуровки тук.

Богати руснаци купуват хотели в Златни пясъци. Те вече разполагат с 1/3 от апартаментите в „Златна котва“, като са платили между 1750 до 2100 евро на кв. метър. Руснаците взимат луксозните студия

и най-големите жилища в хотелските комплекси. Хотел „Берлин“ също е преустроен в жк. Агенции

пуснаха за 65 000 евро апартаментите от 39 кв. метра. Малки семейни хотели по пътя от Варна за Златни пясъци се продават по 1,5 млн. евро. В центъра на курорта - от 20 млн. до 30 млн. евро.

Статистика

Националният статистически институт отчете, че раждаемостта в България е нараснала през 2007 г. Причината за радостната вест се крие в решението на жените да имат второ дете. Новородените деца през миналата година са близо 76 хиляди, което е с около 1400 по-

вече. Това е най-високата степен на раждаемост през последните 17 години. Половината от децата са извънбрачни. При 18% от случаите бащата е неизвестен.

През 2007 година е намалял и броят на сключените бракове. Те са с три хиляди по-малко в сравнение с предходната година. Разводите обаче са повече – с 1500. Толкова са и българите, които са се завърнали от чужбина. Два пъти повече обаче са я напуснали и имат официален адрес зад граница.

Вицепрезидентът Ангел Марин заяви, че за 2007 г. от подадените 12 411 молби за българско гражданство - почти половината са на граждани от **Македония** - 6 хиляди и 1000 от **Молдова**. За 2007 г. българско гражданство са придобили 3422 души като от **Македония** са 1583 - повече от половината. Молбите, подадени за българско

гражданство от 2002 г. до 2007 г., са 39076, като от тях 13925 са на македонски граждани. Процедурата е сложна като

проверка и са установени 959 молби, като 711 от тях са били на македонски граждани, с представени фалшиви документи за 2007 г., допълни вицепрезидентът.

Инфлацията за 2007 г. стигна рекордни стойности - 12,5 процента. Според анализ на Института за пазарна икономика една от причините е глобална - ипотечната криза

в Европа и САЩ. През 2007-а се наблюдава и известно забавяне на темпа на нарастване на икономиката в България. В края на септември

2007 г. реалният растеж на брутният вътрешен продукт на страната е 5,7%, което е под очакваното. Ситуацията през 2008 г. ще бъде подобна, прогнозира Димитър Чобанов от Института за пазарна икономика.

Потреблението обаче ще продължи да се увеличава с умерен темп и делът му в БВП ще се запази като в 2007 г. В резултат от високата инвестиционна активност и дела на спестяванията в БВП дефицитът по текущата сметка и през 2008 г. ще превишава 20% от БВП, смятат от ИПИ. Средногодишният темп на инфлация в България през 2008 г. ще бъде между 5 и 7%, твърдят от ИПИ. Според тях това ще се дължи на продължаващия процес на изравняване на ценовите равнища с ЕС, на повишаването на доходите и на базовия ефект. През 2007 г. официалните заплати в частния сектор се повишиха с над 20% по данни на Националния статистически институт. Коефициентът на безработица ще се запази между 6,5 и 7,5%.

България пази по-добре правото на личен живот на гражданите си от Великобритания. Това сочи доклад на лондонската правозащитна организация „Прайвъси интернешънъл“.

Изследването обхваща 47 страни. Докладът дава на Великобритания едва 1,4 точки. Това е много по-малко от страни от бившия източен социалистически блок, сред които България, Унгария и Полша, отбелязва АП. Гърция е на първо място с 3,1 точки. Румъния и Канада също са посочени наравно с Гърция. Правото на личен живот е изложено на опасност в САЩ и ЕС, защото

правителствата масово въвеждат мерки за наблюдение и събиране на информация в името на сигурността и контролирането на границите.

През 2007 г. чрез Агенцията по заетостта у нас са получили работата най-много турци, гласи статистиката. 454 души от южната ни съседка се трудят в България като учители, шефове на фирми, одитори и строители. Жени от Виетнам намират работа в България в шивашките цехове. Освен това виетнамките са и добри плетачки. Търсят се и строители от същата страна. Напоследък има глад и за чужди инженери, защото нашите специалисти отиват да се трудят зад граница срещу повече пари. По данни на фирмата

репитание у нас търсят и молдовци и украинци. Македонците най-често търсят работа като треньори и спортисти.

Въпреки масовия наплив на китайски търговци и ресторантьори в страната обаче регистрирани за работа с разрешение са едва 33-ма души. От Индия за една година са пристигнали 110 души, основно в сферата на ръководни постове на фирми, инженери, строители и дори преподаватели..

Българските емигранти са изпратили през 2007 г. над 3,8 милиарда лева. Малко над 800 евро изкарва на месец среднестатистическият български емигрант. 360 евро от тях

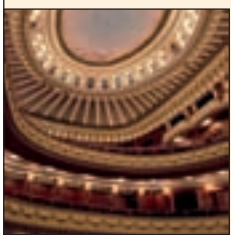
харчи за храна и подслон, а останалите 440 изпраща на близките си в България. Това показват данните

от социологическо проучване, направено от Агенцията за социално-икономически анализи и Центъра за сравнителни изследвания в партньорство с Министерството на труда и с подкрепата на Фонда за население на ООН.

Култура

Завърши вторият етап от ремонта в сградата на Националната опера.

Операта бе официално открита с операта „Туранодт“ на Джакомо Пучини. Обновлението на операта започна през 2006 г., когато бяха инвестирани 1 933 000 лв. През 2007 г. Министерството на културата отпусна 3 016 000 лв. за основен ремонт на зрителната зала и балконите, коридорите и фойетата, кулоарите, гардеробните,

бюфета, ВИП-помещенията, главния вход, санитарните помещения. Зрителната зала е напълно обновена. Мес-

тата са намалени със 170 - сега класика ще слушат и ще гледат 1012 човека. Трите етапа на ремонта струват приблизително 10 263 000 лева. Министерство на културата дава от държавния бюджет 3 016 000. Предстои трети етап, за който министерството на културата ще отпусне 5 314 000 лева. След представлението специални автобуси от „Свети Александър Невски“ ще извозват меломаните до пет точки на София без пари.

Царевец, Мадарският конник и кирилицата са лидерите в класацията за избор на български символ. До 31 август т. г. всеки българин може да се включи в предварителния избор за символ на България, с който да бъде разпознавана и популярна страната ни в Европа и света. Всеки може да даде своето предложение за символ в три категории, които са подробно описани в Интернет портала www.infobulgaria.info, съобщи БТА, позовавайки се на Българската асоциация за бизнес и туристическа информация. В надпреварата в категорията „Културно-историческо наследство“ сред лидерите е и Рилският манастир. В категорията „Природни забележителности“ водят Седемте рилски езера, следвани от Балкана и еделвайса. Киселото мля-

ко е фаворит в категорията „Храни и напитки“, като оставя далеч зад себе си баницата и шопската салата. До момента в кампанията са гласували около 70 000 българи.

На церемония във Военния театър филмът „Шивачки“ на Людмил Тодоров спечели наградите на Националния филмов център в пет категории - за най-добър филм, за сценарий и за режисура, за най-добра женска роля и за операторска работа.

Елен Колева грабна първия приз в живота си. Между операторите бяха наградени Емил Христов за „Шивачки“ и Светла Ганева за „Малки разговори“. Ивайло Христов получи наградата за актьор № 1 за „Малки разговори“ на Владимир Краев и Владимир Ганев. Адела Пеева взе наградата на журито за прекрасния филм „Развод по албански“. Анри Кулев спечели за анимационния филм „Парцалът“. Екипът на късометражната творба на Иван Владимиров „Валсове и танга в село Бела вода“ бе отличен за дебют. Анжел Вагейнщайн получи специалната награда на министър Стефан Данаилов за цялостно творчество. Ирина Акташева и Христо Писков - приз от 5000 лв.

Милчо Левиев получи голямата награда на София за музика на София филм фест. Призът е за заслугите на прочутия джазмен в писането на мелодии за големия екран и по случай неговата 70-годишнина.

Левиев е автор на партитурите за „Писмо до Америка“, „Мъже“, „Малки тайни“, „Понеделник сутрин“, „Опасен полет“, „Горещо пладне“, „Отклонение“, „Иконостасът“.

Жан-Батист Жермен е направил любопитен документален филм, наречен „В страната на Орфей, трябва ли да се обърнем назад?“. През последните години младият френски кинематографист изучава киното на Източна Европа и пътува

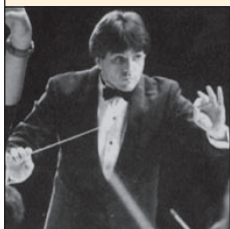
във всички бивши соцдържави. Той проявява особен интерес към България. Тук се среща с някои от асовете на съвременното ни кино. 80-минутната лента на френския кинаджия прави дисекция на родното седмо изкуство преди демократичните промени и след това. Началните кадри на филма са емблематични за целия му сюжет. Големият ни актьор Ицко Финци лежи на стар разнебитен диван и разказва за прекрасната приказка, наречена кино, за превъплъщенията си през годините и как светът се е променял заедно с този на неговите герои. После пред камерата застават знакови фигури на седмото изкуство - Рангел Вълчанов, Петър Попзлатев, Джони Пенков, аниматора Пенчо Кунчев, Давид Йерохам. „Всички до един са франкофони и с тях работата върви по-леко“, споделя Жан-Батист.

18-годишната Ахинора и 14-годишната Константина са новите поп звезди на Апенините.

Дуетът им се казва „БГ сисъърс“. Родните хубавици за нула време стават любимки на италианските медии. Таблоидите ги наричат сензацията от България и новите „Тату“. В страната на Ботуша вече се върти и първият им макси сингъл It's Another World. Парчето печели фенове със скоростта на светлината. В момента песента на нашенските звучи ежедневно по всички италиански радиостанции и телевизии. Клипът им се върти дори в MTV Италия. През пролетта пък на пазара излезе и първият албум на родния дует. Популярното италианско списание „Рагаца модерна“ прави ексклузивен материал за красивите българки. Голяма статия готвят и в престижния всекидневник „Кориера дела Сера“. За звездния стайлинг на нашите момичета се грижи италианската арт къща „Фуминела“. Фотосесиите им са дело на корифея Лаура Камео, пред чийто обектив е заставал и самият Майкъл Дъглас. Дрехите им са на младата дизайнерка Алекс Пертиле.

Емил Чакърров (1948-1991) оживява в документалния филм „Като дъх

музика“, създаден в негова памет. Лентата, включена в програмата на Новогодишния музикален фестивал в НДК, можеше да се види на 4 януари в кино „Люмиер“ от 19 часа. Маестро на палката е създателят

на фестивала и несъмнено би измислил още куп чудеса, ако смъртта не го бе отнесла през 1991-ва едва на 43. „Гледайте

тези беззвучни „дъхове“, за да чуете музиката“, казва сценаристката Екатерина Дочева. И пояснява, че цялата лента е пронизана от „дъхове“ - кадансовите кадри, които режисьорката Светла Фингова направила, защото се влюбила в ръцете и израза на Емил. „Кариерата на Чакъров не е повторена от диригент по нашите ширини. Негови записи има в десетки телевизии, но всички материали струват много пари. Времето минава. И не малко хора, които виждаме във филма, започнат през 1997 година, вече си отидоха. Две много важни дами имаше в живота на прочутия ни диригент - майка му Стоянка Янева и журналистката Недялка Алмалех.

Михаил Пандурски е поканил скандалната оперна дива Анна Нетребко да участва във филма „Барьерата“, който режисьорът ще снима по романа на Павел Вежинов. Копродукцията на България, Гер-

мания и Русия ще се снима под работното заглавие „Незнакомка“ (непознатата). Пандурски е убеден, че гласовитата рус-

кия ще придаде магически цвят на творбата му с изпълнение на оперни арии. Главният герой в новия филм е диригент. Тъй като ще има и много балет, Михаил Пандурски включва като хореограф съпругата си Донвена Пандурски.

В Одрин до половин година ще се открие Втора българска църква.

В следващите 6 месеца ще бъде възстановен храмът „Св. св. Константин и Елена“, съобщи министърът на културата Стефан Данаилов. За реконструкцията са необходими 300 хил. евро. 235 хил. вече са осигурени от българската държава. За възстановяването на божията обител се набират средства и чрез дарителска сметка. Храмът в кв. „Абдурахман“, който е изпепелен при пожар през 1979 г., ще бъде реституиран в срок. Министерството на културата ще осигури и средствата за иконостаса на православния храм, който в момента се крепи на временно скеле.

Красимира Стоянова получи наградата на слушателите „Музикант на 2007 година“. „Трудно ми е да изразя колко много се вълнувам – по-лесно ми е да пея, отколкото да говоря, сподели тя. Чувствам

се безкрайно щастлива и горда от признанието, защото знам колко е трудно за нас, музикантите, да озарим душите

на хората в това трудно време. Нека всички ние – артисти и публика, продължаваме да сме верни на любимото ни изкуство.“ Красимира Стоянова е солистка на Виенската опера.

Режисьорът Илиян Симеонов почина внезапно на 45 години. Неотдавна Съюзът на филмовите дейци му връчи наградата за най-добър филм за „Пазачът на мъртвите“. Това бе голямото признание за режисьора сценарист. Името му стана известно през 1993 г., когато съвместният му филм с Християн Ночев „Граница“ буквално разтърси публиката, обра аплодисментите на киноманите и на критиката. Негови филми са „Молитва за езерото Байкал“, „Имам една идея“, „Сомбреро блус“, „Ярост“.

Вицепремиерът и министър на външните работи Ивайло Калфин откри в Докторската градина

в София паметник на граф Игнатиев по повод 130-ата годишнина от Освобождението на България. Паметникът представлява барелеф със сцена от подписването на мирния договор в Сан Стефано, сключен на 3 март 1878 г. Министър Калфин припомни, че благодарение на Руско-турската освободителна война България е възстановила своята държавност. Паметникът бе открит в присъствието на руския външен министър Сергей Лавров, представители на дипломатическия корпус, на президентската администрация, обществени дейци и граждани.

Паметникът на загиналите руски генерали Василий Каталей и Дмитрий Философов бе възстановен от БТА. Паметникът, който се намира пред сградата на агенцията, е във връзка със 130-та годишнина от Освобождението на България. На церемонията присъстваха генералният директор на БТА Максим Минчев, посланиците на Русия и на Финландия Анатолий Потапов и Кауко Ямсен, представители на Национално движение „Русофили“ и други гости. Генералите Василий Каталей и Дмитрий Философов са били в дивизията на генерал Гурко по време на Руско-турската война. Убити са в сражение с турската армия на 2 януари 1878 г. (по нов стил). Гвардейският паметник е построен през 1885 г. недалеч от тогавашна София, пред района на тогавашните казарми на Първи конен полк. През 1943 г. е разрушен и реставриран през 1978 г.

Градската галерия в София представи картини на големият писател Ивайло Петров по случай 85 годишнината от рождението му. Картините са предоставени от съпругата му Офелия. Експозицията „Преди и след“ с живопис, рисунки и пластики е увертюра към премиерата на книгата „Преди и след“ на издателство „Литературен форум“. В продължение на две години Ивайло Петров прекарва в Художествената академия при Илия Бешков. Живописиста остава в сянката на литературната му из-

вестност. Изложбата в СГХГ представя над 60 произведения, включващи портрети на Недялко Йорданов, Борис Димовски, Павел Матев, Александър Поплилов.

Морето и Балчик са другата голяма тема на романиста.

Ивайло Петров е псевдоним на Продан Петров Кючуков от село

Гюкчедрюлюк, сега Бдинци, Варненско. След като завършва гимназия в Добрич, го мобилизират в Отечествената война. След 1947 г. учи няколко семестъра право в Софийския университет, но разбира, че академизмът не е за него. После започва да рисува. Първият му сборник с разкази „Кръщение“ из-

лиза през 1953 г. През 1961 г. се появява романът „Мъртво вълнение“. „Хайка за вълци“ разбунва духовете на комунистическото управление. Написва „Объркани записки“, „Преди да се родя и след това“. Творбите му са преведени на много езици. Предложен е за Нобелова награда за литература.

Спорт

Красимир Балъков е сред най-обичаните треньори в Швейцария. В момента бившият национал води Санкт Гален. Проучване на в. „Блик“ постави Бала на трето място. За българския наставник са

гласували 12% от анкетиранияте. Любимец номер 1 на швейцарските фенове е наставникът на Сион Чарли Рьосли (44%),

следван от швейцарската футболна легенда Чирако Сфорца (19%), който е начело на Люцерн.

Българският боксьор Кубрат Пулев спечели олимпийски виза за Пекин 2008, след като достигна до финала в категория над 91 килограма на Международния турнир по бокс в Пескара, който е и квалификация за Пекин'2008. На полуфиналите Пулев срази Ярослав Яксто (Литва) с 14:6 точки. Така най-тежкият ни състезател стана вторият български боксьор след Борис Георгиев, който ще се състезава на Олимпиадата в Пекин.

Радослав Янков е световен шампион по сноуборд за юноши до 20 години. Той се наложи над всички в дисциплината паралелен слалом на първенството на планетата в италианския зимен център Валмаленко. Вторият български представител Иван Ранчев е шести. Треньор и на двамата е Атанас Петров.

Националният ансамбъл на България за жени спечели бронзов медал на финала на пет въжета на турнира за световната купа по

художествена гимнастика в Киев (Украйна). Момичетата на Адриана Дунавска са трети след Русия и Украйна.

На финалите при девойките Мария Матева взе сребро на топка, както и бронз на обръч и въже, а на лента остана четвърта.

Двукратната световна и европейска шампионка Станка Златева триумфира с титлата в категория до 72 килограма на турнира Лейди Оупън в Клипан (Швеция). На финала възпитаничката на Симеон Щерев тушира само за 10 секунди

испанката Унда Майдер. Преди това Златева прегази още три свои конкурентки - туш срещу унгарска състезателка, 2:0 части (5:0, 6:0) срещу рускинята Стародубцева, а после технически туш (6:0, 6:0) срещу полякинята Агнешка Виезжег.

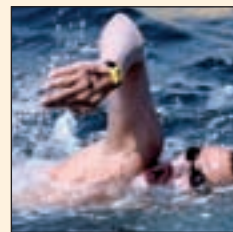
Спортист №1 на Балканите за 2007 стана европейската шампионка и световната вицешампионка по гребане в дисциплината скиф Румяна Нейкова. Такива са резултатите от 35-ото издание на традиционната анкета на Българската телеграфна агенция за определяне на най-добър спортист на Балканите. Тя събра 53 точки от гласовете на анкетиранияте журналисти – представители на националните информационни агенции на осемте балкански страни – Румъния, Турция, Гърция, Сърбия, Македония, Черна гора, Албания и България. Представителите на БТА (България)

и АТА (Албания) представиха изтъкнатата ни спортистка на първо място в своите листи.

Световната и европейска шампионка по борба Станка Златева е спортист номер 1 на България за 2007 година в традиционната журналистическа анкета.

В актива си досега Станка Златева има вече две световни титли – от Гунчжоу през 2006 и от Баку през 2007. Тя е и двукратна европейска шампионка от Москва 2006 и София 2007. В допитването до спортните журналисти Златева събра най-много гласове (общо 2228 точки) и спечели безапелационно 50-ия юбилеен приз „Спортист на годината“. На второ място останаха двукратните световни шампиони по фигурно пързалане при танцовите двойки от Калгари 2006 и Токио 2007 Албена Денкова и Максим Стависки, които събраха 1767 точки. Трети с 1619 точки е световният шампион по борба класически стил от Баку 2007 Явор Янакиев.

Седемкратният носител на Световната купа по плувен маратон Петър Стойчев спечели трета поредна победа от началото на сезон 2008. Отново в Аржентина българинът победи в река Вие-

дма, където дистанцията бе 14 км. Преди това Стойчев спечели стартовете в плувния маратон в Санта

Фе Коронда с дължина 57 км. и в 17-километровата дистанция в река Росарио.

Четвъртата световна среща на българските медии ще се проведе в Мадрид

Четвъртата поред среща на българските медии ще се проведе от 18 до 22 май 2008 в Мадрид, Испания. Поредното издание на Форума ще бъде открито от Президента Георги Първанов в присъствието на кмета на Мадрид Алберто Руиз Гаярдон и други официални представители на испанския и българския медиен, политически, културен и бизнес елит на 19 май, 2008. Инициатор и организатор на Четвъртата среща е Българската телеграфна агенция, която както обикновено си партнира

с българска медия от страната домакин – конкретно, вестник Нова дума, както и с испанската информационна агенция ЕФЕ.

Тази година медийният форум има амбицията да бъде в по-широк формат. Той ще акцентира освен върху въпросите, засягащи българските медии по света, така и върху българо-испанското сътрудничество в областта на медиите, културата, туризма, икономиката и политиката. Специален акцент ще бъде поставен върху промотирането и представя-

нето на българската история, култура и език. За тази цел са предвидени премиера на книга, предпремиерно представяне на изложба плакати, фотоизложба, прожекция на български филм, концерт (БТА).

В „Стандарт“ писа, че Испания надви Чехия и Кипър в битката кой да бъде домакин на поредната световна среща на българските медии, като посочи че предимствата на Испания са две. На Пиренейския полуостров е една от най-големите легални български диаспори. Според официалните данни над 150 000 наши сънародници пребивават и се трудят законно там. Диаспората ни издава и един от най-големите българо-езични седмичници. Изданието е с 10 000 тираж и се разпространява на 700 места в Испания. Вестникът е безспорен хит на испанския медиен пазар, а преди време издателите му са започнали да тиражират и вестник на румънски език.

Българите в чужбина са освободени от здравни вноски в България

Българите, които са били извън страната за повече от 183 дни годишно в периода от 1 юли 1999 г. до 31 декември 2007 г., и дължат за това време здравни вноски у нас, се освобождават от плащането им, ако не са ползвали услугите на български лекари, реши парламентът, като прие на второ четене през март промени в закона за здравното осигуряване. За целта те ще трябва да попълнят лично или упълномощено лице декларация, която да бъде изпратена по пощата или по електронен път на Националната агенция за приходите (НАП). Заради процедурна грешка мнозинството прие още българите в чужбина, които са платили здравни

вноски пак за същият период, но не са ползвали услуги в България, да могат да си върнат парите.

Досегашният закон за здравно осигуряване задължаваше българите зад граница да подават декларация, че се осигуряват в чужбина. Поправка в документа, приета още от предишния кабинет, обаче принуждаваше нашите емигранти да плащат и в България данък здраве, ако имат личен лекар в родината си, независимо че се осигуряват в друга държава.

На последното си заседание за миналата година здравната комисия оправя грешката в закона. Поправка, внесена от депутатите от ОДС

Мартин Димитров и Ваньо Шарков, беше приета на второ четене. Тя освобождава тези, които се осигуряват зад граница, да правят вноски и у нас. Българите в чужбина трябва само да подадат декларация до Националната агенция за приходите, че се осигуряват в друга държава. Те обаче не могат да имат личен лекар в България, тъй като вече са избрали да се лекуват навън. Ако един ден обаче те се върнат и поискат да си възстановят здравните права, трябва да платят 9 вноски накуп, или 108 лева (здравната вноска на месец е 12 лв.). Съответно трябва да се запишат и при личен лекар.

Комисията по досиетата обяви членовете на Държавна сигурност

Между 120 и 140 членове на правителствата от 1990 г. досега са били съпричастни към репресивния апарат на тоталитарния режим. По закон на проверка подлежат всички премиери, вицепремиери, министрите и техните заместници. Общият брой на проучваните за чисто минало участници в изпълнителната власт в последните 18 години е 673 души. Данните показват, че всеки пети от тях е бил свързан с ДС. За десет месеца работа комисията по досиетата, председателствана от бившия депутат от БСП Евтим Костадинов, провери за принадлежност към ДС кандидатите за евродепутати, за общински съветници и за кметове. Проверени бяха и депутатите в шестте парламента от 1990 г. досега, както и представителите на ръководни постове в четирите президентски администрации. До

момента комисията е оповестила имената на почти 1000 души, съпричастни към бившите служби, сред заемащите публични длъжности. По закон данни се търсят за всички работили в проверяваната институция от 1991 г. досега. Сред огласените имена беше това на президента Георги Първанов, фигуриращ в документите с псевдонима Гоце, както и на общо 23-ма служители в администрациите на „Дондуков“ 2. Като сътрудници бяха обявени шестима кандидати за евродепутати, от които един избран - Евгени Кирилов (БСП). Общо 140 народни представители, избрани след 1989 г., са били свързани с ДС, от тях 19 са в настоящия парламент. Преди местните избори комисията обяви, че 427 кандидати за кметове имат агентурно минало. Над сто от тях бяха избрани. След проверката на министрите

и зам.-министрите комисията по досиетата ще започне проверка на представителите на ръководни постове в СЕМ, БНТ, БНР и БТА. Трима министри и седем зам.-шефове на културата са били агенти на бившите тайни служби. Това показва списъкът на ченгетата в изпълнителната власт от 1990 г. досега, публикуван от Комисията. Всеки шести в изпълнителната власт е бил агент на тайните служби, показва списъкът на комисията по досиетата. От общо 673 проверени министри и техни заместници с досиета и картончета са 107 души. 28 са министрите на прехода, които са работили за бившите тайни служби. По популация на ченгета единствено Външно министерство може да се мери с културното ведомство. През последните 18 години МВНР е било оглавявано от трима министри и 13 техни заместници - агенти..

Излязоха от печат „Личните бележници на Яворов“

Уникални лични бележници на Пейо К. Яворов са издадени от издателство „Захарий Стоянов“ през януари. Уникалното факсимилно издание е дело на изследователката ст.н.с.

Милкана Бошнакова. Деветте лични джобни тефтерчета са част от дарение за библиотеката, което е направила племенницата на Яворов, Ганка - Найденова Стоилова през 1995 година. Общият брой на листовите им е 349, от тях със записи са 165. Бележниците съдържат и чернови на много негови стихове, както и стенографски описания на битки и поражения в любимата му Македония. Част от съдържанието на бележниците е познато, но значителна част от съдържанието им остава неизвестно за читателите. Шест от личните бележници на Яворов са изпълнени с поезия. Два от бележниците са посветени на Македония и са изпълнени със записки от дейността му като четник през 1903 г. и като войвода на чета

в навечерието на Балканската война през 1912 г. Друг бележник отразява пътуването на поета в Женева през 1904 г. Хронологическият отрязък от време, през който поетът изписва бележниците, е почти 15 години – това е най-значимият и плодотворен период в неговия живот. В бележниците поетът е записал над 50 свои стихотворения, те съдържат идеи за различни творби като „Градушка“, „На нивата“, на драмата „Индже“. За пръв път в това издание е направено пълното разчитане на стенографските бележки на П. К. Яворов и това с основание ще предизвика интерес най-вече сред историците - изследователи на Македонския въпрос, тъй като поетът използва стенография най-много като четник в Македония през 1903 г.

България - страна-партньор на най-значимото туристическо изложение в Централна Европа

България бе страна-партньор на най-значимото туристическо събитие в Централна Европа за имиджово представяне на дестинации - Holiday World, Прага, което се проведе в периода 14-17 февруари. Българската делегация за изложението се води от заместник-председателя на ДАТ Станислав Новаков. Щандът на страната ни бе на площ от 146 кв.м. Като страна-партньор България бе във фокуса на вниманието на изложението. Логото на България беше върху баджовете на всички изложители, както и върху всички рекламни материали от страна на изложението. То присъства на 300 билборда, които рекламираха изложението. По време на изложението танцьори в български народни носии раздаваха на посетителите рекламни материали за България, а Ансамбъл „Българе“ направи серия от фолклори изпълнения. Голям интерес предизвика анимационната програма, подготвена от ДАТ. Вниманието на публиката привлякоха и тракийските рисунки, предлагани на българския щанд. Сомелиер представяше български вина на чешки език. Вниманието на публиката привлече и копието на Панагюрското златно съкровище, изложено на щанда. В специално изградена витрина на щанда беше изложено копие на Панагюрското златно съкровище.

ЧЕХИЯ Е ЦЕЛЕВИ ПАЗАР ЗА БЪЛГАРИЯ

През последните години се наблюдава тенденция на нараства-

не на търсенето и ръст в броя на туристите. През 2006 г. България е посетена от 123 499 чешки туристи. През първите девет месеца на 2007 г. чешките туристи в България са 149 826, а реализираният ръст спрямо същия период на предишната година е 26.4%. По показателя пътувания на чешки туристи с цел морски почивки, България е сред 5-те предпочитани дестинации след Хърватска, Италия, Испания, Гърция. Традиционно най-посещаваната дестинация е Хърватска /около ¼ от общия брой пътувания в чужбина с цел туризъм/. През последните 5 години България възвръща позициите си на чешкия пазар. През 2003 г. България заема 10 място в класацията на водещите дестинации с 78 392 чешки туристи /62 % ръст спрямо 2002 г./. През 2004 г. България е хит за летния сезон на чешкия пазар, като бележи най-голям ръст - над 30%, сред 10-те топ дестинации (общия брой на туристите е 102 045). Предпочитанията на чешките туристи са към морските ваканции, еко-туризма, културно-познавателни обиколки и ски-туризъм. Туроператорите освен от летни почивки

започват да се интересуват и от предлагане във вътрешността на страната – културно-познавателни обиколки, ски, балнео и еко туризъм. Повече от 20 чешки туроператори предлагат България /Cedok, Fischer, Alexandria, BulgariaTour, Wicomt, Parkam Holidays, SteFanny, Firo Tour, Exim Tours, Tatra tour, CK Bulgaria, Air Travel Service, RETOUR, Mile, Nean Tour, Adventura, Axia, Vedita, Kovotour Plus, CD Travel, Blue Style, Invia.Cz, Inex/Kovotour Plus, Invia.Cz и др.

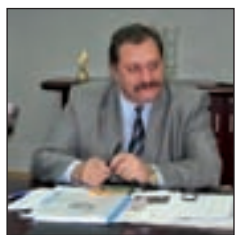
ДАТ ПОЛУЧИ ДВЕ НАГРАДИ НА HOLIDAY WORLD

Държавната агенция по туризъм беше наградена два пъти на най-значимото туристическо събитие в Централна Европа за имиджово представяне на дестинации - Holiday World, Прага. ДАТ получи награда за цялостното представяне на България като страна-партньор на изложението и за най-динамично развиваща се туристическа дестинация. Кристалната статуетка беше връчена на заместник-председателя на ДАТ Станислав Новаков.

Парламентът одобри структурни и персонални промени в кабинета

Народното събрание прие на заседанието си на 24 април 2008 г. предложените от министър-председателя Сергей Станишев структурни и персонални промени. Народните представители приеха и персоналните промени в Министерския съвет. Парламентът освободи от постове те им съответно – Румен Петков, Радослав Гайдарски, Веселин Близнаков, Нихат Кабил и Емел Етем. За министър на извънредните ситуации беше избрана Емел Етем.

ЕВГЕНИЙ ЖЕЛЕВ, МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Д-р Евгений Желев е роден през 1957 г. в Стара Загора. Завършва медицина във ВМИ - Пловдив. От 2008

г. до заемане на поста министър на здравеопазването на 24 април 2008 година е председател на Държавната агенция за българите в чужбина и съветник на президента на Република България по регионалната политика. Д-р Желев е член на Висшия медицински съвет. Бил е член на Управителния съвет на Националната здравноосигурителна каса. Председател е на УС на регионалната асоциация на общините „Тракия“, член е на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България, на УС на НСОРБ и др.

ЕВГЕНИ ЦВЕТАНОВ, МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО

„Зооинженерство“. През 1988 г. става доктор на селскостопанските науки, а две години по-късно –

старши научен сътрудник II степен. Специализирал е в Полша, Чехословакия (1984 г.) и САЩ (1992-1993 г.). Професионалния си път започва в Института по животновъдство – Костинброд. Бил е преподавател в Института за повишаване на квалификацията на кадрите при Селскостопанската академия, директор на Националния учебен център към Националната служба за съвети в земеделието, директор на Центъра за подготовка на кадри към Националния център за аграрни науки. Работил е като старши научен сътрудник в Института по почвознание „Н. Пушкин“. С решение на Народното събрание от 24 април 2008 г. е избран за министър на земеделието и храните. Владее английски и руски езици. Женен, с две деца.

МЕГЛЕНА ПЛУГЧИЕВА, ВИЦЕПРЕМИЕР БЕЗ ПОРТФЕЙЛ

Родена на 12 февруари 1956 г. в Балчик, Варненска област. Завършила е специалност „Горско стопанство“ с профил „Опазване на природната среда“ във Висшия лесотехнически институт, София. Специализирала е в Института по гората в Гьотинген, Германия и в Института по горска политика към Университета във Фрайбург, Германия. От 1984 г. до 1990 г. е зам.-директор на Горско стопанство, Варна. От 1991 г. до 1995 г. е началник-отдел „Международно сътрудничество“ в Комитета по горите. Член на Управителния съвет на Българо-германския форум. Депутат от Варна в 37-то и 38-то Народно събрание. От септември 2001 г. е зам.-министър на земеделието и горите в кабинета „Саксбургготски“. От 2004 г. е посланик в Германия. Член на Висшия съвет на БСП. министър-председател, който ще координира дейностите, свързани с усвояването на средствата от европейските фондове.

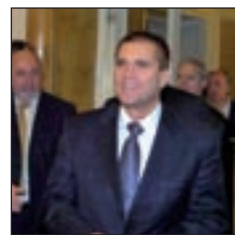
МИХАИЛ МИКОВ, МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Михаил Миков е роден на 16 юни 1960 г. в Кула, област Монтана. Завършва специалност „Право“ в СУ

„Св. Климент Охридски“. Асистент и старши-асистент е в Юридическия факултет на университета. Член е на БСП, на Надзорния съвет на Агенцията за приватизация, депутат е от Видин в 38-то Народно събрание. Член е и на комисията по икономическа политика и на комисията по правни въпроси и законодателство срещу корупцията. По-късно Миков става зам.-председател на ПГ на Демократичната левица, член на ВС на БСП, депутат в 39-то НС, член на комисията по икономическа политика и на комисията по правните въпроси, зам.-председател на ПГ на Коалиция за България, депутат от Видин в 40-то Народно събрание и понастоящем председател на ПГ на Коалиция за България.

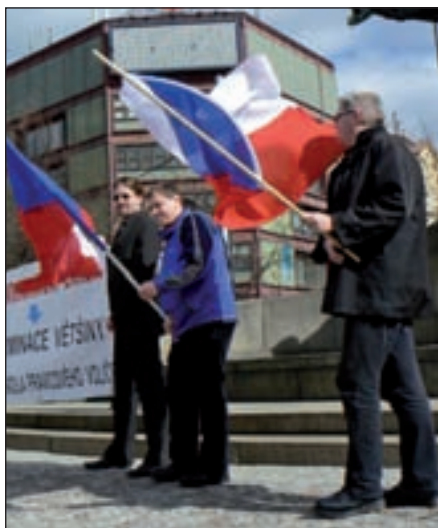
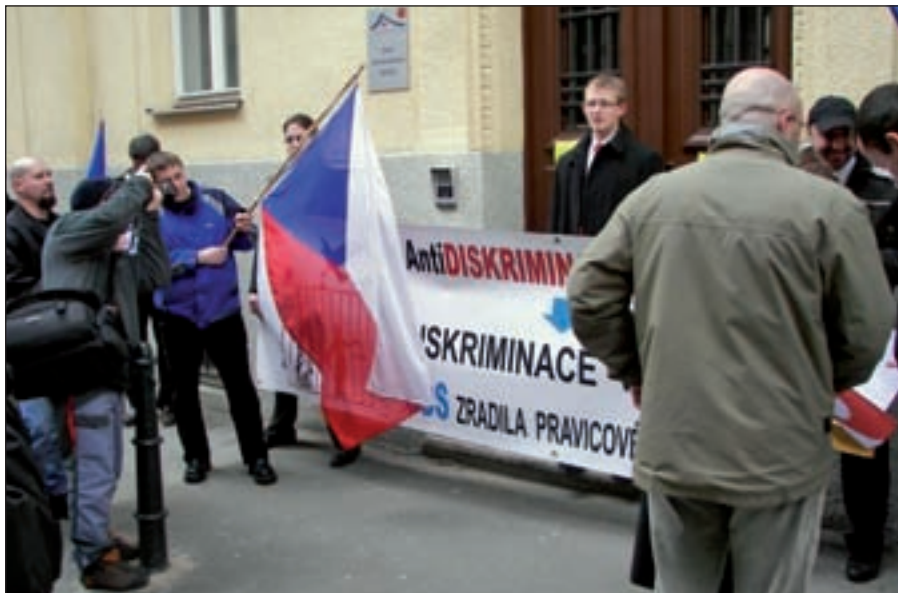
НИКОЛАЙ ЦОНЕВ, МИНИСТЪР НА ОТБРАНАТА

Николай Цонев е роден в гр. Перник на 9. 6. 1956 година. Завършил е специалност „Философия“ в СУ „Св. Кл. Ох-

ридски“, както и специалността „Счетоводство и контрол“ в УНСС. Цонев е завършил също така и „Радиоелектроника“, както и специалността „Командно-щабен профил“ в Киев. Николай Цонев има многобройни профилирани и езикови специализации във Великобритания, Канада, Германия, Италия и др. Владее английски и руски. Женен, с две дъщери.

Демонстрацията на националистите пред Дома на националните малцинства претърпя фиаско

Националистическата Народна партия свика на 22 март в 10 часа демонстрация пред Дома на националните малцинства на улица „Воцелова“ в центъра на Прага. Акцията ѝ бе оповестена като „Събрание по случай Деня на съпротивата против позитивната дискриминация“. Представителите на националните малцинства в Прага (българи, гърци, унгарци, немци, русини, руснаци, украинци, поляци, роми, сърби и словаци) оповестиха предварително, че акцията на националистите е провокация, която има за цел да всява ненавист в обществото спрямо националните малцинства.

По време на демонстрацията националистите носеха провокационни плакати с изображенията на 3 бели овце, които стоят

на чешкото знаме и изхвърлят една черна. Домът на националните малцинства беше затворен в деня на акцията и беше охраняван от чешката полиция. В 11 часа пред него се събраха около 20 привърженици на Народната партия. Десетина представители на националните малцинства блокираха мястото пред входа, където демонстрантите искаха да проведат акцията. Лидерът на националистите Павел Седлачек призова полицията „да изчисти“ представителите на националните малцинства. След 20 минути демонстрацията бе разпусната от представители на кметството и демонстрантите се премесиха на Палацкия площад, където е позволено да се провеждат събрания, които не са предварително оповестени. Там Радим Паненка - един от организаторите на ксенофобската демонстрация, заяви: „Врагове, насилници, педофили и садисти за съжаление ще намерим между всички емигрантски групи“. Разпускането на демонстрацията според представители на Народната партия е противозаконно и те смятат да се обърнат към съда. „Събранието беше прекъснато по една единствена причина, а тя е нарушаване на закона“, казва говорителят на Пражкото кметство Иржи Волф. Истинската причина за демонстрацията бе потъпкване правата на малцинствата и всяване на ненавист спрямо тях. (М.З.)

Народната партия е регистрирана през есента на 2002 г. Министерството на вътрешните работи първоначално отказва да я регистрира, но партията се обърна към Върховния съд, който отмени решението на МВР. Народната партия е против Европейския съюз, емигрантите и ромите. На интернет страниците на партията пише, че малцинствата убиват, изстребват и изнасилват, и че проявата, организирана на 22 март, е в памет за чехите, които са страдали и са загинали от ръцете на представители на националните малцинства.

Загина изследователят на Плиска проф. Рашо Рашев

Директорът на Националния археологически институт с музей при БАН /НАИМ/ проф. Рашо Рашев стана жертва на пожара във влака София - Кардам заедно с още осем пътници.

Проф. Рашо Рашев е роден в село Тича, Котленско, през 1943 г. Завършил е Великотърновския университет. От 1975 г. е научен сътруд-

ник, а впоследствие и директор на филиала на НАИМ в Шумен, а през юни 2007 г. е избран за директор на НАИМ. Цялата му дейност като учен е посветена на изучаване на културата на Първата българска държава. Възпитаник и следовник на големия наш археолог Станчо Ваклинов, проф. Рашев в продължение на три десетилетия провежда разкопките и реставрациите в първата ни столица Плиска. Тя бе смисълът на неговия живот. А монографиите му „Прабългарите V-VII век“ и „Българската езическа култура VII-IX век“ му донесоха и заслужено международно признание. Професор Рашев бе и дългогодишен преподавател в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ и във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. През 1975 г. е избран за

научен сътрудник в Археологическия институт с музей при БАН и 32 години работи в Шуменския му филиал, бил е негов директор. Негова е и идеята, и реализацията на един от най-мощните и значими проекти в българската средновековна археология - „Материали за картата на средновековната българска държава (територията на днешна Североизточна България)“. Рашо Рашев е ръководител на едни от най-мощните археологически проучвания на столицата Плиска и нейната околност. От 1976 г. ръководи проучванията в Плиска - Дворцов комплекс, от 1974 г. Плиска - Вътрешен и Външен град с непосредствена околност. Проучва и редица землени укрепления, крепости и некрополи от периода на Първото българско царство в Североизточна България около Силистра, Разград, Варна и Шумен.

Почина известният културолог и философ Георгий Гачев

В Москва на 79 години почина Георги Гачев, литературовед, културолог и философ. Георги Дмитриевич Гачев е син на български комунист и политически емигрант Димитър Гачев и на музиковеда Мира Брук. Роден е на 1 май 1929 г. Георги Гачев е завършил филология

в Московския университет. Работи последователно в Института за естествознание и техника и Института за славянски науки и балканистика към Руската академия на науките. Доктор по филология. Член-кореспондент на Руската академия на естествените науки и член на Съюза на руските писатели. Георгий Гачев е автор на 30 книги и около 250 труда по литературознание. Работил е в Института за световна литература, в Института по история на естествознанието и техниката, а от 1985 г. в Института по славянознание и балканистика (днес Институт по славянознание). Теорията му за ускореното развитие на българската литература постави

под въпрос доминиращата и до днес теза за Българското Възраждане като нещо уникално и едва ли не равносилно на италианския Ренесанс. Според проф. Гачев („Ускорено развитие на литературата“ - 1964г.) по-скоро става дума за изключително динамичен процес през XIX век предимно в българския литературен и интелектуален живот, а не за всеобемаща вълна в изкуството, архитектурата и икономиката. За големите му заслуги в областта на българистиката през 1980 г. той е удостоен с премията „Паисий Хилендарски“ на БАН и СУ „Климент Охридски“. През 2007 г. Георгий Гачев беше избран за почетен член на СБП.

Към позабравените културни връзки

Текст: Златина Йержабкова, снимки: Мария Захариева

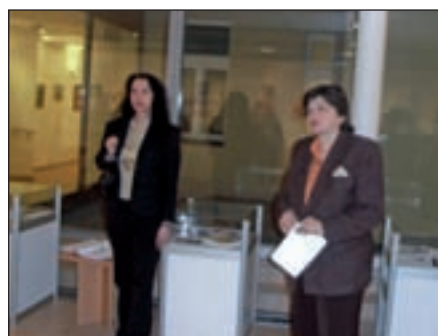
На 18 февруари в Дома на националните малцинства в Прага бе официално открита десетдневна изложба посветена на живота и делото на братята Херман и Карел Шкорпил, повод за чието организиране бе сто и петдесетата годишнина от рождението на по-възрастния от двамата, известен също с гражданското си име Вацлав Херменегилд Шкорпил (1858 -1923).

Организираната от сдружение „Възраждане“ експозиция с надслов „Най-известното поколение на рода Шкорпил“ представи предоставените от музея в родния град на братята Високо Мито фотоси и писмени материали, благодарение на които посетителите имаха възможност да

се запознаят не само с резултатите от съвместната им археологична дейност на територията на България, но и със семейството на братята Шкорпил, поддържащо в края на 19. и началото на 20. век жив контакт с учени от цяла Европа и имащо своите видни представители в различни научни дисциплини.

Лудек Скружни, най-известният изследовател на Шкорпил в Чехия, запозна посетителите на изложбата с делото на петимата братя - Йозеф, Вацлав Владислав, Ладислав, Карел и Херменегилд Шкорпил, които имат особени заслуги за развитието на археологията, историята и музейното дело в Чехия, Русия и България.

Основните откритията на слабо известните в родината си основатели на модерната българската археология и музейно дело, родствено свързани от страна на майката си с известния учен, изследовател на историята на южнославянските народи и министър на образованието в България Константин Иречек, бяха в деня на откриването показани и във филма на режисьора Константин Карагеоргиев „Братята Шкорпил“. Документалната лента заснета за нуждите на Чешката национална телевизия частично в родния град на Херман и Карел Шкорпил и частично в България, даде на присъстващите възможност да се запознаят в близък план с изследванията им, свързани със скалния манастир Аладжа, Побитите камъни, Римските терми във Варна и преди всичко с Плиска, която Карел Шкорпил (1859-1944) идентифицира като столица на Първата българска държава. Акцент бе поставен и върху дейността на братята покрай създаването на Варненския археологически музей и заслугите им свързани с развитието на международния туризъм в страната ни, представени на фона на активните културни връзки между Чехия и България в първите десетилетия след освобождението от Турско робство, както и чрез един интимен поглед на наследниците на братята.

Български културен институт

Текст: Асен Милчев, снимки: архив

ЖИВАТА ТРАДИЦИЯ НА ПРАВОСЛАВНАТА ИКОНА

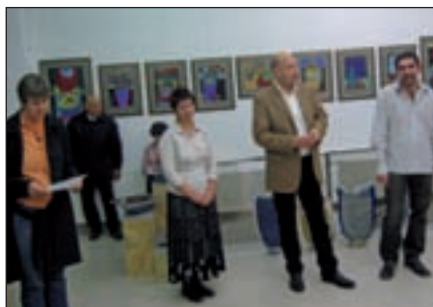

В навечерието на 3 март – Националният празник на България – в галерията на БКИ в Прага се откри една много интересна изложба, представяща по своеобразен начин богатото ни културно-историческо наследство. Тя бе представена под наслов „Живата традиция на православната икона“. Съдържа 24 майсторски изографисани копия на едни от най-известните изображения на светци предимно по нашите земи, съхранявани главно в криптата на храма „Св. Александър Невски“ и на Църковния музей в София. Те са дело на преподавателя по история на изкуството в Средното специално училище по приложни изкуства в столицата Юстиниан Тилов, който присъства на откриването на изложбата. Преди това експонатите от нея са участвали като част от програмата на България в Европейските дни на наследството през 2005 г., проведена по темата: „Югоизточна Европа – споделено наследство“. Излагани са в зала „Средец“ на Министерство на културата, в „Дом Витгенщайн“ във Виена и в галерията на БКИ в Братислава. Изложбата бе посрещната с голям интерес от културната общественост на Прага и получи подобаващ отглас в медиите. Тя ще продължи до края на месец март.

ТРИМА БЪЛГАРСКИ ПРОФЕСОРИ ПОКАЗАХА ТВОРБИТЕ СИ В ПРАГА

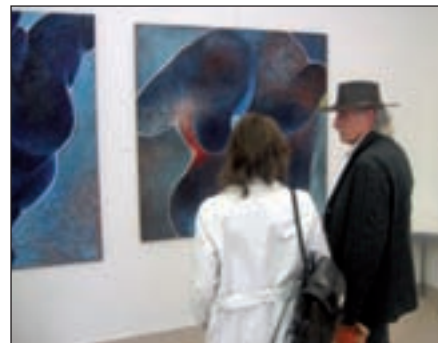
„Музика върху хартия“ е заглавието на изложбата, представена от софийската галерия „Дебют“ и БКИ в Прага, която се откри на 16 януари в чешката столица. Идеята за нея е възникнала по повод 200 годишнината от рождението на Моцарт (2006-та година) и обхваща 35 творби (акварел, гваш, колажи) от тримата професори по живопис в Националната художествена академия в София Вихрони Попнеделев, Андрей Даниел и Греди Асса. Авторите използват различни подходи към темата за музиката. Греди Асса например овладява с лекота пространствата и изпълва работите си с настроението и елегантността на доказан експериментатор. Според него музиката е споделяне на себе. Андрей Даниел пресъздава портретни интерпретации както на велики музиканти (Бетовен, Моцарт, Бах), така и на безименни изпълнители на класическа музика, джаз, суинг, представляващи ежедневната страна на тяхната професия. Вихрони Попнеделев е ярък и колоритен. Музиката в творбите му е вихър от страсти и богатство от цветове.

След успешното си показване у нас и във Виена тази изложба ще търси признание и сред културната общественост в Прага. Добро начало е, че интригуващата тема и имената на известните ни художници, чието творчество е познато не само в България, но и в чужбина, привлякоха на откриването ѝ в галерията на БКИ голям брой почитатели на българската култура и изкуство.

ЮБИЛЕЙНА ИЗЛОЖБА НА ВАЛЕНТИН ПОПОВ

На 24 април в галерията на БКИ в Прага по повод 60-тата си годишнина откри своя представителна изложба художникът Валентин Попов. Завършил художествената гимназия и художествената академия в София, от 1975 год. той се премества да живее и работи в Прага. На откриването на изложбата присъстваха много ценители на неговото творчество, сред които бяха и няколко видни представители на съвременното чешко изобразително изкуство. Валентин Попов е познат сред българската диаспора и като дългогодишен

(повече от 15 години) творчески работник в Българския културно-информационен център в чешката столица. На вниманието на публиката бяха представени творби от различни творчески периоди на художника – маслени платна, графики, ескизи...Самото название на изложбата „Малки болки“ дава известна представа за силните страдания, които е понесъл творецът от абсурдността на човешкото битие. Той ги е приютил в своите вътрешни пространства и ги е изобразил върху платната си. От видяното се разбира, че пред нас е един истински общоевропейски художник, станал такъв още много преди времето, когато се заговори с такива понятия. Българин с европейски измерения.

Българите в Чехия отбелязоха тържествено националния празник на България

130 ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

Острава

Българската общност от Острава и региона се събра на 8 март в Остравския клуб, за да отбележи 130-годишнината от Освобождението на България, Баба Марта и Международния ден на жената 8 март. В словото си председателката на Клуба Сирма Зидаро – Коунова изтъкна, че въпреки непосилното петвековното турско робство, българският народ успява да се съхрани и запази своите традиции и култура. Тя подчерта, че българите

те са дали на славяните писменост и са създали книжнина и самобитна култура, с която може да се гордее всяка нация. Членовете и симпатизантите на Българския културен клуб в Острава вдигнаха на здравица за светлото бъдеще на България под звуците на „Многая лета“ в изпълнение на Борис Христов. Скъпи гости на празника бяха членовете на Българското културно-просветно сдружение в Бърно и танцовият състав „Китка“ - неделима част от бърненското сдружение. Младите танцьори от „Китка“, облечени в оригинални български

носии, завладяха присъстващите с чудесни изпълнения на български фолклор. Не след дълго и въодушевената публика се хвана на традиционното право хоро. Гост на празника беше и детският фолклорен състав „Хлубинка“ от Острава, който се представи с чешки пролетни танци. Над 80 души българи и чехи, закичени с традиционните мартевички, се наслаждаваха на съвместната програма на двата фолклорни състава, която прерастна в един мултикултурен празник.

Текст: Сирма Зидаро-Коунова, снимки - Ленка Хлубкова

Бърно

Паметната дата 3 март 1878 г. е залегнала дълбоко в съзнанието на всеки българин. Тазгодишният празник в Бърно, посветен на 130-годишнина от Освобождението ни от турско робство, прерастна в една голяма и вълнуваща среща между българската общност в Бърно и нейните приятели. Тържественото честване на националния празник беше на седми март в хотел „Козак“. Този път на него присъстваха и много млади българи, които работят и живеят в Бърно. Скъп гост на тържеството беше пълномощен министър Маргарита Ганева.

Програмата включваше изпълнения на фолклорния състав „Китка“. Богатата томбола и хубавото вино приповдигнаха настроението на

гостите и на участниците. Вдъхновениите танцьори от „Китка“ „заразиха“ със своя ентузиазъм и спонтанна радост присъстващите и във фина-

ла на вечерта всички се хванаха на традиционното право хоро.

Текст: Иван Белков, снимки: Райчо Велчев

Трифон Зарезан – хора и диско

Текст: Ива Послушна, снимки: сдружение „Пирин“

15 февруари. Повечето влюбени празнуват св. Валентин. Всъщност не само влюбените двойки, но и всички, които искат да изразят по някакъв начин своите искрени чувства към приятели и близки. Към този празник за мен се прибави още един – този на виното. Невероятно е, че в средата на зимата се празнува зарязването на лозата и всички вече

са в очакване на слънчевото и плодородно лято. Миналата зима открих този празник и завидях на танцьорите от „Пирин“ – за тяхното въодушевление, радост и най-вече талант. Тази година имах възможност да съм съпричастна към радостната атмосфера на празника заедно с „Пирин“. Нощна Прага и нейните улички ни водиха като в приказка към мястото

на действието – сцената на Барачницка рихта. Вътре беше пълно и жужеше като в кошер. Програмата включваше хардрок в изпълнение на софийската група „P.I.F.“ и традиционните балкански ритми на пражката „Готхард“. Изпълнението на двете групи беше съпроводено от танцовите креации, потропването и силното припяване

от страна на публиката. Кулминация на вечерта беше, разбира се, изборът на царя на виното.

Но как би изглеждал балканският празник без хоро? В препълнената зала след изпълнението на Ганка Дюлгерова следваха изпълнения на танцовите групи „Българи“ и „Пирин“. Залата се изпълни с оригинален фолклор – музика, танц и пъстроцветни носии. Привидно само докато траят фолклорните изпълнения. За моя изненада публиката постоянно се връщаше към диското. Ние, танцьорите от „Пирин“, излязохме на сцената втората част на програмата. Но дори и след като свърши нашият номер и се преоблякоха, продължихме да играем хоро след хоро. И мисля, че нямаше зрител, който да не се хване на хорото. Мнозина трябваше да оставят чашите и цигарите, за да се хванат за ръце. И така се изпълни предсказанието на водещия за едно безкрайно хоро, което да продължи до сутринта.

А нашето изпълнение? Бяхме подготвили два бързи танца и едно хоро. До последния момент си припомняхме стъпките, нагласяхме си костюмите, облечени в тъмното. В тясното пространство между зрителите накрая успяхме да реализираме цялата хореография. След отдавнашния си опит със соловото изпълнение, успях да открия магията и силата на групата. Това не е само танц и репетиране на движения и стъпки.

Това е шоу на усмивките, искрящи очи, мятаци се поли, пъстроцветни костюми, вихрена енергия. Притеснението беше преодоляно, а новите членове на състава бяха заразени от всеобщия възторг. Краката ни бяха все по-уверени и бързи и отделните фигури на танца се сливаха в едно хармонично цяло. Най-прекрасен беше погледът на приближаващите се лица, които бяха изпълнени с вдъхновение, радост и възхищение. Вечерта свърши в два часа сутринта. Столовете бяха поставени върху масите, пепелниците – изчистени, инструментите и костюмите бяха прибрани. Всички си тръгнаха и вероятно си припяха българските песни на път за вкъщи и може би са си потропвали по тротоарите на пражките улици танцовите ритми. До догодина!

Българите в Чехия отбелязоха тържествено националния празник на България

130 ОТ ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

Прага

Отново в Прага! И то двойно: в Прага и в хотел „Прага“. България празнува 130 години от освобождението си от турско робство и по този повод Негово превъзходителство посланик Здравко Попов е поканил дипломати на други държави на празничен коктейл. Мястото на събитието е хотел „Прага“, който се намира на склона под Ханспаулски замък, от където се открива невероятна панорама към града. Гостите са накичени с мартеници по дрехите или на китката – българска традиция, с която се отбелязва приближаването на пролетта. След официалната част на вечерта – химните на България и Чехия и речите на българския посланик и председателя на парламента на Република Чехия, беше даден простор на културната програма. Нашият танцов състав „ПИРИН“ от гр. Бърно бе поканен да разнообрази празненството по случай националния празник със своя програма. И така, в състав от четири жени и трима мъже танцовият паркет оживя в подвижните ритми на вар-

ненски и дунавски танц и две хора. Тази част, за всеобщо удивление, премина без помощта на преводач – танците бяха разбираеми за всички присъстващи чужденци. Липсваше само обичайният завършек на нашите изяви – общото хоро с всички в залата.

След участието ни се преоблякохме и се смесихме с останалите елегантни дами и господа. Разхождахме се, разговаряхме, търсехме познати лица и опитвахме вкусните ястия. Както всеки коктейл и този беше богато отрупан с невероятни питиета и сладко-солени изкушения. Повечето от нас опитаха салатите и сирената. Някои напълно се отдадоха на тортите, кремове и плодovите желета, за което искрено им завиждах.

Залата беше пълна с пъстри официални рокли и смесица от различни езици и всичко това се отразяваше в стъклената стена, зад която блестеше нощна Прага. Вечерта премина неусетно и в един момент масите опустяха. Предстоеше ни сбогуването и дългия път към вкъщи.

Текст: Ива Послушна

Как Трифон Зарезан посети Прага за шести пореден път

Текст: Божана Нишева, снимки: сдружение „Заедно“

15 февруари 2008 година, Прага. Тиха привечер, която напомня за края на зимата. Живописната атмосфера на малостранските стръмни улички и неспокойни спомени ме отвеждат към началото на един празник. За шести пореден път открехвам вратата на клуб „Барачницка рихта“. И отново насреща ми е развеселеният Трифон, гръмко благославящ българския празник на виното в Чехия.

В залата вече се носи привидно кротката музика на гостите от България – P.I.F. Музикантите от Gothard изчакват реда си и загреват на по халба чешка бира. Ритмична суетня изпъстря пространството под сцената – там репетира солистката Ганка Дюлгерова, танцьорите от пражката група „Българи“, които изкусно ще се надиграват с колегите си от бърненския състав „Пирин“. Подготовката за вълнуващата среща на всички приятели на Трифон е в разгара си. В атмосферата витае и един неизменен през последните месеци въпрос – как ще се случи всичко това без нашата Бойка? Притесненията, възцарили се в зала-

та, отстъпват място на прииждащите гости и водещият Мартин Младенов обявява началото на тазгодишния „Трифон Зарезан“. Хората стават все повече. Присъства негово превъзходителство Здравко Попов, посланикът на Република България в Чехия. За успеха на празника допринася съществено Българският културен институт – Прага, представляван от неговия директор, г-н Боян Панчев. Сред специалните гости са Димитър Добрев и Иванка Добрева-Драгостинова, бащата и сестрата на Бойка Добрева, съоснователката на сдружение „Заедно“ и вдъхновителката на „Трифон Зарезан“ в Прага.

Ето така, съпроводена от вековната вещина на св. Трифон в организирането на веселия, започва шестата среща на традициите в Прага, наречена „Трифон Зарезан – балкански бал и празник на виното“. Светлият пазител на лозята не пропуска да ни припомни интересната и дълга история на виното, да ни сближи чрез неговата животворна сила. И ние, увлечени от магията на сакралната напитка, си припомняме вярата на древните траки, че тя умее да преодолява времена и пространства, да свързва нашия и отвъдния свят. Цяла вечер Трифон неуморно разпалва емоциите на всички ни, а ние се об-

ръщаме към него с молитва за живот, за здраве, но и за това да превърне всеки тон и всяка усмивка от тазгодишния ни празник в светлина по пътя на нежната душа на непрежалимата ни Бойка.

А продължението? Продължението е музика в очите, искрящи от приказката на P.I.F. и от възшебството, което сътвориха Gothard. Продължението е разказ за разтуптените в ритъма на хорото сърца на българи и техните приятели от най-различни националности. Продължението е и разходка из всички краища на България, на която ни водят озарените от обич лица на младите танцьори. На вечерта не липсват нито градус, нито възмущение, които са подсилени от избора на цар на виното. Мнозина мъже се борят юнашки за титлата, а много момичета трябва да оценят усилията им по достойнство. И ето, новоизбраният цар Трифон оправдава очакванията на всички, включително и на развеселения светия. Тридесет и пет годишният Павел Роуха е неуморен чак до края на тържеството. Както повелява традицията, не отказва нито вино, нито ракия, нито да се хване на хорото, нито да раздава усмивки и добро настроение. Така, за да се спазят обичаите докрай, а и за да е по волята на нашия скъп гост Трифон Зарезан, до късно през нощта се вият бурни хора, увличащи всички почитатели на българските празненства, питиета и гозби. За шести път напускам „Барачница рихта“, а Трифон се отдалечава полка и си тананика песента на P.I.F., с която музикантите откриха вечерта:

**„Бях на сал без ветрове
в спокойно, блясково море.**

**Изгубен, търсещ, вечно стар,
но пак закотвен в тишина.**

А ти не беше там ...“

Вярвам, че Трифон Зарезан остана доволен. И заради това сътвори атмосфера, която спечели още нови приятели на „Заедно“ и на България. Надявам се също, че за сдружение „Заедно“, както и за всички съмишленици и спомоществатели, които ги подкрепиха - Eurotours, Finance Consult, Diama, BGKT, WineColor, Applego, Western Union, благосклонният светия отреди най-ценното - удовлетворението от чудесно свършената работа.

Пътешествие към духовното

На 26 март в Клуба на пътешественика „Karavanseraj“ сдружение „Заедно“ организира поредната Вечер на пътешественика. Този път темата беше „Пътуване по светите места – Александрия, Кайро, Синай и Ерусалим“. Датата на събирането беше символично избрана между датите на католическия и православния Великден. Скъпи гости на срещата

бяха хаджиите Стоян Минев и отец Пламен, които увлякоха публиката с интересните си разкази. Излъчен беше филм, заснет по време на това пътешествие, което всъщност е било официална мисия на чешката православна църква начело с архиепископ Криштоф, митрополит на Чехия и Словакия.

Вечерта беше допълнена от българско вино, много въпроси и сладки приказки, които последваха официалната част на програмата. Известно е, че на срещите, които организира „Заедно“ идва пъстра публика – българи, чехи, които обичат и се интересуват от България, млади студенти и „пътешественици“ от различни точки на земното кълбо, които в момента пребивават в Прага и се интересуват от всичко „мултикултурно“. Всичко това „мултикултурно“, което прави Прага толкова уникално място и добавя още една характерна черта към нейната неповторима атмосфера. Може да видите японки, които слушат в захлас лекция за туризъм в Пирин планина или американци, които пеят „Слушай как шумят шумите“

и се опитват да хванат стъпките на хорото... На последната среща дойдоха руснаци и дори един бразилец! „Омеси се днеска народът“ - би казала баба ми, и разбира се би изрекла мъдрост. Пътуването за много от нас е станало стил на живот. Често преодоляваме големи разстояния, за да се срещнем с роднини и приятели, по работа или на почивка, но и за да опознаем живота на далечни народи, да се напием с пълни шепи от техните културни и исторически богатства, природни красоти и феномени.

В днешното модерно време – време на бързи коли, евтини самолетни билети и всевъзможни начини и средства за придвижване – поклонение до светите за християните земи не е така трудно и опасно, както в миналите векове. Само за сравнение – за да стигнат до земите, където се е родил и живял Спасителят, нашите дядовци е трябвало да пътуват месеци с магарешки кервани и да похарчат кесия пълна с жълтици. Днес препятствията по пътя са от друго естество. За много от нас – хора от посткомунистическите страни – християнската история е „неотворена книга“. Християнските ценности и морал са „démodé“ и малко хора имат време за тях. Именно затова разказът на двама мъже за тяхното необикновено пътуване към духовното беше толкова увлекателен, различен и нов. Мечтата им да построят българска църква в Прага, която да е средище и начин за духовно обединение на българите, живеещи в Чехия, увлече и присъстващите на срещата. Чуха се идеи и предложения за помощ и сътрудничество. Прекрасно е човек да има мечта. Мечта не за нова кола или къща, а мечта за духовно средище, което да служи на всички, които се нуждаят от него. Не всеки има такава мечта, нали?

Пожелаваме на отеца и на господин Минев още много прекрасни пътешествия, здраве и успешно реализирани мечти. До нови срещи ЗАЕДНО!

Текст и снимки: сдружение „Заедно“

„Възраждане“ и българските традиции

Текст: екип „Българи“, снимки: Твъртко Карлович, Мария Захариева

Радост, танци, музика, детски глъч и всеобщо веселие изпълват Дома на националните малцинства в центъра на Прага при посрещането на българските традиционни и национални празници. Радваме се, че празниците стават все по-масови и че в тях участват хора от цялата българска общност в Прага. Тази година успяхме да възродим някои позабравени от българите в Чехия празници като Св. 40 мъченици и Бабинден. Незабравим за много от нас ще остане Св. 40 мъченици, който бе съпроводен с Първата българска кулинарна надпревара в Прага.

КОЛЕДА

За шеста поредна година Дядо Коледа посети децата от българската общност в Прага по покана на сдружение „Възраждане“. В чешката столица Добрият дядо пристигна с два чувала, пълни с подаръци, съпроводен от Малка и Голяма Снежанка. Всяко дете му пях песен или му рецитира стихотворение. Сияйни детски усмивки, лъчезарни погледи и глъч изпълваха залата в Дома на националните малцинства в продължение на няколко часа. Преди да си тръгне Дядо Коледа не пропусна да поръча на децата да се учат да четат и пишат на български, и обеща да ги зарадва и догодина с много подаръци.

БАБИНДЕН

На празника имаше не само представителки на нежния пол, но и много мъже, които се забавляваха повече от жените – опитваха прекрасната погача и вкусната баница, пийваха вино и ракия и дундураха бебето, която Бабата (Румяна Радева) им подаде. А Бабата наистина не ги остави на мира, докато не проявят своята щедрост.

ТРЕТИ МАРТ И БАБА МАРТА

Сдружение „Възраждане“ отбеляза

130-годишнината от освобождението на България от турско робство на 3 март в Дома на националните малцинства в чешката столица. По стар български обичай посрещнахме символично пролетта и Баба Марта. На празника най-много се радваха децата. Те с нетърпение очакваха Баба Марта, която ги закичи с мартенички за здраве и щастие. Те от своя страна я възнаградиха с български песни и танци и щастливи детски усмивки.

ВЕЛИКДЕН

На 27 април посрещнахме заедно празника на празниците за всички православни християни, който прославя прехода към вечността с великденски яйца и обредни хлябове.

Тази година организирахме Великденската кулинарна надпревара с Великденски яйца и тестени изделия и десерти – козунаци, великденски хлябове, баницы, рула и др. Жури беше цялата публика. Първа награда в категория „Тестени изделия“ спечели козунакът на Магдалена Каранешева, на второ място се класира тортата на Румяна Радева. В категорията „Великденските яйца“ първо

място получи Румяна Радева, втори се класира осемгодишният Михаел Форщ. Децата от неделното училище към сдружение „Възраждане“ поздравиха гостите с песни, стихове и танци, които бяха научили под вещото ръководство на своята очарователна учителка Детелина Йорданова.

Първа българска **кулинарна** **надпревара** – Прага 2008

Текст: екип „Българи“, снимки: Твъртко Карлович

В МАЛКА БЪЛГАРИЯ ЕДНО И СЪЩО ЯСТИЕ СЕ ГОТВИ ПО 100 РАЗЛИЧНИ НАЧИНА И ИМА 100 РАЗЛИЧНИ ВКУСА

В деня на „Св. 40 мъченици“ сдружение „Възраждане“ събра почитателите на българските традиции и кухня в Дома на националните малцинства. За първи път в центъра на Прага се разнесе привлекателната миризма на нашите национални ястия и специалитети, които публиката и журито оцениха под веселия съпровод на българска народна музика, с чаша вино в ръка.

Конкурсната програма протече в три основни категории: предястия, основни ястия, тестени изделия и десерти. В надпреварата бяха включени ястия от различните обла-

сти на България - родопска баклава, баклава „Морски бриз“, баница от Калиманица, Торта „Рила“, предястие „Шумен“, пълнени чушки от Севлиево, македонска погача и др. Участваха над 30 наистина изкусни кулинали с 55 вида ястия. Всеки от участниците беше вложил сърцето и душата си в майсторското им приготвяне.

Авторитетно международно жури

оцени гозбите според външния им вид, вкус и успешното прилагане на традиционни рецепти при съвременни условия

и в нетипична среда. Журито бе в състав: Здравко Попов – посланик на България, Маргарита Ганева – пълномощен министър, Тасула Зизаки – председател на гръцката общност в Прага, Франтишек Ришави – професионален готвач, Самуел Матсакян – винар, Иво Каранешев – хотелиер и Петър Тодоров – инженер. Най-добрите получиха награди, за които се погрижи спонсорът на кулинарната надпревара – фирмата „Диамант“

и сдружение „Възраждане“. Международната публика беше очарована от разнообразието и пъстротата на гозбите и прекара незабравими мигове с българската национална кухня.

Отзиви

Мария Захариева, председател на сдружение „Възраждане“: Радвам се, че успяхме да накараме хората да се почувстват щастливи на голямата пъстроцветна трапеза, която стъкмихме заедно. Благодаря на всички участници за това, че вложиха душите си в тази наша обща акция. Споделям всеобщото мнение, че за първи път видяхме толкова много и толкова красиви ястия, събрани на едно място.

Тасула Зисаки, председател на гръцката общност в Прага, член на журито: Организацията беше прекрасна. Бях щастлива, че съм в българска среда, с български багри и с българска храна. Атмосферата беше емоционална, приповдигната. Всички бяха закичени с любимите ми мартевички. Ястията бяха много вкусни. Констатирах, че имаше много публика, но малцина помагаша. Нашето гръцко сдружение също страда от липса на помощници. Повечето хора идват като на гости - сядат и чакат наготово. Добре е да не забравяме,

че сдружението (независимо дали е гръцко или българско) принадлежи на всички, и че целта му е да покаже положителната страна на хората от Балканите.

Ваня Заякова, инициатор, спонсор и организатор: Беше ми много приятно да видя колко много хора се забавляваха на тази кулинарна изложба. Всички бяха ентузиазирани и проявиха голяма фантазия в приготвянето и аранжирането на ястията. Винаги съм си мислила, че българите се чувстват най-добре около масата, и затова исках да направим тази акция, за да ги съберем заедно. Мисля, че успяхме. Сега желанието ми е тя да стане традиция.

Валентин Алабозов, водещ: Бях силно впечатлен съм от колоритната атмосфера и същевременно очарован от разнообразието на българските ястия. Открих, че в малка България едно и също ядене се готви по 100 различни начина и има 100 различни вкуса. Видях ястия от Западна България, Черноморието и Родопите. Стана ми мило и болно, че никога в родината си не съм присъствал на подобна акция. Но това, което не съм видял в България, го видях в Прага благодарение на кулинарната надпревара на сдружението „Възраждане“.

Емилия Карлович, организатор: Бях толкова вдъхновена от идеята за кулинарно състезание, че не спях по цели нощи, за да приготвям необходимите атрибути. Бях изтощена от организирането, но и щастлива, че успяхме да осъществим в Прага първата кулинарна надпревара, в която хората участваха от душа и сърце.

Хелена Настоупилова, зрител: За първи път попадам на българско кулинарно състезание. Ястията бяха невероятно вкусни и изглеждаха прекрасно, грижливо подредени върху традиционната българска керамика. Чувствах се страхотно. Надпреварата беше за мен едно изключително емоционално преживяване, което обогати моите кулинарни познания с ястия като мусака, таратор, милинки, погачи и баклава. Жалко, че българската кухня не е достатъчно популярна в Чехия!

Франтишек Ришави, член на журито: Атмосферата беше прекрасна. Силно съм впечатлен от многообразието на българската кухня. Всеки от участниците беше сготвил своето ястие с много любов. Усетих всеобщата радост на хората от това, че са участници в една наистина творческа акция.

Награди

ОСНОВНИ ЯСТΙΑ:

- 1 място – Гювеч - Милко Петров.
 2 място – Шиш „Фантазия“ – Емилия Карлович.
 2 място – Пилешка каварма - Ваня Заякова.
 3 място – Гювече – Румяна Радева.
 3 място – Пълнена патка със сърми – Силвия Думанова.
 Наградата на „Възраждане“ – Ваня Заякова.

ПРЕДЯСТΙΑ, МЕЗЕТА:

- 1 място – Пастърма – Милка Петрова.
 2 място – Телешка пастърма - Христо Пунчев.
 3 място – Салата „Снежанка“ - Емилия Карлович.
 Наградата на „Възраждане“ – Христо Пунчев.

ДЕСЕРТИ, ТЕСТЕНИ ИЗДЕЛИЯ:

- 1 място – Баклава „Морски бриз“ - Боряна Донева.
 2 място – Торता „Рила“ – Елена Радичева.
 2 място – Щрудел - Маргарита Цибулкова.
 3 място – Ябълков сладкиш – Анна Иванова-Тодорова.
 Наградата на „Възраждане“ – Боряна Донева, Силвия Думанова, Мария Петрова.

Традиция

В празничния народен календар фигурира празникът Младенци. Той съвпада с деня, посветен на Св. 40 мъченици – 9 март. Навярно поради това, другото име на празника е „Свето четиридесет“ и той преминава под знака на символиката на числото 40. В народните вярвания този ден е гранична зона, ден на преход, когато „слънцето се обръща към лято“ и вече може да се седи, жъне и сее. На този ден на трапезата се слагат 40 варени рака или охлюва, толкова постни сарми или чушки, толкова маслини, всеки трябва да хапне същия брой залци и да изпие 40 глътки вино или ракия. 40 питки се месят и раздават с мед за здраве на децата, толкова стръка цветя и толкова гнезда картофи се садят. На „Свети 40 мъченици“ момите плетат над вадите мостове на любовта с надежда, че мечтаният жених ще им се присъни още през нощта. Раздават се 40 на брой питки или кравайчета за здраве. Хората, които нямат имен ден по църковния календар, могат да празнуват именно на 9 март, по народному наричан също св. Четиридесет или Младенци. Именници: Младен, Младенка. Св. 40 мъченици Севастийски са били войници от арменския град Севастия, които изтърпели големи мъчения, но не се отказали от християнството. В тяхна чест цар Иван Асен II построил известният храм „Св. 40 мъченици“ във ВеликоТърново след победата над Тодор Комнин в битката при Клокотница, която станала точно на деня им.

Участници

БАКЛАВА „МОРСКИ БРИЗ“

Боряна Донева

Продукти: 500 грама кори за баница, 3 чаени чаши захар, 200 грама орехови ядки, 200 грама прясно масло, канела на

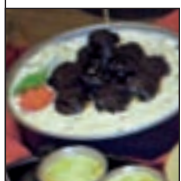
вкус, кората на един лимон, уски Jim Beam, 2 супени лъжици сок от лимон.

Начин на приготвяне: Орехите се счукват на дребно, смесват се с канелата, кората от лимона и се заливат с малко уиски. Така приготвената плънка се поставя между корите. Баклавата се нарязва на квадратчета или ромбове и се залива с разтопеното масло. Пече се на 200-240 градуса около 15-20 минути.

Заливка: 3 чаени чаши захар и 2 супени лъжици лимонов сок се разтварят в две чаени чаши вода. Сместа се кипва и се оставя да престои около 5 минути. Изстиналата баклава се залива със сока и се оставя добре да се напои.

ТОРТА „РИЛА“

Елена Радичева

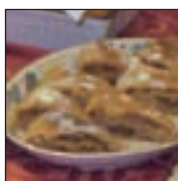
Продукти: 2 пакетчета бишкоти, 2 кисели сметани, сладка сметана, разбита на пяна, 100 грама пудра захар,

1 компот около 1 литър (може да е от праскови, ананс, малини, мандаринки), 2 банана и 3 лъжици коняк в компота, 50 грама чукани орехи, 1 шоколад за готвене, който се разтваря с 2 лъжици топла вода и 1 лъжица масло.

Начин на приготвяне: На дъното на формата или купата се нареждат половината бишкоти, заливат се с компота, а над тях се слага сметановата смес, орехите, бананите, плодовете и половината от шоколада. После се нарежда другата половина бишкоти, заливат се с компота, над тях се слага сметановата смес и шоколада. Оставя се да отлежи едни ден в хладилника.

ЩРУДЕЛЪТ НА БАБА

Маргарита Цибулкова

Продукти: Тесто - около 70 г. фино брашно, едно пакетче масло, един жълтък, 2 щипки сол, хладка вода,

1 супена лъжица оцет, 4 супени лъжици олио

Пълнеж: около 6 ябълки за едно руло щрудел, канела, захар „крис-тал“, стафиди, галета

Приготвяне: Тесто: Брашното се изсипва на масата, прибавят се 2 щипки сол. В средата на брашното се прави кладенче, в което се слага 1 жълтък, 1 лъжица оцет и 4 лъжици олио. С нож се смесват жълтъкът, олиото и оцетът и постепенно се прибавя брашното, като се залива с хладка вода - около 250 грама. Накрая тестото се омесва с ръце, така че да не се лепи. Тестото може де се сложи да отлежи 2 часа на студено, но не е задължително.

От полученото тесто правим 4 парчета щрудел. Тестото се разделя на четири. С точилката разточваме кори на посипаната с брашно маса. Разтопяваме маслото. Намазваме корите с разтопеното масло, посипваме с галета и прибавяме настъргани ябълки, половин пакетче захар с ванилия, стафидите (които предварително сме натопили във вода, за да омекнат), може да се сложат и орехи, добавяме и захар на вкус (ако ябълките са кисели, се прибавя повече захар). Навиваме щрудела на руло. Цялото руло набучваме го с вилица, за да може парата да излиза при печене, и го посипваме с размекнатото масло. Печем в предварително загрята фурна около 25 минути – 15 мин. на 250 градуса и 10 мин. на 180 градуса. След като се опече го намазваме с разтопено масло и пудра захар.

СЛАДКИШ С ЯБЪЛКИ

Анна Иванова –Тодорова

Продукти: 3 яйца, ½ чаена чаша олио (може и маргарин, но по-малко бухва), 1 чаена чаша захар, 1 чаена чаша

брашно, 1 бакпулвер (1/3 се слага в ябълките), 6-7 средно големи ябълки, 1 ванилия, канела на вкус.

Приготвяне: Яйцата се разбиват със захарта, добавя се олиото и брашното с разбърканите в него бакпулвер и ванилия. ¾ от тестото се изсипва в предварително намастената и набрашнена тавичка. Върху него се подреждат настъргани ябълки на едро ренде ябълки, поръсени с канела на вкус и отгоре се покрива с останалата ¼ от тестото. Ако ябълките са много сочни, трябва да се изцедят от сока. Ако не обичате много сладки десерти, можете да изберете по-кисели ябълки и да сложите по-малко от една чаша захар. Пече се в предварително загрята фурна на 180 градуса. Фурната не се отваря 20 мин., за да не спадне сладкишът. Изпича се за 40 минути. Проверява се с клечка. След като изстине се поръсва с пудра захар.

БАНИЦА СЪС СПАНАК

Силвия Думанова

Продукти: 1 пакет готови кори, 1/2 кг спанак, 3-4 глави лук, 1 каф.ч. сварен ориз, 1 краве масло, 1с.л. джоджен, черен

пипер, 200 гр. сирене, 4 яйца, 4-5с. л. кис. мляко, щипка сода

Начин на приготвяне: Измитият спанак се накълзва на ситно и се задушават. След като изстине се изхвърля водата и в голяма купа се смесват всички продукти - без маслото. Корите се редят и след всяка втора се слага от плънката и се ръси масло. Отгоре пак се слага малко яйце, мляко и масло. Реже се като баница на квадрати и се пече 1 час в умерена фурна, след което се задушават с кърпа.

Стефан Цанев

Моята мисия е да накарам българите да четат историята

Текст и снимки: Мария Захариева

Големият български писател Стефан Цанев представи през март в Българския културен институт в Прага първите два тома на своята книга „Български хроники“. Поетът и драматургът, за когото личната свобода стои над всичко, е известен като бунтар, духовен емигрант и дисидент на три епохи. Той решава да напише книга за българската история, защото смята, че „народът в момента има нужда от история, която всеки средноинтелигентен човек да може да чете свободно“.

Г-н Цанев, Вашата книга „Български хроники“ се превърна в бестселър. На какво се дължи успехът ѝ?

Тиражът на двата тома е над сто хиляди. Това е необичаен за България тираж и „Хрониките“ имат вече много издания. Успехът на книгата показва, че в народа има потенциален интерес към историята.

Моят интерес към историята също не е случаен. Автор съм на около 25 пиеси и повечето от тях са на историческа тема – за Ивайло, Стамболов, Левски, Сократ, Жана д'Арк и т.н. Обичал съм историята, без да знам защо. Като надникнем в учебниците по история, сме удивени, че това, което трябва да е най-интересно за децата – а именно историята, е написано безумно скучно. Липсва сюжестът на историята и поуците от нея. Проф. Никола Генчев ми казваше: „Поете, вземи напиши една забавна история“. Отначало възприемах думите му като шега, но после реших да реализирам идеята му и никак не

съм притеснен от определението, че „Хрониките“ са една забавна, интересно написана история. Започнах да пиша книгата за децата и за младите хора, защото възрастният човек може да си наложи да прочете една скучна книга, но детето е най-страшният критик. И затова много се радвам, като се обаждат деца и млади хора, че са прочели книгата ми.

Мислите ли, че професията на драматург Ви е помогнала при изграждането на цялостната композиция на книгата?

Като писах „Хрониките“ на мен изключително много ми помогна това, че съм драматург, защото за всеки един образ имах конкретна представа. Често ме питат провокативно: „Откъде знаеш, че Тервел е бил нисък и слаб, а Омуртаг е бил дебел?“ Не че съм сигурен, че са били такива, но просто искам хората да си представят някакъв конкретен образ. В тази книга на първо място стоят образите на големи личности в нашата история. Нямам никакъв екип. Двама историци искаха да ми бъдат консултанти, но се опитвах да ми наложат своето виждане и аз се уплаших. Аз държах да бъда свършено свободен в своето тълкуване, защото древната история е сравнително лесна, но колкото повече се приближаваме до нашето време, толкова по-жестоко става, по-противоречиво. Третият том на „Хрониките“, който сега пиша, включва периода от Освобождението до влизането на България в Европейския съюз.

Ние познаваме в различни варианти българската история и явно имаме нужда от съвременния й прочит...

То има много истории, но няма друг автор, който да е написал история от начало до край. Нашите историци са много добри, но се специализират в определен период от време. Служа си изцяло с това, което са написали те, само че го преразказвам по друг начин. Не искам даделя мегдан с историците и да се пиша по-добър от тях. Сега, като пиша третия том, съм затруднен, защото има много изследвания. Дори понякога се губя в една лавина от информация. Любимият ми подход е да търся

документални материали. Мен повече ме интересува какво са писали съвременниците на Стамболов, отколкото тълкуванията на днешните историци. Мисля, че документът действа много пряко на читателя. Аз не съм историк и опитът ми е един вид авантюра.

Но успешна...

За щастие, да. Не ми е това работата, но се заинатих и искам да я свърша докрай.

В първия том на „Хрониките“ Вие подробно се спирате на компонентите на българския етнос. Кои са всъщност нашите предци?

Да, имам отделни глави за славяните, прабългарите и траките. Това са трите компонента на българския етнос. Вече и науката доказва, че поне на всеки пети българин генът е тракийски. Има и един четвърти, който ние не искаме да признаем – това са куманите през Второто българско царство. Всъщност династията е куманска, куманите възстановяват държавата ни след византийското робство. Първата книга започва с древните българи – от 137 г. преди Христа – тръгват от Китай и създават 11 държави. Странно е, че ние не познаваме „другата“ България. Отначало държавата ни се управлява от прабългарите. Всъщност те самите никога не са се наричали прабългари, но ние ги назоваваме така, за да не ги бъркаме със съвременните българи. Нашите предци – прабългарите, са имали една способност, където и да отидат да създадат държава. Кубрат отива на север и основава една по-велика от нашата държава – Волска България, мощна държава, съществувала до 13 век. Кубер основава държава в пределите на днешна Македония. Що се отнася до славяните, те са огромна маса. Аз защитавам тезата, че никой не е успял да претопи славяните. Няма славянска държава, която да е изгубила езика си и няма славянин, който да не разбира другите славяни, защото общото в езика се пази. След Тервел, от Борис нататък династията всъщност е славянска.

В третия том на „Хрониките“ Ви предстои да разкажете за един

твърде противоречив период от по-новата история на България.

Да. И затова казвам, че когато излезе от печат, трябва за напусна България поне за една година. Дори за Освобождението на България имаме превратна представа. В Русия по онова време цари самодържавие. Александър Втори е обичал по един странен начин България, макар че е бил кървав Александър. И наистина освобождава България и разрешава тя да има конституция. Но когато го убиват, на власт идва синът му Александър Трети, който си поставя пряка задача България да стане руска губерния и Русия да има подстъпи пряко към Цариград. Това е била целта. Затова изгонва Батенберг и се устройва убийството на Стамболов. Необходимо е да се направят някои преоценки, защото най-големите фалшификации с историята се отнасят до този период. Третият том на „Хрониките“ няма да се хареса на всички. Не подозирах, каква страшна история е била историята ни след Освобождението. Аз събирам много информация и се базирам само на документи. Почти не си позволявам да ги тълкувам. Стамболов е голям държавник, но е звяр. Определенията за него са крайни – някои смятат, че е най-големият ни държавник, а други пишат за него, че няма човек в България, който да не плаче, че се е родил този изверг. Аз случайно попаднах на една статия на Вазов и се удивих, защото Вазов е пряко пострадал от Стамболов. Единият му брат – генерал Вазов, участва в детронацията на Батенберг, едва спасява живота си, като избягва от България. Другият му брат – поручик, е една от най-жестоките жертви на това време. Той просто е разкъсан, съсечен в поделението, защото вдигнал глас в защита на брат си. Иван Вазов едва успява да избяга от Пловдив до Цариград и Одеса. Там пише, както знаете, романа „Под игото“. Но майка му срещнала Стамболов и той й казал: „Вазов може да се върне спокойно.“ През 1920 г., малко преди смъртта си, Вазов написва статия за Стамболов, в която се казва „Стефан Стамболов – най-колосалната фигура в нашата история“. На мен не ми остава

нищо друго освен да се присъединя към думите на Вазов, а читателят – както иска.

Какви са поуките от историята на България?

Историята винаги се пише и изучава, за да имат хората поука, но мъдрите хора казват, че поуката е, че никой не си взема поука. Не това е целта ми. Поне досега хората не обичаха да четат историята, защото скучата е страшно нещо. Аз в единия от томовете на тези хроники казвам, че комунизмът пропадна, защото беше скучен. Така че моята мисия е много по-скромна – хората да четат историята. Нека всеки сам да си прави изводите и ако търси, ще намери. Антон Дончев е голям фен на моите хроники и ми каза: „Ти накара българите да четат.“ Ако наистина съм успял да направя това, съм удовлетворен.

Има ли българският народ добра историческа памет?

Писал съм много пъти, че българският народ не познава историята си. Вече не съм сигурен какво разбираме под народ. А и не вярвам много в определения трудолюбив народ, гостоприемнен народ. Мисля, че всеки народ има своите герои и своите мошеници. И те са равномерно разпределени. Не съм сигурен дали чешкият народ познава своята история по-добре от българския.

Задавайки Ви този въпрос, аз имах предвид, че българите повтарят една и съща грешка – гласуват за недостойни хора, които заемат висши постове....

Това е по-страшното, че народът ни е обхванат от безразличие. И то не е отсега. Аз съм от хората, които биха въвели задължително гласуване. В Гърция например е така. Има един закон на Солун, който казва, че ако някой не вземе участие в една от двете групи, се осъжда на изгнание и конфискация на имуществото. Изгнанието е била по-голяма присъда от смъртната. Т. е. ти нямаш право да не вземеш участие. Участието в обществения живот е било задължително.

Какво ще кажете за онези един-два милиона българи, които са зад граница и може да се каже, че са в изгнание – някои по собствено желание, но някои принудени от икономическите и политически условия в България?

Имам много близки хора, които емигрираха. Надявам се, че след влизането в Европейския съюз това някак ще се неутрализира и хората, които са извън България, няма вече да се чувстват като емигранти. Едно време, като напуснеш селото и не се върнеш, като се изучиш, те считаха за предател. Преди 10 ноември, като напуснеш България, те обявяваха за предател и невъзвращенец. Мисля, че ЕС ще бъде в една социална схема – няма да има разделение и железни завеси. Но в случая говоря като оптимист.

Как българите в чужбина могат да се съхранят?

През 1982 г. на Форума на световната поезия наблюдавах нещо много страшно – всички общности живеят единно. Само българите враждуваха на 7-8 фронта. На австралийския парламент има гербове на всички националности. Само българският го няма. Като попитах в парламента защо е така, ми отговориха, че няма българска общност, която да е претендирала. Няма самочувствие, че като са българи, това е някаква чест. Ако някъде по света има седем гръцки деца, Гърция праща учител да ги учи на гръцки. Българските правителства нямат такава грижа.

Министерството на образованието иска да затвори българското училище в Прага, което има 60-годишна история. А Франция, например, отпуска огромни средства за популяризиране на френската култура в целия свят.

Така е. Ще ви дам конкретен пример. В България известно време не се поставяха никакви френски пиеси. Французите доведоха в София 10 френски автори. Платиха да се преведат пиесите им, наеха театри и платиха на актьорите да се направи актьорски прочит. След това българските театри бяха заринати от постановки на млади френски драматурзи, които иначе никой ня-

маше да чуе. За съжаление България няма такава културна политика. Като поставяха 1992 г. моята пиеса „Последната нощ на Сократ“ в Париж, Министерството на културата не си направи труда дори да ме извести, че в Париж се поставя моя пиеса. Отидох там със свои средства. Казах ми: „Ами иди, то си е твоя работа.“ Аз им отговорих: „Да, моя работа е, но в Париж досега не е поставян нито един български автор“. Публиката няма да ми запомни името, но ще запомни, че това е българска пиеса. Това е някаква непонятна дистанцираност...

На Вас няколко пъти Ви предлагаша да станете министър на културата, защо не приехте? За да не разочаровате народа и себе си ли?

Да, защото знам какво означава властта и съзнавам, че този, който е издигнат от народа, никога не е изпращан с овации обратно. Три пъти са ми предлагали да ставам министър на културата и три пъти съм отказвал. Това не е работа за мен. Иречек много хубаво се подиграва, като казва, че няма българин, който да не се счита достоен за министър. Дори веднъж, като ме питаха защо не съм станал министър, отговорих на шега, че просто съм искал да опровергая Иречек. Това наистина, е разсипваща работа. Като си на власт, фактически ставаш роб. Трябва да се подчиняваш.

С други думи щеше да Ви липсва лична свобода?

Да, наистина, личната свобода е най-важното за мен. Вижте, аз през целия си живот - вече 40 години, съм драматург на театър, защото съм свободен. Нямам работно време. Като има работа, съм денонощно в театъра и не си пестя труда. Но иначе мога цял месец да не отида на работа. Това ми дава невероятна свобода.

В представите на много българи Стефан Цанев е един от най-големите съвременни български поети. А Вие се считате основно за драматург.

Сега в учебниците пише една фраза, която направо ме убива: „Стефан Цанев – поет на 60-те години

на миналия век“. Всъщност аз съм поет, който пише и пиеси. Но понятията вече са объркани малко, защото поезия в Аристотеловата поетика са драмите, а ние сега считаме за поезия само лириката. Лично аз смятам, че драматургията е продължение на поезията. Една пиеса е едно стихотворение в друг вид. Считам се за професионален драматург. За да напишеш едно стихотворение се изисква дарба. За да напишеш пиеса се изисква професионализъм. Писателите са много, но процентът на драматурзите е минимален и това се отнася за всяка държава. От литературните жанрове в чужбина пробиват единствено българските пиеси. Една пиеса дава популярност на автора и всеки театър ѝ дава своя имидж. Стиховете ми са превеждани много, но знам, че не са оставили никаква следа никъде. А моите две пиеси „Последната нощ на Сократ“ и „Другата смърт на Жана д'Арк“ се играят по света. Това е най-пробивният жанр.

По времето на тоталитаризма сваляха пиесата Ви „Любовни булеварди“ и Ви изпратиха в изгнание. Какво Ви донесе това духовно емигрантство?

Това се случи през 1984 г. Уволниха директора на театъра Васил Попилиев и мен ме изгониха от София. В пиесата ми 36 пъти се повтаряла думата „свободен“, а можело да се повтори само три пъти. Трябваше да отида в Кърджали или в Разград. Но аз имах щастието да попадна в Пловдив. Светлин Русев тогава беше зам.-министър на културата и ми помогна. В Пловдив бях посрещнат прекрасно. Тогава директор на Пловдивския театър беше Богомил Стоилов. Той ме обгради с любов. Кметът на Стара града ми даде кулата точно над Амфитеатъра. Там живях седем години и написах най-хубавите си неща.

Това ли беше най-хубавият период в живота Ви?

Да, така е и аз искрено благодаря на тези, които ме изгониха от София...

Защо после се уединихте в Балчик?

Там съм вече 30 години и се чувствам прекрасно, защото никой не ми завижда за нищо. Навсякъде цари тишина и спокойствие. От средата на април до края на октомври съм там. Абсолютно свободен съм - сутрин работя, вечер съм с приятели. Градчето е 10 000 жители. Всички се познават и се поздравяват, докато в големите градове е пълна анонимност. Във всяка къща ме канят: „Ела, поете!“ Добруджанецът има друг манталитет. Ако има открити и гостоприемни хора в България, това са добруджанците. Там приятелствата са чисти.

С други думи в Балчик преживявате щастливи мигове. Какво

според Вас може да ни направи по-щастливи?

Всеки трябва да цени близките си хора. Няма по-благодатен кръг от близките. Ние сме програмирани кръвната връзка да е най-силна и това не бива да го късаме от небрежност. Пише го и в Десетте божии заповеди.

Вие сте от хората, които са си чели досието. Изненада ли Ви то с нещо?

Тъжно е, защото сред доносниците имаше хора, които съм мислил за близки, но аз не преживях особена трагедия. Всеки човек сигурно носи отделна драма. Как е станал доносник, не знам. С един от тях

досега седим на една маса и аз се правя, че не зная. Това е тъжен период, особено сега, като се разбира, че на всеки 10 души един е бил доносник. Те вече се изкарват герои, ако сте забелязали, никой не страда.

Оказа се, че в културата е имало най-много доносници. На какво се дължи това?

Нормално е. Все пак сред интелекцията в културата и изкуствата са по принцип най-свободомислещите хора. И е трябвало да бъдат наблюдавани. Във всеки театър ние си ги знаехме – агентите бяха официални служители – актьори на Държавна сигурност. Някои успяваха да се прикрият. Но ние сбъркахме с досиетата. Те трябваше да се разкрият много по-рано. Този процес вече се обезсмисли и сега досиетата се посрещат с чувство за хумор. „Кой още излезе ченге?“ се шегуват хората и почти липсва презрение към доносниците.

Сякаш българският народ е напълно безчувствен вече. Каквото и да му сервират, той го приема и дори не се съпротивлява.

Да, това е страшното в момента. Когато правехме преди с Доротея Тончева и Юрий Ступел поетични вечери, залата настръхваше. Сега не ходя, защото няма интерес. Тук в Прага е по-различно. Хората, понеже са отдалечени от България, имат друга чувствителност.

Явно причината е в това, че в България поезията изчезна от живота на хората.

В народа може би има някаква икономическа неувереност и някакъв ужасен страх, че можеш да стигнеш до кофите за боклук и че не можеш да се справиш сам. Малцина успяха. Никъде няма такава амплитуда на свръхбогати и на свръхбедни хора като в България. Има жестоко разслоение. Поради своя известност като писател познавам много от новобогаташите, защото тях ги гони суетата да се познават с известен писател. В повечето случаи става въпрос за невъобразимо и с нищо незаслужено богатство.

Стефан Цанев е роден на 7. 8. 1936 г. в с. Червена вода, Русенска област. Завършва журналистика в Софийския университет (1959) и драматургия в Московския киноинститут (1965). Работил е като кореспондент, редактор в Студия за игрални филми (1965-1967), драматург в Държавен сатиричен театър (1967-1970), в Театъра на окръзите (1970-1973), в театър „София“ (1973-1984; 1991), в Драматичен театър в Пловдив (1984-1991). Автор е на публицистика и проза, както и на стихове и пиеси за деца. Сред по-известните му стихосбирки са: „Часове. Стихове“ (1960), „Композиции. Стихове“ (1963), „Аз питам. Стихотворения и поеми“ (1975), „Реквием. Стихове“ (1980), „Лирика“ (1983), „Поеми“ (1984), „Небесни премеждия. Стихове“ (1986), „Сезонът на илюзиите. Любовни стихотворения“ (1988), „Спасете нашите души! Стихове“ (1992). Негови са пиесите „Разпята събота“, „Носете си новите дрехи, момчета“, „Любовни булеварди“, „Пир по време на демокрация“, „Животът - това са две жени“, „Процесът против богомилите“ (1969), „Последната нощ на Сократ“ (1986), „Тайната вечеря на Дякона Левски“ (1987).

Боянският майстор

Реставраторите на Боянската църква проф. Григорий Григоров и Владимир Цветков са открили името на смятания за анонимен Боянски майстор, автор на стенописите в храма. Името се намира в една от нишите със стенописи от външната страна на църквата, чието реставриране продължава.

„Това е голяма научна сензация, тъй като през Средновековието творците не са се подписвали. Църквата е смятала, че те е трябвало да бъдат анонимни, тъй като се приемало, че Бог движи ръката на художниците, а те нямат участие в този процес. Редица художници обаче не са били съгласни да останат анонимни, особено такива добри като Боянския майстор. Те са имали съзнание, че са големи творци, затова по този скрит начин – подобни случаи има в християнския свят – на мократа мазилка са рисували своя автопортрет и са пишели имената си. След това са ги закривали, надявайки се след столетия, като падне мазилката, хората да видят имената им“, разказа проф. Божидар Димитров. Според проф. Григоров името на мъжа със сигурност е изписано по същото време, когато са нарисувани образите на ктиторите севастократор Калоян и съпругата му Десислава. Възможно е лицето на мъж до надписа да е работна рисунка на някой от светиите, допълни проф. Григоров.

УЧЕНИТЕ УСТАНОВИХА, ЧЕ ВАСИЛИЙ ЗОГРАФ Е ИМЕТО НА БОЯНСКИЯ МАЙСТОР

Комисията, назначена от директора на Националния исторически музей (НИМ) Божидар Димитров, за да проучи новите открития в Боянската църква в състав: проф. д-р Казимир Попконстантинов и доц. Зарко Ждравков установи, че надписът „Аз Василий писах (рисувах, б.а.)“ е нанесен с въглен върху грубата мазилка на църквата, която два-три дни след нанасянето си се покрива с втори пласт вече фина мазилка, която е стояла до 1980 г. Това изключва надписът да е нанесен от друг, освен от член на екипа художници. Отдавна е установено, че стенопи-

сите от 1259 г. са рисувани от трима, а не от десетки художници, както предположиха някои учени. След поемането на работата по изписването на храма, съгласно традицията никой не е имал достъп (включително и спонсорите) до църквата до завършване на фреските. Така че подписът във всички случаи е на един от тримата художници. Върху меч на фреската Св. Димитрий е нанесен друг надпис: „Димитрий писа (рисува, б.а.) тия художества“. Димитрий е очевидно името на втория от тримата художници. Името на третия остава засега неизвестно. В Боянски поменник – официален списък на Българската православна църква от Средните векове с имена на български царе и патриарси, за които трябва да се чете помен на официални празници, е вписано името: „Василий Зограф от с. Субоноша Серско“. Тъй като е изписано само неговото име, а не и това на Димитрий и другия художник, следва да се заключи, че Василий е бил главният художник, т. е. човекът, когото наричаме Боянския майстор. Село Субоноша (Субашкьой през османския период) е голямо българско село, чийто жители са изселени след Междусъюзническата война през

1913 г. Днес то се нарича Неасули (Ново Сули). Там са преселени гърци, бежанци от Мала Азия. Двамата учени са открили и две други работи на зограф Василий – една икона в Охрид от 1260 г. и една икона от манастир край Серес. Що се отнася до портрета на възрастен мъж с монограм на челото, учените смятат, разчитайки монограма, че това е зарисовка на цар Давид, а не автопортрет на един от художниците. На фреската обаче цар Давид е с корона и нимб, отсъстващи в зарисовката. Въпросът с изображението остава обект на допълнителни проучвания, сочат още изводите на комисията.

Адаптация и интеграция на българската общност в Прага

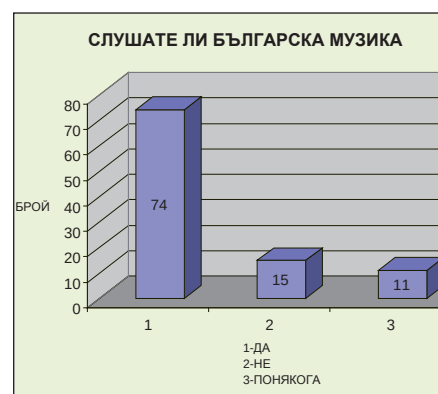
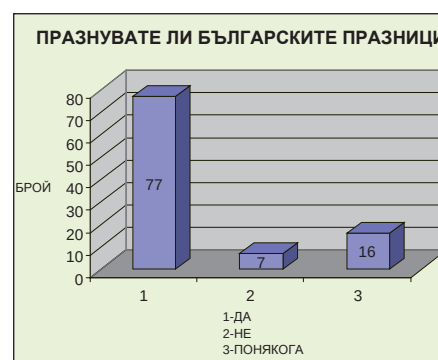
Текст: Румяна Георгиева

Редица български социолози и писатели са се опитвали да изследват и дефинират по някакъв начин нашата народопсихология, да очертаят нейните измерения, да намерят разковничето на българската идентичност, която неизбежно носи в себе си определени културни константи, необходими за да бъде познаваема не само сама по себе си, но и в сравнение с другите народности. Затова си поставих скромната цел да се опитам да разбера българина в условията на чужда културна среда и да провокирам неговото оценъчно отношение към самия себе си при тези нови обстоятелства.

БЪЛГАРИТЕ ДЕМОНСТРИРАТ СВОЯТА БЪЛГАРСКА НАРОДНОСТ ДОРИ КОГАТО СА ПОЛУЧИЛИ ЧЕШКО ГРАЖДАНСТВО

Проучването съм провела на територията на Прага, в която живеят 1627 български граждани (по официални данни на чешкия статистически институт). Измежду тях сто са се отзовали на съставения от мен анонимен въпросник. Всички отговорили демонстрират своята българска народност дори и в случаите, когато са получили чешко гражданство. А този процент представлява 10 % от запитаните. Необходимо е да се отбележи, че техният основен брой е съставен от икономически емигранти. 43 % са пристигнали в Прага с цел да намерят работа. 25 % от тях са дошли за да продължат образованието си, а 35 % са посочили, че причините за

тяхното идване са семейни. Последната група включва не само установилите се по семейни причини в Чехия, имайки предвид сключването на смесени бракове, но и случаите, в които член от семейството вече си е намерил работа тук, а останалата част от семейството го следва по-късно. Това означава, че всъщност действителната икономическа емиграция има много по-високи размери от посочените 43 %. Българите, дошли по икономически причини тук в Чехия след 1989 година, съставляват част от най-новия миграционен процес, който съпътства времето на т. нар. преход. Очевидно е, че това са младежи и хора на средна възраст. Затова и своите питания отправих към българи във възрастовите граници между 15 и 50 години. В техните отговори има предполагаеми сходства, но и различия, има опит за обективи-

зъм, но и национално-патриотичен субективизъм. Всички тях обаче ги обединява чувството за принадлежност към България и българското.

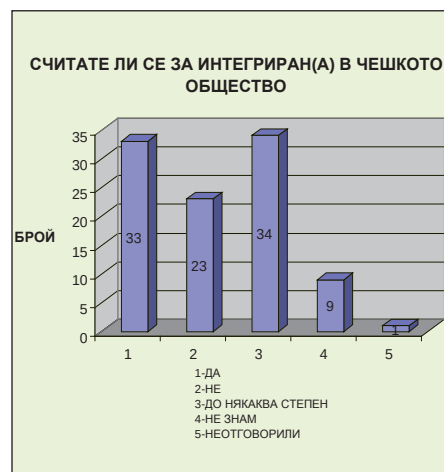
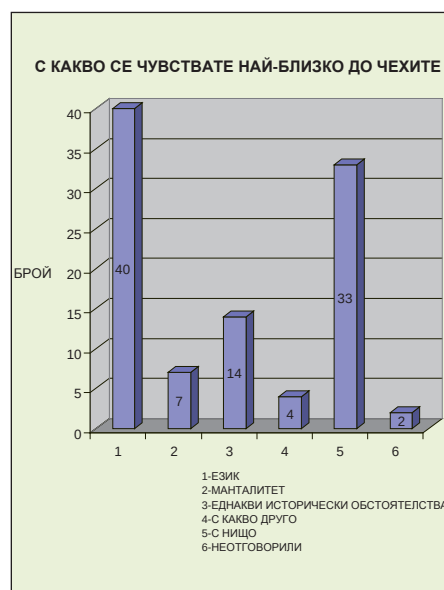
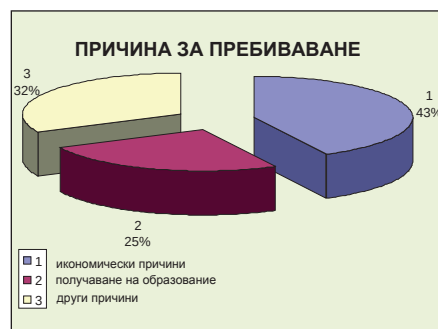
ПОНЯТИЕТО „БЪЛГАРЩИНА“

Например понятието „българщина“ предизвиква етно-културни асоциации в съзнанието на запитаните. Според повечето анкетирани (53%) „българщината“ представлява „свкупност от традиции и обичаи“. За останалите това понятие има формално-правен характер, свързан с принадлежността към българската държава (21 % са отговорили, че понятието „българщина“ за тях е „принадлежност към българската държава“) или пък представлява диференциален признак, отличаващ ги от другите нации (21 % смятат, че понятието „българщина“ е „признак, който ги отличава от другите нации“). Значението на понятието „българщина“ в повечето отговори има етно-културен приоритет. Символите на българщината са с непрекъснато присъствие в ежедневието на българина. 81 % от запитаните имат някакъв български предмет вкъщи. Най-често това са сувенири, снимки, икони, книги, донесени от България. 77 % празнуват българските народни празници, което показва, че имат силна връзка със символите и стереотипите на българското и неговите културно-семиотични измерения. Изключително висок е интересът на емигрантите, живеещи далеч от родината си, към събитията и културния живот в България. Повече от половината слушат българско радио и гледат българска телевизия, а 74 % слушат изключително българска музика. В този контекст е парадоксална липсата на интерес от тяхна страна към обществения живот на собствената си общност в Чехия. От друга страна, разбира се това е предпоставка за една по-голяма индивидуална адаптабилност. Според Левин точно тясната връзка на индивидуалната личност с общностната група възпрепятства процеса на адаптация, защото такава личност като че ли отстъпва част от своята индивидуалност на групата, към която принадлежи. В този кон-

текст можем да твърдим, че българската общност в Прага е много разнородна. Българинът държи на своята специфичност и индивидуалност и не разчита на съвместния живот в границите на общността. Това е факт, който говори сам по себе си за добро или за лошо. Малка част от анкетираниите вземат участие в сдруженията и организациите. В български сдружения членуват едва 18 % от запитаните. На въпроса дали посещават мероприятията, организирани от българските сдружения и организации, 65 % от тях отговорят отрицателно.

АДАПТИВНОСТТА НА БЪЛГАРИНА В УСЛОВИЯТА НА ЧУЖДА ЗА НЕГО СРЕДА

Логично идват въпросите, свързани с адаптивността на българина в условията на новата и чужда за него среда. Какво е отношението му към обществото, в което - иска или не иска, трябва да се адаптира постепенно с течение на времето? Успява ли да се интегрира към него? Тези въпроси се отнасят повече или по-малко до всички емигранти. Отношение към своето собствено вписване в чешкото общество изразява българин, който сподели: „Когато ти дойдат гости, ти не трябва да се приспособяваш към тях, те трябва да се приспособяват към теб.“ В тезата на респондента проличава общовалидна истина, свързана с етикета на гостуването, според която гостът трябва да се съобразява с домакина и порядките в неговия дом. В обяснението на друга респондентка прозвучава твърдението: „Интеграцията е индивидуална работа и зависи единствено от личностните качества на човека. Това не може да бъде повлияно от обществото, което ни приема“. За българските емигранти тук в Чехия такова твърдение се превръща в приложима философия, на която адаптабилният българин просто се „подчинява“. Той изцяло разчита на себе си в процеса на адаптация. Стреми се да спазва нормите в чуждата среда - дори да съзнава собствената си различност и да заявява принадлежността си към българската културна идентичност. В този смисъл, въпреки че

българският менталитет е базиран на едно съзнание за етно-културна уникалност, успява да приложи посочената по-горе тактика на адаптиране, без да игнорира себе си. Такъв тип на адаптиране у българите някои чешки изследователи определят като „външно“.

Като носители на друга, макар и славянски тип култура, българите си дават сметка за различията в българския и чешкия менталитет. В това са убедени 90 % от запитаните. В отговорите на респондентите на въпроса „В кое се съдържат най-големите различия между чехи и българи“ най-често се срещат отговори, свързани с културните стереотипи и ценностната система. В представените различия доминират възгледи, че българите са по-гостоприемни към чужденците и с по-горещ темперамент.

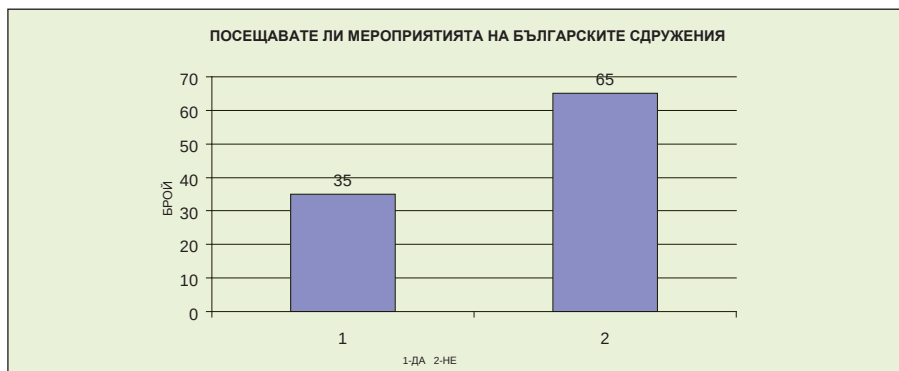
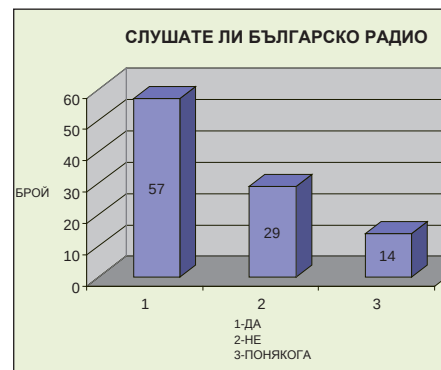
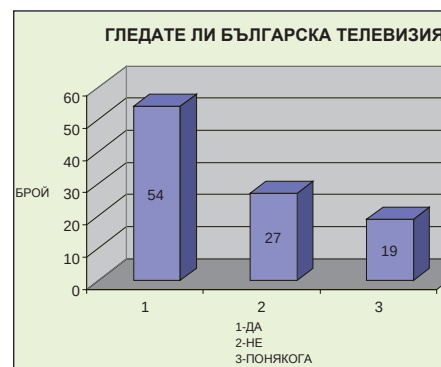
По отношение на допирните точки между двете народности може да се отбележи факта, че голяма част

от българите осъзнават общата лингвистична основа на чешкия и българския език. А това е един от най-важните фактори, които имат значение за адаптацията, защото общата лингвистична основа на езика е предпоставка за бързо усвояване на чешкия език. От това произтича и по-бързата адаптация, в който езикът е „инструмент“ на самото протичане на процеса.

За българската отвореност към другите нации свидетелства създаването на социални контакти с останали народности групи в Чехия. Съотношението е такова, че само 13 % са отговорили, които търсят приятелство изключително и само в пределите на общността, т. е. между българите, а 83 % поддържат приятелски отношения освен с чехи и с други народности на територията на Чехия.

Повече от две трети от анкетираните се считат за малко или много интегрирани в чешкото общество и с това се потвърждава приблизително високата адаптабилност на българите и тяхното лоялно отношение към процесите на интеграция. На въпроса дали самите те се чувстват интегрирани в чешкото общество 67 % са отговорили с „да“ и „до някаква степен“, 27 % - с „не“, а 9 % - с „не знам“.

Като заключение бихме могли да кажем, че в своето индивидуално пространство и личен живот българите чувстват необходимостта да бъдат заобиколени от културни символи, да пазят традициите и обичаите, на които е базирана българската идентичност. Те поддържат и отстояват своята етно-културна уникалност в чужда културна среда, но същевременно с това тяхната позиция остава отворена към процеса на интегриране в чешкото общество.

Благодаря на всички българи в Прага, които се отзоваха на апела ми за съдействие и ми помогнаха да проведе съответното проучване, като ми отговаряха на въпроси, зададени чрез анонимна анкета, свързана именно със степента на интеграция на българската общност в Прага. Специални благодарности дължа на директорката на българското училище „Петър Берон“ в Прага г-жа Албена Георгиева, която позволи тази анкета да стане достояние и сред учениците на училището.

След благодарностите неминуемо следват и извиненията ми пред читателите, на които е възможно някои констатации тук да не са се харесали и да са им изглеждали патриотично пресилени, или пък прекалено толериращи българската лоялност към другите нации. Но нека оставим фактите да говорят за българската ни природа, която в чужда среда, трябва да си признаем, е доста уязвима и дори противоречива

Варна е най-добрият град за живеене в България

Варна е най-добрият град за живеене в България според специалното проучване на „Дарик“, „24 часа“ и информационния сайт DarikNews.bg. за качеството на живот в 35 от големите градове у нас. Репортери от двете столични медии направиха първото национално проучване на тема „Кой е най-добрият град за живеене в България?“ Критериите за оценка са заимствани от подобни проучвания в редица европейските градове и Америка.

С 243 точки Варна беше определен за най-добрия град за живеене в България. На второ място остана Пловдив с 228 точки, трети е Велико Търново с 226. Столицата на България София се подрежда на четвърто място в класацията с 223 точки. Последните пет позиции са за Лом, Горна Оряховица, Дупница, Самоков и Перник. Перник е градът събрал най-малко точки в проучването – общо 135.

ЗАЩО ВАРНА СПЕЧЕЛИ КЛАСАЦИЯТА?

Защото успя да получи максималните 10 точки по общо шест от 40-те критерия и максималните 5 по други седем критерия. Разбира се и заради слънчевото си настроение, с това, че носи духа на морето и е добре устроена. Максимален брой точки получи заради доброто си географско положение, денонощни аптеки, заради магазините, които работят до късно и заради достатъчното количество банкомати.

9 точки градът получи по критериите: „Улични тоалетни“, „Място да пиеш хубаво кафе в центъра“, „Наличие на апаратура за лечение на инфаркт“, „Организиране на концерти, фестивали и др. събития“, заради ниската безработица в града – около 2,30 %, както и заради инвестициите, направени във Варна, които се измерват

в милиони евро.

С 8 точки градът може да се похвали по критериите „Хубава главна /пешеходна/ улица“ и „Брой ресторанти с различна национална кухня“. Черноморската ни столица има население от около 347 000 души. Тя е най-големият ни морски град и третият по големина в страната. Резиденция „Евксиноград“ е любимото място за летни заседания на българското правителство. Във Варна са родени известният певец Филип Киркоров, популярните ни актьори Христо Гърбов, Кръстьо Лафазанов. През най-студения месец от годината януари температурата във Варна рядко пада под нулата. През юли средната температура е около 23 градуса.

ОТДИХ И ТУРИЗЪМ

Варна има прекрасен делфинариум, добре поддържана голяма Морска градина, както и множество паркове. В близост до града са едни от най-хубавите ни черноморски курорти „Св. Св. Константин и Елена“ и „Златни пясъци“. Преди няколко месеца във Варна беше направена първата в града алея за велосипедисти. Две са главните пешеходни улици във Варна и те са едни от най-красивите изобщо в страната. Едната от тях води директно до морето, дължината и е около 5 километра и е осеяна с приятни заведения и магазинчета. Варна предлага и отлични условия за спорт. Разполага с два стадиона и няколко спортни площадки. Има бази за тенис и за конна езда. От Аспаруховия мост в града практикуват и скокове с бързи. Международното летище Варна всяка година обслужва над 1 милион и 500 хиляди пътници и е второто по големина у нас. Работи с над 70 авиокомпани от цял свят.

КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

Възможностите за образование в града са много добри. Има шест висши учебни заведения и пет елитни гимназии. Сградата на варненската опера е една от най-красивите в града. Драматичният театър „Стоян Бъчваров“ е културният символ на града. Летният театър е един от най-хубавите в страната. Във Варна работи и Държавен куклен театър, който има 55-годишна история. Градът е домакин на множество фестивали. Тук се провежда първият в света Балетен конкурс. Много популярни са фестивалите „Варненско лято“ и „Любовта е лудост“. Градът има един от най-богатите археологически музеи в страната. Разполага с модерен Фестивален комплекс.

КАКВО ЛИПСВА ВЪВ ВАРНА?

Варна се представи най-зле по критерия „Детски площадки и градини“. Там градът получи едва 1 точка от 10 възможни. Макар и в центъра да има повече от 140 детски площадки, в междублоковите пространства в кварталите такива липсват. Проблем има и с недостатъчното детски градини.

Задръстванията от автомобили във Варна стават все по-големи. Затова и по критерия „Престой в задръствания“ Варна получи само 2 точки от 10. 4 точки има за недостатъчния брой места за паркиране. 3 точки – заради затрудненото движение из града на хората с увреждания. Варна има да решава и още един проблем – липсата на разписания по повечето спирки на градския транспорт, както и липсата въобще на табла с информация какъв транспорт минава през тази спирка и в каква посока отива. Източник DarikNews.bg

Васил Самоковлиев

Преводачът е **духовен мост** между две култури

„Спокойно мога да поема пътя към ангелите, защото зная, че ще оставя нещо след себе си“, казва един от най-добрите ни преводачи на чешка литература Васил Самоковлиев. Наследник на стар гръцки род и чувствителни българи, Васко Златоусти носи в себе си философията на древните елини, славянския дух на българите и приема мисията на духовен мост между две култури. Но както казва самият той: „Какво значение има каква кръв носиш – важното е какъв човек си“.

ПЪТЯТ КЪМ БОХЕМИСТИКАТА

Бохемист станах от честолубие. Като кандидатствахме в Софийския университет и аз умувах за славянска филология, една позната каза: „Там влизат само трима мъже – тебе ли ще приемат?“. Това ме амбицира и кандидатствах. След опиянението, че съм приет в Софийския университет, се сблъсках с безумен хаос в обучението ни по чешки – липсваха учебници, учебни помагала, а и толкова много материал ни изсипаха върху главата всеки ден, та чак изпитах неприязън, че не мога да се справя и започнах да губя интерес. Освен това много ни тормозеха с произношението – учехме наизуст текстове и детски стихчета като папагали. И на мен чешкия не ми хареса. Страшно ми пречеха меките „ди, ти, ни“, все едно „ний сме от далиеко и говорим миеко“, пък и дългите гласни, дори ни дирижираха, за да кажем „сви-и-и-и-та-а-а-ни-и-и-и“. През лятото на 1967 г. ни изпратиха на езикова практика в Прага. И тогава стана преломът. Влакът ни изсипа на гарата, където ни посрещнаха колеги от Карловия университет. Подробности не помня, защото бях като омагьосан. Прага толкова ми хареса, а и чехите (най-вече естествено чехките!), че реших да не се отказвам от чешката филология.

Следващата година вече имам семейство и започнах работа като екскурзовод в „Слънчев бряг“. След стреса на първия месец, в който заеквах и в главата ми имаше само падежи и „взорове“, установих, че съм открил себе си. Макар че чешкият ми по онова време не бе много на ниво, се справях. Харесвах чехите и те ме харесваха. Тогава бяха други – чисти, спретнатички, усмихнати, мили и искрено ми се радваха. Бях младо момче, мургаво, местно, което полага големи усилия да проточва дължини, да спазва падежните окончания... Като завърших, веднага получих шанс да преподавам в Бургаския институт по туризъм. Там доусъвършенствах чешкия си, защото хвърлих много повече усилия, отколкото като студент. Макар да имам твърде приличен, интелигентен чешки, до

ден днешен ме улавят в спестени дължини или в колебания между някои управления на глагола.

ТРИ ПАРАЛЕЛНИ ЖИВОТА

Знае се, че в библейски времена хората са живеели по 300-400 години. После Бог ни е отнел шанса да живеем тъй дълго, навярно заради греховете ни. Само на „праведници“ е дал възможност да живеят повече от 100 години, но в паралелни живота. Греховете ми май няма да са от най-тежките, защото аз живея и досега три пълноценни, осмислени, красиви живота: като педагог, преводач и екскурзовод. След екскурзоводството се „открих“ в преподаването. Страшно ми допадна тази професия. Възщност бях готов за нея още от дете. Докато другите момчета от махалата тичаха подир топката, аз събирах по-малките и им четях приказки или им разигравах куклен театър. Изминах пътя на педагогиката, познах удоволствието от това да умееш да даваш. Имах прекрасни студенти, много от които днес са мои приятели. Преподавал

съм и български език на гръцки студенти, които сега са лекари. Много съм давал, но и много получих. Това ми е единият живот, с който май вече приключих. Останаха ми другите два – преводът и екскурзоводството, които вероятно ще вървят ръка за ръка до последните ми дни. Като човек съм прекалено взискателен – най-вече към себе си. Иначе много си се харесвам, (нали съм

зодия Лъв), но пък направя ли нещо, което не харесвам, много се мразя. За преводите си мисля, че нямам основание да се мразя. Те са най-голямата ми радост, голямото ми щастие, истинският ми живот. Спокойно мога да поема един ден пътя към ангелите, защото зная, че ще оставя нещо след себе си.

Казват, че истинският мъж трябва да остави след себе си мъжка рожба (уви, не успях...) и да посади дърво. Дървета съм съдил и продължавам да съдя, но вместо мъжка рожба съм направил преводи на прекрасни книги. Знам, че дълги години те ще се преиздават, защото съм превеждал предимно класици. И това ми дава чувство на удовлетворение, че не съм живял напразно.

ТЕАТЪРЪТ В ЖИВОТА МИ Е ПРОТИВЕН

Обичам театъра. Някога дори мечтаех да стана актьор, играех в студентския театър на СУ, един сезон и в театър „4+4“ на известния с експериментите си голям режисьор и педагог Николай Георгиев. Там например съм играл, танцувал и пял с Камелия Тодорова, тогава съвсем млада, никому неизвестна. Не издържах дълго, убедих се, че ми е поскъпа сцената пред черната дъска. Там повече от четвърт столетие съм „играл“ себе си. Театърът в живота ми е противен. Мразя лицемерието, фалша, лъжата, завистта, злобата. Щастлив съм, че Господ ми ги е спестил. Не познавам чувството на завист и злобата. Изпитвам радост от успехите на другите и съм щастлив, че падна ли, имам силата да стана, да забравя злото и да продължа. Мисля, че съм един истински щастлив, реализиран човек, както в личен, така и в професионален план. Обичам да се самонаблюдавам и да се самоиронизирам. Не ми липсва и чувство за хумор. Положил съм усилия да завърша чешка филология, да се наредя сред първите бохемисти на България. Сам научих гръцки, защото исках да правя паралел между българския и гръцкия, когато преподавах на гръцки студенти. Постепенно го усъвършенствах и сега мога да кажа, че се препитавам с гръцки и за първи път изпитвам удовлетворението, че моите професионални

качества са достойно оценени и финансово. Смятам, че който уважава себе си, винаги и навсякъде трябва да се стреми да постигне най-доброто, да крачи в първите редици. Мисля си, че притежавам качеството да знам какво мога и какво не мога. Вече знам кой съм, откъде ида и накъде съм поел.

ПРЕВОДЪТ Е ВЪЗТОРЖЕН МАЗОХИЗЪМ

В превода няма ни пари, ни слава. Преводът е само любов, или както казва една преводачка от руски – възторжен мазохизъм. Ти го правиш, защото го обичаш и доброволно се подлагаш на изумителни мъки. Стига ти тесният кръг от хора, които обичаш, да могат да прочетат това, които ти си прочел в оригинал. Приемаш мисията на духовен мост между две култури. Преводът е нещо много интимно. Трябва да го осмислиш, книгата да мине през цялата ти психика, да заживее с текста. Това е изключително трудно изкуство, а за всяко изкуство се изисква талант. На много места посредствеността може да се прикрие, но при превода се вижда – черно на бяло. Не зная колко талантлив преводач съм, но зная, че съм изключително почтен към авторите. Стремя се максимално да съхраним стила, атмосферата и хумора на автора, красотата на словото му, а не да превеждам със собствения си стил и израз. Казват, че преводът е като жена, ако е красива не е вярна, ако е вярна не е красива. Аз съм за красивата и вярна жена.

Най-голямото удоволствие на преводача е общуването с книгата, която превежда. Аз наистина живея с книгата, която превеждам. Представям си визуално героите, сънувал съм как общувам с тях, плакал съм, че ми загива героят. Това ми е помагало да преживявам трудните моменти в живота си. Бил съм заобиколен от завист, от злоба, опитвали са се да ми пречат. Не съм се стремил към кариера, затова и не съм влизал в партийни структури – преводачът или може, или не може. Имах късмет и на редактори. Любима редакторка ми е доц. Анжелина Пенчева, според мен най-добрата преводачка на

чешка литература в България. С нея сме прекрасен тандем. Не съм лесен за редакторите, като човек съм едро скроен и често ми се изплъзват някои технически детайли. Обичам колегите си преводачи. В Пловдив има Дружество на преводачите. Бях негов председател от 1988 г. до 1996 г. Веднъж в годината правехме бал на преводачите, имяхме хор „Преводачки-подмазвачки“, аз им бях главен диригент, пишехме пародийни стихове по популярни песни, страхотно се забавлявахме. За съжаление в България изчезват добрите преводачи – отиват си един по един. Младото поколение не проявява интерес. Сигурно защото това е ниско платена работа.

ГОЛЕМИТЕ ЧЕШКИ ПИСАТЕЛИ ЧАПЕК, ВАНЧУРА, ПАРАЛ, ХРАБАЛ, И КУНДЕРА

Първият ми превод е „Самотният мъртъв мъж“ на Вацлав Ербен. Заглавието ми предложиха от издателство „Хр. Г. Данов“, книгата е криминално-пародийна, допадна ми заради иронията и хумора на автора. За съжаление повечето книги на Карел Чапек и Ярослав Хашек, които много обичам, бяха преведени. Но попаднах на последния, недовършен роман на Чапек „Животът и творчеството на композитора Фолтин“. Преведох го с огромно удоволствие. Оттогава ползвам фразата „фолтинов комплекс“. Става дума за хора, които са с болни амбиции в сферата на изкуството и които искат на всяка цена да изпъкнат, но не защото изпитват вътрешна необходимост да правят изкуство, а за да обират облаги и овации.

За „Хр. Г. Данов“ преведох за първи път Владимир Парал. По времето на соцерата в Чехословакия двете големи имена бяха Храбал и Парал. Парал е изключително интересно, някак усамотено явление в съвременната чешка литература. Писател, познавач на времето си, с поглед над нещата и с ирония. „Младият мъж и белият кит“ е на разговорен чешки, много динамичен и близък до съвременния език. След като излезе, веднага получих предложение от „Народна култура“ да преведа още три книги на Парал. После моите

преводи сякаш бяха урочасвани – направя превод, той се хареса от редактори и издатели, а после не излиза. Два от романите на Парал „Панаир на изпълненото желание“ и „Интимна вихрушка“ бяха публикувани едва след 20 години в поредицата на „Бохемия клуб“.

Владислав Ванчура беше неизвестен на българския читател. Основно го знаеха любителите на киното от

филма на Иржи Менцел „Капризно лято“. Смяташе се за труден, почти непреводим. Първо преведох романа „Пекарят Ян Мархоул“. Мархоул е чешкият Дон Кихот и аз открих в него много допирни точки със собствената си натура, психика и поведение. Там има една фраза, която много често цитирам: „Когато нямаше какво да даде, той раздаваше себе си“. След този превод набрах кураж за любимото си произведение на Ванчура „Капризно лято“. Смени се режимът и в културата, както знаете, всичко отиде по дяволите. Моят превод остана неиздаден. Добре, че колегите от Университета Янко Бъчваров и Величко Тодоров го издадоха по повод моята 50-годишнина. Безкрайно съм им благодарен – това наистина беше най-хубавият подарък за юбилея ми. Романът ми донесе награда на Съюза на преводачите и наградата „Пловдив“ за най-добър превод на годината. И тогава ми предложиха Кундера. Преведох „Шегата“, но едва десет години по-късно я издаде „Колибри“. Има двама писатели, с които се уеднаквявам – Никос Казандзакис

и Бохумил Храбал. Те са формирали моя манталитет, поведение и житейска философия. Обичам внушенията им, ненатрапчивата им философия. Мъдростта, която носи един живял пълноценно живота си човек. Откривах я най-вече в героите на Храбал. Мечтаех да го превода. Мислех, че след като съм се справил с Ванчура, ще се справя лесно и с Храбал, оказва се, че не е така. Храбал най-много ме е измъчи, но ми е и най-свиден. Преведох „Обслужвал съм английския крал“ и една експериментална новела „Уроци по танци за начинаещи и възрастни“, известна сред чехите като изречение от 50 страници. Радвам се, че името ми е изписано под заглавия с голяма стойност.

В ЗВЕЗДНА ХАРМОНИЯ С ПРАГА

Прага е голямата ми любов. Навярно защото е в моя зодиакален знак – знакът на Лъва. С други думи, аз съм в звездна хармония с Прага. От това магията ѝ се усилва. Щастлив съм, че мога да показвам града, който обичам на гръцки, руски и български туристи, да ги приближавам към красотата и към обаянието му, опитвам се да ги накарам и те да го заобичат, както го обичам аз. Отново откривам разковничето, което обединява моите три живота - моята любов към нещо и стремежът ми да покажа и на другите, да ги спечеля за каузата и да бъде полезен. Щастлив съм, защото цялата ми обич винаги се е връщала – тя е взаимна. Знам, че Пловдив ме обича. Ходейки по Стария град и по Главната улица на града винаги съм имал усещането, че ме поздравяват и ми кимат с комините си и с покривите си старите къщи. Крачейки по Прага, има чувство, че ми намигат фигурите и статуите от фасадите, че ми се усмихват дружелюбно. И този град ме обича, както аз го обичам. Винаги съм мечтал да живея тук и заради езика. Исках да го овладее до съвършенство. Ама то език като език ли е, няма научаване! Тук дойдохме заради дъщеря си, която се задоми в Германия. Казах си: „Защо да не си спестим мъченията, свързани с пътуването до Прага и да останем тук?“. Познати чехи ме провокираха, че в Чехия имам шансове в областта на туризма и реших да пробвам. Тук

съм със съпругата ми вече 12 години и съм щастлив, че живея в любимия си град.

Страшно съм горд, че един българин показва на други чужденци един прекрасен европейски град. Знаят ме като Василис Българина. Животът ми има два начина на употреба – зиме в Прага, лете в Гърция. Зимата отварям очите на гърците към Прага, а лятото – на чехите към Гърция. Чувствам се като духовен мост между балканската и чешката култура.

НОСТАЛГИЯТА ПО РОДИНАТА

В Чехия ми липсват старите приятели. Често ме хваща носталгията, което е свързано и с възрастта, липсват ми истинските приятели, с които сме минали през всички изпитания. Липсват ми премиерите, откриванията на изложби, гостуванията, трапезите, туршиите, баниците, мохабетите. И в Прага имам интересен кръг от хора - интелектуалци, с които общувам, но не е същото. Много се радвам, че попаднах в сдружение

„Възраждане“. Във „Възраждане“ съм с душата си - срещам хора от „моята черга“, които ми допадат, които са ми близки – художници, музиканти, певци от Операта, колегите, които

идват от Университета, млади българи, с които се познавам и имам прекрасни отношения. Изпитвам удоволствие и от общуването със списание „Българи“. „Българи“ се списва професионално. Харесва ми всичко в него: графичното оформление, концепцията, структурата и най-вече - българският език. Като филолог съм чувствителен към родния ни език и много страдам заради неговото поголовно осакатяване, което се извършва в България, и по-специално в медиите.

ХОРАТА СА РАЗДЕЛЕНИ НЕ ПО ГЕОГРАФСКИ ШИРИНИ, А ПО ДУХОВНИ СЛОЕВЕ

Някои чехи често говорят с пренебрежение за Балканите. Обикновено това са комплексирани хора. По принцип не обичам, когато се говори за нации. Хората са разделени не по географски ширини, а по духовни слоеве. Срещал съм много чехи, които искрено ми се радват, че познавам езика и културата им. А на простака чех му е все тая, че аз владее по-добре и от него родния му език и познавам в детайли големите чешки автори. Чехите сами се определят в две категории – чехи и чехачкове (това са дребните души). И понеже работя със словото, общувайки с какви ли не хора и откъде ли не, често ми се случват случки, които истински ме развеселяват. Казват, че притежавам дар слово. Когато се запознах с голямата българска народна певица Надка Караджова, която представях на концерта ѝ в Прага преди години, тя призна, че никой досега не я бил представял така красиво и ме нарече Златоуст, така написа и на диска, който ми подари. Но най-много ме развеселиха думите на един познат чех, който каза: „Ти си най-прекрасният чех, когото съм срещал!“. Забавно, нали? Казано от мен звучи твърде нескромно, но знам ли...

Васил Самоковлиев е роден в Поморие през 1946 г. Завършва „Славянска филология“ в Софийския университет. Дългогодишен университетски преподавател по чешки и български в Пловдив. Бил е председател на Дружеството на преводачите в Пловдив от 1988 до 1996 г. През 1995 г. получава наградата „Пловдив“ и наградата на Съюза на българските преводачи за най-добър преводач. От 1996 г. живее и работи в Прага.

Оскверниха паметника на Тодор Александров в Македония

Година след разрушаването и оскверняването на паметната плоча на българската героиня Мара Бунева в Скопие, македонски бандити разрушиха бюста на Тодор Александров в семейната къща на Драги Каргов във Велес и го заляха с черна боя. Това е стана само няколко часа преди паметникът да бъде официално открит. По-късно бюстът на Тодор Александров е възстановен от Драги Каргов.

ЛЕГЕНДАРНИЯТ ВОЙВОДА Е НЕНАВИЖДАН ОТ ОФИЦИАЛНО СКОПИЕ

Монументът на Тодор Александров е поставен по случай годишнината от рождението на войводата. При откриването журналистът Виктор Канзуров от Инициативния комитет за делото на Тодор Александров прочете телеграма от Македонската патриотична организация (МПО) - на македонци емигранти в САЩ и Канада. Над 300 души се стекоха към къщата на Драги Каргов за церемонията. Те пяха „Шуми Марица“. Инициативният комитет за честване делото на Тодор Александров призовава македонското МВР да вземе мерки за сигурността около откриването на паметника. „Такава масирана и озлобена антибългарска кампания не е имало през последните 15 г. На 1 март в Струмица имаше организиран концерт. Но определени кръгове тръгнаха да заплашават българите. И от 3000 нашенци на концерта се появиха около 200. Имаше хора, които записваха с видеокамери кой влиза в залата“, казва Божидар Димитров, директор на НИМ. Легендарният войвода е ненавиждан в официал-

но Скопие, защото се противопоставя решително на започналото от Коминтерна лансиране на тезата за съществуването на отделна македонска нация. За което плаща с живота си.

На 1 март пък в македонските медии се появи и поредната антибългарска статия, в която българите са наречени „татари“, „с диво татарско потекло“, „икономически под нивото на Шутка (циганската махала до Скопие). Край Вардар обвиняват българите, че са откраднали цялата „македонска цивилизация“ - от Кирил и Методий до Димитър Талев. Всъщност целият мит за „древната македонска нация“, основана от Филип II и Александър Велики, укрепнала при цар Самуил и дооформена от Киро Глигоров, се крепи на фалшификации на историята.

ТРЯБВА ЛИ ПЪТЯТ НА МАКЕДОНИЯ КЪМ ЕВРОПА И СЕВЕРНОАТЛАНТИЧЕСКИЯ АЛИАНС ДА БЪДЕ ОСЕЯН С ПОРУГАНИ ПАМЕТНИЦИ?

Правата на българите в Македония и поруганият паметник на Тодор Александров във Велес бяха дискутирани на срещата на президентите на България и Македония

Георги Първанов и Бранко Цървенковски през март в Сандански. „Поставих въпроса на г-н Цървенковски, защото ме смутиха реакциите по казуса на управляващите и опозицията в Македония. В тях видях доста крайни оценки, не бих искал ние, българите, сега да отговорим със същото, защото мога да си представя докъде ще стигнем, ако процесът продължи“, заяви Първанов пред колегата си. Малко преди това Цървенковски обясни, че натиск над етническите българи в Македония няма, правата им се пазят, а също и техните паметници. Намекна също, че паметникът на Тодор Александров е бил издигнат в нарушение на македонските закони. „Тук не става въпрос дали трябва да се постави или не един паметник, а дали е поставен в съответствие със законите“, отговори Цървенковски на въпрос дали пътят на страната към Европа и Северноатлантическия алианс трябва да е осеян с поругани паметници. „Ако върнем лентата назад, ще има и други случаи, с които се създава впечатление, че има натиск върху онези македонски граждани, които имат българско самосъзнание. Смятам, че заявеното от президента Цър-

венковски би трябвало да бъде линия на поведение във всички македонски институции“, контрира Първанов. И приключи словесния дуел с припомнянето, че България първа призна Македония, и с препоръка двете страни най-сетне да загърбят стереотипите и риториката от миналото, която води до агресия и омраза. „Мисля, че си струва нашите македонски приятели внимателно да прочетат историята на личността Тодор Александров. И бих казал, че Яне Сандански и Тодор Александров са двете страни на един и същи медал“, заключи българският държавен глава. (М.З.)

Тодор Александров е един от водачите на освободителното движение на българите в Македония. Роден е на 4 март 1881 г. в Ново село, Щипско, Вардарска Македония. Учи в Щип и Радовиш, а след това в педагогическото училище в Скопие, където на 16 годишна възраст се включва във Вътрешната македоно-одринска революционна организация (ВМОРО), посветен от директора на училището Христо Матов. На 23 г. Александров става професионален революционер. През 1911 г. е избран за член на ЦК на ВМОРО. Под неговото ръководство са организирани и извършени атентатите в Щип (1911 г.) и Кочани (1912 г.), които са един от поводите за избухването на Балканската война. Тогава четата на Тодор Александров освобождава Кукуш. След Първата световна война става лидер на т.нар. дясно крило във ВМОРО. Основна цел на организацията е обединение на отделните части на Македония в една автономна, а в дългосрочен план и независима единица като единствен начин за запазване на българщината в нея. Убит е на 31 август 1924 г. от агенти на левицата във ВМОРО.

Наталия Симеонова

„Море от любов“ помага на хората да намерят хармонията в живота си

Текст: Галина Петрова,

снимки: личен архив на Наталия Симеонова

Наталия Симеонова е жената, събрала в ефира стотици влюбени и пренесла посланията на хиляди от тях. Мнозина я наричат добрата руса фея, защото се е превърнала в посредник на любовта в тв шоуто „Море от любов“. Чаровна и предразполагаща да ѝ говориш на ти, тя увлекателно разказва за себе си и за творческия си път в българската журналистика.

Как стана така, че се насочи към журналистиката?

Като малка мечтаех да стана лекар и то хирург. Майка ми работеше в Медицинския институт в Пловдив и аз често ходех в катедрата при нея. Любимо място ми беше Музеят на института. Обожавах даже аромата на болница. Когато ми се изясни, колко сериозна подготовка изисква тази професия, бях казала на родителите си, че ако трябва ще бъда санитарка, но ще работя в болница. По-късно, покрай уроците по пиано, на които ходех, някак се докоснах до магията на изкуството. Записах се и в театралното студио към Младежкия дом в Плевен. Постепенно мечтата за лекарската професия остана някъде назад в съзнанието ми. И за ужас на майка и татко кандидатствах във ВИТИЗ. Бях решила, че ще ставам актриса, но уви не ме приеха. Междувременно се явих на един конкурс за водещи на младежко предаване по българската телевизия, сегашната БНТ. Кандидатурите за него бяха над петстотин, имаше хора от цяла Бълга-

рия. След третия кръг от конкурса аз бях една от 24-те одобрени. Събраха ни и ни съобщиха, че сме спечелили, но същинският подбор тепърва започва. Тогава се запознах с Хачо Бояджиев. Оказа се, че идеята за тази процедура на подбор измежду много широк кръг от хора, е била неговата. Да се съберат немало кандидати, които в движение учат, практикуват в телевизията и в процеса на работа се отсяват, явно е ефективен вариант. Конкурсът продължи три месеца, след което бяха избрани две двойки водещи – аз, Георги Ангелов, с който по-късно правехме музикалното предаване „Рококо“, Мария Касимова, сега главен редактор на „Капитал лайт“ и Асен Асенов, който доскоро беше продуцент на сутрешния блок на БНТ. Това бяхме хората, които Хачо Бояджиев отся от цялото множество и всички сме останали по някакъв начин в бранша. Възбужда благодарение на този конкурс и работата си в това предаване, аз открих, че има професия, в която мога едновременно да съм артистична

и да остана вярна на себе си, да говоря това, което мисля, а не просто да интерпретирам чужди текстове. Така се роди и решението ми да следвам журналистика в СУ „Климент Охридски“.

Телевизията сякаш те обича. Как постигаш това?

Телевизията се превърна в неотменна част от живота ми и може би никога няма да спре да ме вълнува. Както казах, това което най-много ме удовлетворява в работата ми е, че мога да бъда самата аз. Не, че не уважавам водещите, които са актьори, напротив, измежду тях има и много добри, но като цяло харесвам авторството да върви ръка за ръка с воденето. Аз вярвам, че когато обичаш професията си и си удовлетворен от това, което правиш, всичко се получава много неусетно и много лесно. Това е най-важното. Всеки, който е влюбен в професията си, няма и един час работно време, защото удовлетворението и работата се преплитат. Мислила съм си, че никой

не е вечен на екран, но телевизията няма да спре да ме вълнува. Някой ден може да работя като продуцент или режисьор, консултант или психологически консултант, защото записах и магистратура по психология. Психологията е нещо, което изключително силно ме увлича, но във всички случаи виждам живота си тясно свързан с телевизията.

Промени ли те с нещо „Море от любов“?

С годините разбрах, че добрият приятел е този, който умее да изслушва, този, който ти помага да намериш истината за себе си. В началото, когато стартира „Море от любов“, с много по-голяма лекота давах съвети и определях хората. Постепенно разбрах, че не всичко е черно и бяло. Осъзнах, че верният път може и да е някъде по средата и, всеки трябва да го открие сам за себе си. Т. е. не аз да наложя виждането си за ситуацията, а да помогна всеки за себе си да открие своя път

и своята истина. Защото колкото и да са откровени хората пред мен, колкото и детайли да ми разказват от своята история, само те имат пълната картина на своите отношения и те имат силата да вземат правилното решение. Аз мога да им помогна, изслушвайки ги, споделяйки им някои неща от моя опит и от това, което си мисля.

Предаването нещо като терапия ли е?

Аз се старая да изслушвам и да по-

Наталия Симеонова е родена на 10 февруари 1970 г. в гр. Плевен. Завършва журналистика в СУ „Кл.Охридски“. Предстои ѝ да защити и магистратура по психология в същия университет. Работила е в БНТ от 1988 до 1994 г., като водещ на младежкото нощно предаване „Формула 5“, после в Нова телевизия от 1998 до 1999 г. Била е водеща на музикалното предаване „Рококо“, репортер и водещ на новините в Нова ТВ, редактор с авторска рубрика в политическото предаване „Посоки“ в Нова телевизия. В момента е водеща на шоуто „Море от любов“ по bTV. Зодия Водолей. Майка на едно момиченце – Виктория.

могна на всеки да разкаже колкото се може повече детайли от историята си. От там нататък, веднъж изказани на глас, човек поглежда нещата някак отстрани и преценява по нов начин случилото му се. Това е някакъв вид дистанциране от собствената ти история, поглед отстрани и възприемане на нещата по нов начин. Пред очите и ушите на толкова много хора, пред които е споделено, случилото се придобива нова интерпретация.

Георги Тошев, този чаровен мъж, който направи предаването „Другата България“, още при старта на „Море от любов“, ми беше казал: „Наталка, това е страхотно предаване, защото това е основният принцип на психодрамата – да разкажеш историята си като страничен наблюдател и да я погледнеш отстрани.“

Кое е най-ценното за екипа на „Море от любов“?

Случвало се е да ни звънят родите-

ли на наши герои и да ни благодарят, че сме им помогнали да намерят себе си и хармонията в живота си. Това е огромна награда. Имали сме случай, в който помогнахме на едно дете да стигне до бъбречна трансплантация, събирайки парите. Имали сме случаи с хора, на които помогнахме да си осиновят дете. Това са такива възшебни мигове, че само заради една от тия истории би си струвало да го има „Море от любов“.

135 години от обесването на Васил Левски

Текст: Мария Захариева, снимки: архив

135 години след гибелта на Дякона всеки от нас носи дълбоко в сърцето си образа на този велик българин. Левски е единственият революционер, наречен от народа Апостол на свободата. Прегърнал идеята, че религията на роба е свободата, той жертва своя живот пред олтара на Отечеството си. „Ако спечеля, печели цял народ; ако загубя, губя само мене си“ казва Апостола и извървява пътя към къкринската Голгота – сам и изоставен от всички.

„ИМАМЕ ЕДИН ВСЕНАРОДЕН СВЕТЕЦ – ЛЕВСКИ, А ЦЪРКВАТА НЕ ГО ПРИЗНАВА ЗА СВЕТЕЦ“, казва големият български писател Стефан Цанев

Г-н Цанев, защо Левски е най-големият ни национален герой?

Много е банално това, което ще кажа, но според мен Левски стои над всички. Представата на българина за Левски, че той е героят, че той е храбрият човек, е малко превратна. В сянка остава това, че той е бил невероятно интелигентен и умен. Запазени са неговите писма, които са точни свидетелства. Обикновено казваме, че Ботев е геният, а храбрият е Левски. Не е така. Левски има качество, което никой друг не е притежавал – *той единствен надниква отвъд свободата*. Левски говори много точно за демократична република и как ще бъде устроена тя. Това е в проектоустава

на революционната организация, но когато вече се прави уставът на БРЦК, думите на Левски за република и равенство са махнати от Любен Каравелов. Ако беше останал жив Левски, аз съм сигурен, че България щеше да бъде обявена за република. За Левски Освобождението е било един етап, в който е вярвал. За разлика от всички други той е смятал, че ние трябва да се освободим сами. Казал е пророческите думи, че който ни освободи, ще ни пороби. То така и става. Апостола е влязъл в подсъзнание-то на всеки от нас като невероятно чиста личност, светец. Не мога да разбера защо нашата църква не го канонизира. Това за мен е парадокс. Причината не е в това, че е убил един човек, защото Борис Първи е убил хиляди, а руснаците обявяват за светци пълководци. Левски не го правят нашите хора светец, защото си е хвърлил расото. Той е дякон и се

бил отрекъл от дяконството. Но факт е, че под бесилото се изповядва като дякон Игнатий, защото се е чувствал духовно лице. Той е продължавал да живее като монах. Имаме един всенароден светец – Левски, а църквата не го признава. Иначе имаме 100 светци.

Не е ли странно, че българският народ отбелязва по-тържествено обесването на Левски, отколкото рождението му?

Може би българският народ е преценил, че човек няма никаква заслуга за раждането си, но начинът по който умира, показва какъв е бил животът му. Обесването на Левски показва, че този човек е дал живота си за свободата на народа си. Помня, че по времето на социализма беше забранено да се честват датите на смъртта, за да бъдем оптимисти. Не случайно обаче за Левски и Ботев не посмяха да сменят честването.

Думите на Апостола

ЗА ВРАГОВЕТЕ НА ДЕМОКРАЦИЯТА И РЕПУБЛИКАТА - СМЪРТ

Ако някой презре и отхвърли предначертаната държавна система демократска република и състави партии за деспотско-тиранска или конституционна [в смисъл монархична] система, то и такива ще се считат за неприятел на отечеството ни и ще се наказват със смърт. Из „Нареда [проектюстава] на работниците за освобождение на българския народ“

АЗ СЪМ ПОСВЕТИЛ СЕБЕ СИ НА ОТЕЧЕСТВОТО СИ: ДА МУ СЛУЖА ДО СМЪРТ И ДА РАБОТЯ ПО НАРОДНАТА ВОЛЯ

Ние, българите, бяхме честити чак сега да се сдобием с напълно свободен вестник, [който] дава право на всекиго да представи народното ни мнение пред света. И ние сме хора и искаме да живеем човешки: да бъдем напълно свободни в земята си, там гдето живее българинът – в България, Тракия [и] Македония. От каквато и народност да живеят в този наш рай, [те] ще бъдат равноправни с българина във всичко. Ще имаме едно знаме, на което ще пише: „Свята и чиста република“. Същото желаем и на братята сърби, черногорци, румънци и пр. да не остават след нас [и] в едно и също време да дадат гласа си. Време е с един труд да спечелим онова, което са търсили и търсят братята французи, т. е. млада Франция, млада Русия и пр. Колко скъпо и с какви загуби? Брат брата, син баща, бащата сина си да убива? Сега е време да преварим това зло. [Защо да водим] втора борба? Сега е лесно и можем с малко материал да се спасим от това гнусно и невярно тиранство, сто пъти по-назад от нас във всичко. Неговите топове, неговите игленки пушки са в нашите ръце. Само ни

трябва още мъничко време да поработим [няколко] години. Но [само] тогава [след като поработим], бай Каравелов, както ви пиша в писмата с братя Марина [п. Луканов] и Иван [Драсов], с божия воля ще съсипем гнилата и страхлива държава, та да съзидаме друга многотрайна по новото зидане. Да съсипем, казвам, гнилата и беззаконна държава, но не хората, не жените и децата им. [Стига] само да се покорят на горните свети закони, [те ще са на] равно с българина.

[Трябва] да се даде правото на всеки народ, па и на всеки човек, който иска да живее почтено и свободно. И ние, българите, отдавна се напъваме с всичката си сила да викаме към човечеството и свободата. Всекидневните ни убийства, потурчванията на грабнатите ни невръстни деца, обезчестяването на девойките и жените ни от турците са били всекидневно оплаквани с кървави сълзи пред европейските консули. На нашия прегракнал глас – никакъв отзив, отникъде помощ, напротив, стават учители против нас. Тогава где остава тяхното образование и човещина? И все тъй ли ще се оплакваме и ще се надяваме на техните лъжи? Не, наместо сълзи, сега ледем куршуми, а надеждата ни е на Правосъдния и на нашите мишци. Ето че идем, господин редакторе, чрез вестника Ви да представим народното мнение пред света. Из дописката на Левски до в. „Свобода“, публикувана в „Свобода“ на 13. 2. 1871 г.

ЗАКЛЕВАМ СЕ ПРЕД НАШЕТО ОТЕЧЕСТВО БЪЛГАРИЯ, ЧЕ ЩЕ ИЗПЪЛНЯВАМ ТОЧНО ДЛЪЖНОСТТА СИ Долуподписаният, като приемам всичките длъжности, които ми се налагат от пълномощното, дадено ми от ЦБРК, и [като] съзнавам отговорността на своите действия, съгласявам се във всичко и с дейст-

вията на другите членове на ЦК, които ще разпределят длъжностите помежду си според способностите на всякого. Същият отговарям за действията си по устава пред другите членове на ЦК и се заклевам пред нашето отечество България, че ще изпълнявам точно длъжността си.

Писмената клетва на Левски, положена след общото събрание в Букурещ през 1872 г.

ТРЯБВА ДА СЕ ЖЕРТВУВА ВСИЧКО, ПА И СЕБЕ СИ

Ние насърчаваме всичките членове и съучастници в народната ни свята работа да бъдат верни и постоянни във всяко отношение към целта, като вземат по-напред пред очи и речат: „По-добре честна смърт, нежели [отколкото] смърт безчестна.“ И наистина, който постоянствува докрай – [за] него са неописуема радост големите дарове [на признателност] от българския народ. И ето сега е часът, в който [може] да спечели всеки. [А не] както [казват] някои си: „Ами ако умра?“ То ние му казваме, че неговото име остава навеки живо, заслугата му ще се предава на деца, унучи и пр. Следователно да се спечели този свят дар, трябва по-напред да се жертвува всичко, па и себе си... Чисто народният българин, който е разбрал и вижда мъките и неволите на милия ни народ, който е усетил вече в сърцето си всекидневните и кървави сълзи на нашите обезчестени майки, братя и сестри от тирана, то за него няма страх, няма никакви извинения, а смъртта му е самата утеха и душеспасение. [Тази] смърт заслужава гореречената ни слава от българския народ. Инак [ако той не е българин, не е християнин, не е човек. Следователно нему смърт, смърт и смърт. Левски до орханийци, 29. 1. 1872 г.]

РУСКО-ТУРСКАТА ВОЙНА ОТ 1877-1878 Г. Е ОСВОБОДИТЕЛНА ВОЙНА ЗА БЪЛГАРИТЕ – ИЛИ ПОНЕ ЗА ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ ТЯХ. 130 ГОДИНИ СЛЕД КРАЯ НА ВОЙНАТА ОБАЧЕ ПРОДЪЛЖАВАТ СПОРОВЕТЕ ЗА РОЛЯТА И ЗНАЧЕНИЕТО Й. ЗА ЕДНИ ТЯ Е ОПИТ НА РУСКАТА ИМПЕРИЯ ДА ПРЕВЪРНЕ БЪЛГАРИЯ ОТ ВИЛАЕТ В ГУБЕРНИЯ, ЗА ДРУГИ – СЛЕД ВОЙНАТА БЪЛГАРИТЕ ИЗГУБВАТ ЕДНА ЧЕТВЪРТ ОТ ЕТНИЧЕСКИТЕ СИ ТЕРИТОРИИ, ЗА ТРЕТИ – ПОДАРЕНАТА СВОБОДА НЕ Е ИСТИНСКА СВОБОДА И ТОВА ИМА НЕБЛАГОПРИЯТНИ ПОСЛЕДСТВИЯ ВЪРХУ РАЗВИТИЕТО НА ТРЕТАТА БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВА.

За Освобождението 130 години по-късно – без емоции!

Текст: Емил Асемиров, снимки: архив

Годината, в която честваме 130-годишнината от Освобождението на България, бе обявена и за година на Русия в България. Руско-Турската война от 1877–1878 г. е не по-малко важна за Русия, отколкото за бъдещето на България. След края на тринадесетата поред война между двете империи Русия постига всички свои основни цели.

С Берлинския договор се премахват военните ограничения в Черно море, наложени на Русия от Парижкия мирен договор от 1856 г., и други унижителни за нея последици от поражението ѝ в Кримската война. Русия отново се доказва като първа сила в Европейския Югоизток, покровител на православните народи и славяните в Османската империя. Най-важното, което спечели Русия от войната е това, че тя потвърди мястото си на велика сила. В крайна сметка на нея ѝ беше позволено да създаде на юг от Дунава и дори на юг от Стара планина една нова държава, за която в Лондон, Берлин, Виена и Париж не се съмняваха, че ще бъде марионетка в ръцете на своята освободителка. Българите обаче проявиха изненад-

ваща политическа зрелост и отказаха да изпълняват задълго отредената им от Петербург роля.

Оказва се, че политическите способности на българите като самоорганизираща се общност, са силно подценени, както от Русия, така и от другите велики сили.

Разбира се, че Княжество България по конституция и по фактически статут не може да води самостоятелна външна политика, тъй като то не е суверенна държава, а васално (трибутарно – поданно) княжество на турския султан. А и първоначално благодарността на българите към „освободителите“ е толкова голяма, че те смятат за най-естественото нещо на света това, външната политика на новоизлюпеното сравнител-

но малко балканско княжество да се води от Русия. Когато обаче Русия започва да се намесва грубо и във вътрешните работи на Княжеството, у освободените настъпва смут, объркване и накрая отрезвяване. Те започват да схващат, че руската загриженост за съдбата на българите и войната за тяхното освобождение съвсем не са били безкористни. И още по-важно, че запазването вечно на отношението на безкритична благодарност от освободените към освободителите и високомерно – покровителственото отношение на последните към новосъздаденото княжество не е продуктивен подход за защита на новоосъзнатите самостоятелни и специфични български интереси.

НЕ САМО ИМПЕРИИТЕ, НО И ОБИК- НОВЕНИТЕ ДЪРЖАВИ ИМАТ СВОИ ЗАКОННИ ИНТЕРЕСИ

Исторически факт е, че през 1876–1878 г. интересите само на една велика европейска сила – Руската империя, се покриваха в значителна степен с интересите на българите за национално освобождение – отделяне от Османската империя в собствено държавно образувание. Положението беше съвсем различно през 1878 г., когато завърши първият етап, който се оказа най-важният и най-цялостният от българското национално освобождение. Руската заслуга за него няма защо да бъде омаловажавана, нито пък да бъде надценявана. Българите извоюваха

своя собствена църковна организация – Екзархията, въпреки упоритата съпротива на Русия, подкрепяща Вселенската патриаршия в претенциите ѝ, че е единствен представител на православните християни в Европейска Турция. Признаването на Българската екзархия означаваше признаването на българите на статут на отделен народ – това беше първата крачка към българската държавност. За пръв път след няколко века българите бяха официално признати за международен политически фактор, макар и в рамките на Османската империя. След кървавото потушаване на Априлското въстание, Александър II прие с дълбока вътрешна убежденост религиозната си мисия на спа-

сител и избавител на православните братя-славяни от „агарянското иго“. Затова той съвсем искрено написа резолюция върху писмото на екзарх Антим I до него: „България да се освободи.“ Естествено, че той разчиташе от „освобождението на България“ да има облаги и за неговата любима Русия. Голяма част от руското общество възприе също съвсем искрено каузата за „освобождение на братята-славяни“. Съзнавайки, че те самите не могат да бъдат свободни в матушка Рус, поданиците на огромната империя и най-вече руснаците, украинците и беларусите (тогава още неоформени национално) се включиха в акцията за освобождението на българите.

ЗА РУСИЯ БЕШЕ ВАЖНО ДА ИМА НЯКАКВА БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВА, КОЯТО ДА Й БЪДЕ БЛАГОДАРНА

България трябваше да ѝ служи като инструмент в по-нататъшната руска политика на Балканите. Българите обаче изживяха драматично шока от неосъществения блян за национално обединение и ставащото все по-очевидно нежелание на Русия да подпомага усилията на българите в тази посока. България с получаването на държавност дори под формата на трибутарно, васално на султана княжество, е обречена да се превърне в субект на собственото си развитие, а не да остава само обект на външнополитически въздействия. Руската имперска мисъл не желаше да преглътне това. Желанието на българските управляващи да се еманципират от руската опека няма антируска насоченост само по себе си, но се схваща като такова от руските правителства и от монарсите Александър III и Николай II. Поради редица неумолими фактори българската политическа класа не може да управлява успешно страната, ако провежда тенденциозно и целенасочено антируска политика. Обратно, тъкмо Русия е тази, която подкрепя претенциите спрямо България на нейните съседи – не само Сърбия (заела трайно място в руските сърца поради ред заблуди, предразсъдъци и сантименти), но много често Румъния и дори Гърция.

ТРИНАДЕСЕТАТА ПО РЕД РУСКО- ТУРСКА ВОЙНА СЕ ПРЕВРЪЩА В ОСВОБОДИТЕЛНА ВОЙНА ЗА БЪЛ- ГАРИЯ.

Или поне за част от нея. Ако тази война беше станала по-рано, Русия нямаше да ни освободи, т. е. да създаде васално на султана българско княжество, а просто щеше да ни анексира. През 1877 – 78 г. разположението на силите в Европа и международната обстановка (за

частие) не позволяват такова развитие на съдбата на България. Никоя от останалите европейски сили не би позволила на Русия да анексира територии на юг от Дунав и особено по западното черноморско крайбрежие, тъй като те биха били много явно и полезно предимство за Русия по пътя ѝ към достигане на заветната цел – овладяването на Константинопол и Проливите.

Когато се говори за освобождението на България, често се противопоставят егоистичните, завоевателни цели на руския царизъм на благородните и хуманни подбуди на руския народ, вдъхновили го за масова подкрепа и участие във войната. Тук обаче се забравя елементарният факт, че обикновените руски войници, произлезли от мъжиците, или дори от казациите, не са носители на самостоятелно, диференцирано политическо съзнание и артикулиран политически интерес, различни от тези на царя и правителството. Същевременно не може да се отрече, че и цар Александър II е имал освен държавнически и благородни подбуди за участието на Русия във войната. Като дълбоко религиозен човек той е вярвал, че има религиозна мисия да спаси поробените еднокръвни и единоверни братя славяни и православни от турското потисничество. Затова дори след Берлинския договор, до трагичната си смърт на 1 март 1881 г. той продължава да смята за свое задължение пред Бога и пред хората довеждането до успешен край на „Сан-Стефанското дело“.

От трета страна, либералните кръгове и различните интелектуалци в Русия защитават свой специфичен интерес по време на кампанията през 1876–77 г. в защита на поробените братя – християни от османските зверства. На събранията и протестните демонстрации те всъщност разиграват своето собствено освобождение от гнета на самодържавието, като единствено възможната тогава форма на протест.

Относно броя на жертвите на руската армия, дадени за освобождението на България – той е 66–67 хиляди души от първоначално 183-хилядната Дунавска армия. Въпросът подробно е разгледан в книгата на Божидар Димитров, посветена на 110-годишнината от Освободителната война.

Дори и да е имала някога историческата мисия да бъде естествен водач на „славянството“, Русия не успява да я изпълни поради вродения си имперски егоизъм. Огромното ѝ високомерие и незачитане на интересите на по-малките (не само) славянски народи непрекъснато водят до разочарования от руската политика спрямо тях.

РУСНАЦИТЕ МНОГО ОБИЧАТ ДА НИ НАПОМНЯТ, ЧЕ СА НИ ОСВОБОДИ- ЛИ ОТ ТУРСКО РОБСТВО

Ако искаме да сме коректни спрямо тях, ще трябва да припомним на руснаците, че водени от своите егоистични и имперски съображения, те освободиха по-малко от половин тогавашна България. Близо половината от нея те оставиха на турците, и в перспектива на гърците, опасвайки се егейското крайбрежие да не попадне в български ръце. Същевременно те най-грубо потъпкаха българските интереси като харизаха Северна Добруджа на Румъния, а Нишки окръг – на Сърбия, още по Санстефанския предварителен договор. Логиката на тази антибългарска политика – политиката на създаване на малка България, изцяло зависима от Русия, беше продължена в тайните предварителни договорки с Англия за решенията на Берлинския конгрес, осъществени чрез совалките на руския посланик в Лондон граф Шувалов между Лондон и Москва в навечерието на Конгреса! Цялата последваща руска политика спрямо младото княжество, а от 1908 г. Царство България издаваше злокачествен имперски егоизъм и неже-

лание нито да се разбират, нито да се зачитат българските интереси и претенции.

ДУХОВНОТО БРАТСТВО КАТО СЛАВЯНИ И ПРАВОСЛАВНИ МЕЖДУ РУСНАЦИ И БЪЛГАРИ

Тази идея се използва почти винаги от руска страна в защита на нейните специфични, егоистични, прекалено често имперски интереси на Балканите, в които може би по обективни причини по-важна роля играят сърбите, отколкото българите. В политиката понятия като „славянство“ и „общославянски интереси“ отново обслужват предимно руските, често под тяхно крило и сръбските, но почти никога българските интереси. Затова печалният исторически опит би трябвало да ни е научил, че когато някой ни заговори за „интересите на славянството“, тогава със сигурност ще поиска от България да направи някакви жертви и отстъпки заради тези интереси, които странно защо винаги се оказват в полза на Русия или на Сърбия, а често и на двете едновременно. Когато България се присъединява към Централните сили през 1915 г., руският външен министър ни обвинява: „Вие предадохте интересите на славянството!“ Александър Малинов, бесарабски българин и изявен русофил му отговаря: „Първо сме българи, после славяни“.

Затова обективното съдържание на понятията „русофил“ и „русофоб“ – двете основни течения в българската политика в дълги периоди от историята на Третата българска държава, е следното: русофилите са безусловно предани на Русия, те оценяват всяко българско действие от гледна точка на това, дали е в интерес на Русия (на официалната руска позиция); русофобите поставят над всичко или поне отдават безспорно предимство на българските интереси – национални и държавни, които често налагат съюзяване и тяс-

но сътрудничество със съперниците на Русия, стремят се да избягаме от едностранчивата обвързаност с нея.

КОМПЛЕКСЪТ НА МАЛКИЯ БРАТ У РУСОФИЛИТЕ И КОМПЛЕКСЪТ НА ГОЛЕМИЯ БРАТ У РУСКИТЕ УПРАВЛЯВАЩИ

Тези комплекси доведоха не само спрямо България, но особено спрямо нея, до устойчива патерналистична зависимост в отношенията Русия-България, която не позволява нито мисловно, нито практически разграничаване на отношенията ни в сферата на духовните връзки от тези в области като икономика или международна политика. Тези комплекси очевидно все още се преодоляват трудно и това забавя поставянето на двустранните ни отношения на рационални и прагматични основи. Българската общественост в продължение на 130 години не може да се освободи от чувството, че е била освобождавана (и може би ще трябва да продължи да бъде освобождавана), а руската общественост не може и не желае да се освободи от менталитета си на освободител.

Поведението на двата народа се определя от два синдрома: синдром на месианството – у тях, а у нас – преклонение пред Освободителя, Спасителя; и синдрома на покровителството – подчинение и преклонение пред по-големия брат – трябва винаги някой да ни води и спасява (форма на патернализъм). Преклонението пред Русия се възприема като даденост, като естествено състояние на българския народ, дължимо поведение. След времето на синдромите дойде времето да намерим вярната формула и подход за нормални партньорски отношения с най-близката до нас не само географски велика държава.

Алтернативата, която трябва да избираме днес е: икономически васал или партньор.

Граф Игнатиев и Сефет паша подписват Санстефанския мирен договор

Вестник Бул-хаир

Текст: Надежда Лукашова

Вестник „Бул-хаир“ е „ръкописна“ медия, която си поставя за цел да внася хумор сред войниците, готови да умрат за „цар и отечество“. Той се е предавал от ръка на ръка и се е преписвал от войниците на фронта. Списва от неколцина поручици от 21. Средногорски пехотен полк след боя при Булаир. Вестникът „Бул-хаир“ е предоставен на Главно управление на архивите от Надежда Лукаш, дъщерята на един от редакторите на вестника – бъдещият генерал Константин Лукаш.

През март се навършиха 85 години от издаването на първия брой на „Бул-хаир“. Този непознат досега и почти неизвестен ръкописен вестник ни предлага едни съвсем нетрадиционен поглед върху такова важно събитие в новата ни история, каквото е Балканската война през 1912–1913 г.

„Бул-хаир“ е хумористичен, трагичен, драматичен и боеви газет. Излиза без пари на бойното поле, докато бойните операции и обстановката позволяват.

За редактор всеки умен човек, който между умрелите остава жив. Сътрудник е всеки акъллия глупак. По „пет на нож“ дребна работа, ами с тази гад как ще се разправим, и дали и тя ще се съгласи на „Мир“?!!

В палатката на трета рота – редакцията на вестника – с много хумор, горчива самоирония и воински хъс, подпоручиците Вацлав Стрибрни и Константин Лукаш, както и Тарапонтон Джурленски, Георги Криволашки и много други, започват

списването на „БУЛ-ХАИР“ – вестник на въшкоборския кръжок. Наричали са го „въшкоборски кръжок“, защото нашите герои през тази война са излизали на бой с призива „по пет на нож“, имайки предвид турците, но по-трудно им е било да се справят с вътрешния враг или както пишат – с „тази гад-въшките“. Двамата „български“ чехи Вацлав Стрибрни и Константин Лукаш се подписват като Йозо Костата и Йозо Булаирски. От Булаир полкът е вдигнат и заминава направо за Западния фронт, защото започва

Междусъюзническата война.

Ръкописът на вестникът от Балканската война „Бул-хаир“ отразява героизма на българската армия, високия ѝ боен дух и е невероятно то чувство за хумор на участниците във фронта. Традицията на вестника продължават през Първата световна война „Али Ботуш“ и „Оглед“ (Наследник Булхаиров). Десетте запазени броя на „Бул-хаир“ са не само богат извор на информация за събитията от фронта, но и за живия български език от началото на миналото столетие.

Константин Лукаш участва и в Първата световна война. След сключването на мира той остава окончателно в редовете на армията и завършва Военната академия. По силата на обстоятелствата Константин Лукаш остава на военна служба. Не се сбъдва мечтата му да следва в Чехия – родината на неговия баща Лудвиг Лукаш. Командир е на Първа българска армия, а по-късно и инспектор на войската. На 6 септември 1944 г. е освободен от длъжност, а на 15 март 1945 г. е осъден на смърт от т.нар. „Народен съд“.

Вацлав Стрибрни завършва Садовското земеделско училище през 1915 г. Мобилизиран е и участва във войните през 1912 г. – 1918 г. Работи като учител в земеделски училища в страната, като в продължение на 30 години учителства в Лозаро-винарското училище в Плевен.

=БУПЪ-ХАИРЪ=

Хумористичен, трагичен, комичен,
драматичен и боеви газетъ.

Излиза безъ пари на бойното поле,
когато бойните операции и обстоя-
телствата позволяватъ.

За редакторъ всеки воененъ говоритъ,
който между умрѣлиятъ остава
живъ.

За сътрудникъ всеки акълитъ глумитъ.

Но, не тѣ на нощъ
дребна работа, ами съ
тази гадъ какъ ще се
разправимъ и дали и
та ще се спласи на. Миръ?!?

НА ПЪТ ЗА ЖЕНСКА БЪЛГАРИЯ

Няма вече бум!бум! ама въшки има
още. Както и да е, но нали единият
мир доде, за възстановяването на
втория жените да му мислят.
България изгуби един набор вой-
ници, но след 10 –месечния гурбет
вярваме, че пак ще се навакнат –
жените да му мислят. В лято 1914 през
м. април-май поповете ще има много
да кръщават и 57-т набор всички ще
бъдат като престригани все един бой.
След някой и друг ден ще се изтър-
сим росни, росни като гъби по до-
мовете. Живот, майка му стара! Само
ще лежим, спим и ядем и ...Ако има
какво? Жените да му мислят.
Тарапончо начело на въшкоборците
има намерение да минава тържест-
вено през градовете и селата. По-

вечето сме ергенчета пък станahme
кесат, а! Момите да му мислят.
Възможно е да се върнем брадяса-
ли, космати, почернели, охранени,
усилени, с една реч неузнаваеми.
Да не стане разбъркване на бащите.
Децата да му мислят.
Ромъните да се чистят по-скоро,
че карашмам Великите сили да му
мислят.

Понеже вече ще настъпи поле за
мирна деятелност, отворихме във
вестника Военно- научен отдел –
имаме практика я. Военните капа-
цитети да му мислят.

На нас, като се връщаме от бойното
поле, всичко е наред и всичко азър,
особено дето храбро са се сражава-
ли мамалигарите, тъй че един вид
няма какво да му мислим.

Бул-хаир, брой 11, стр. 2

Абонамент

ИНТЕРЕСУВА ЛИ ВИ ЖИВОТЪТ НА БЪЛГАРИТЕ В ЧЕХИЯ, БЪЛГАРИЯ И В ЦЕЛИЯ СВЯТ?

Абонирайте се за списание „Българи“, подкрепете своето българско списание! „Българи“ е едно от най-представителните списание на българската общност.

На страниците на „Българи“ имате уникалната възможност да получавате актуална информация от България, да се срещате с интересни личности и да научите нещо повече за живота на българите в Чехия и по света. Чакаме вашите мнения и предложения за списание „Българи“.

Годишният абонамент за 6 броя е само 180 КШ.

Пощенските услуги поема сдружение „Възраждане“. Средствата можете да изпратите на сметката на сдружението 1962160309/0800 или по пощата на адрес: o.s. Vazraždane/ Vocelova 3/120 00 Praha 2.

ОБАДЕТЕ НИ СЕ НА GSM 777 196 322

ИЛИ НИ ПИШЕТЕ НА E-MAIL [BALGARI@ATLAS.CZ](mailto:balgari@atlas.cz)

За контакти:

o.s. Vazraždane
Vocelova 602/3
120 00 Praha 2
Тел.: +420 777 196 322
balgari@atlas.cz
www.balgari.eu

Българското неделно училище

Малки, по-големи и още по-големи деца и ученици,

*Ако обичате да пеете и танцувате,
ако обичате да рисувате и да се забавлявате,
ако обичате да пишете и говорите на български,*

**Заповядайте всяка събота в 10.30 ч. в Дома
на националните малцинства в центъра на Прага,
улица „Воцелова“ 3 – на 2 минути пеш от „И. П. Павлова“**

*Тук за вас отвори врати Българското неделно училище
при сдружение „Възраждане“ с много музика, игри и забава.*

Повече информация на [gsm 777 196 322](tel:+420777196322) и на [e-mail balgari@atlas.cz](mailto:balgari@atlas.cz)

Българи брой 1-2/2008

Издание на българската общност
в Чешката република

Издател:

Гражданско сдружение „Възраждане“, Americká 28, 120 00 Praha 2

Българи излиза с финансовата подкрепа на Министерството на културата на Чешката република

Регистрационен номер в Министерството на културата на Чехия: E 13282

Директор на изданието:

Мария Захариева

Редактор на броя:

Мария Захариева

Редактор:

Лора Владимировна

Сътрудници:

Румяна Георгиева, Златина Йержабкова, Галина Петрова, Добромир Григоров, Емил Асемиров, Васил Самоковлиев

Дизайн:

„Макс“ студио

Година 7, брой 1-2/2008

Balgari

Periodikum bulharské menšiny
v České republice
Časopis je vydáván s finanční
podporou Ministerstva kultury
České republiky

Посетете интернет страницата
на гражданско сдружение „Възраждане“
и на списание „Българи“ www.balgari.eu

*PROWINE s.r.o.
Предлага разнообразие
от качествени български
вина и ракии, лютеници,
сърми, колбаси,
краве и овче сирене*

Prowine s.r.o.
Cukrovarská 33, 196 00 Praha 9 - Čakovice
tel.: +420 724 253 527, +420 603 460 985
e-mail: prowine@centrum.cz
www.prowine.cz